

**Kasvun mahdollisuus –
Satakunnan tavoitteet ja toimenpiteet
koronapandemiasta toipumiseen ja uuteen kasvuun**

Loppuraportti 14.12.2020

Kasvun mahdollisuus – Satakunnan tavoitteet ja toimenpiteet koronapandemiasta toipumiseen ja uuteen kasvuun

Sisällysluettelo:

Kasvun mahdollisuus – Satakunnan tavoitteet ja toimenpiteet koronapandemiasta toipumiseen ja uuteen kasvuun.....	1
Osa I - Yhteenveto	3
1. Tiivistelmä ja johtopäätökset	3
1.1. Raportin rakenne ja tavoitteet	3
1.2. Satakunnan pääpainotukset kestävän kasvun luomiseksi koronapandemian aikana ja sen jälkeen.	4
Osa II - Prosessi ja tilannekuva	6
2. Kasvun mahdollisuus -työn lähtökohdat	6
2.1 Tausta	6
2.2 Sisältö.....	6
2.3 Valmistelu	6
2.4 Tavoite	7
3. Satakunnan taloudellinen ja toiminnallinen tila.....	8
3.1 Elinkeinorakenne	8
3.2 Työpaikat ja työllisyys	9
3.3 Koronan vaikutus Satakunnan talouteen	10
3.4 Satakunnan väestödynamikka	12
3.5 Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen Satakunnassa	13
3.6 Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	16
3.7 Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen poikkihallinnollisena yhteistyönä	17
3.8 Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana.....	18
3.9 Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy	20
Osa III - Valmisteluryhmien esitykset	22
4. Julkiset elinkeinopalvelut	22
4.1 Maakunnallinen yrityspalveluekosysteemi	22
4.2 Koronan vaikutusten, kasvu- ja kv-hakuisten yritysten tunnistaminen sekä tukeminen.....	23
4.3 Uudet ja nopeat rahoitusvälineet.....	24
4.4 Laajasti korona -avustusten vaikutusten tutkiminen ja niistä oppiminen	25
4.5 Uudistumisvälineet.....	25
5. Tutkimus, kehitys ja innovaatiot - TKI	29
5.1 Automaatio ja robotiikka	29

5.2 Meriosaaminen, logistiikka ja huoltovarmuus	30
5.3 Elintarvikeklusteri	31
5.4 Teknologiametallit, sähköistyminen & metallien kierrätys	32
5.5 Uusiutuvan energian kokonaisuus.....	34
5.6 Kasvuyritykset ja ekosysteemit	36
5.7 Matkailupalvelut ja tapahtumatuotanto: osaamisen ja tuotekehitystyön vahvistaminen.....	38
5.8. Terveys- ja hyvinvointiteknologia-innovaatioalustojen kehitys	39
6. Infrastrukturi	43
6.1 Infrastrukturi-valmisteluryhmän kärkihankkeet	44
6.2. Valmisteluryhmän esitykset tarkemmin.....	45
7. Työllisyys.....	52
7.1 Jatkuva oppiminen.....	52
7.2 Oppimisen siirto – työvoiman siirtyessä alalta toiselle, mitä tehtävissä tämän helpottamiseksi.....	54
7.3 Johtaminen	55
7.4 Työllisyyttä edistävien pk-yritysten investointien ja kehittämishankkeiden rahoittaminen	55
8. Koulutuspalvelut.....	59
8.1 Koulutusryhmän kärkihanke.....	59
8.2 Satakunnan ammattikorkeakoulun tekoälyhankkeet	60
8.3 Satakunnan alueellinen ennakoinnin tietopalveluiden ja yhteistyöryhmän kehittämishanke	60
9. Vaikuttaminen	63
9.1. Vaikuttamisryhmän nostot	64
Liitteet	66
Liite 1	66
Liite 2	66
Liite 3	67
Liite 4	68
Liite 5	69
Liite 6	70
Liite 7	71
Liite 8	72

Osa I - Yhteenveto

1. Tiivistelmä ja johtopäätökset

1.1. Raportin rakenne ja tavoitteet

Tämän raportin osaan I on tiivistetty Satakunnan kasvun mahdollisuus -työn (selviytymissuunnitelman) tavoitteet ja keskeisin sisältö. Luvussa 1.2. on esitetty vahvimmat maakunnalliset painotukset ja linjaukset elpymistä ja kasvua tukevien toimenpiteiden kohdentamisesta.

Osassa II esitellään suunnitelmaprosessia ja Satakunnan maakunnan tilannekuvaa, sekä analysoidaan ja ennakoitaan Covid-19 kriisin maakuntaan aiheuttamia vaikutuksia ja mahdollisia seurauksia. Työssä keskitytään pelkästään kriisin taloudellisten seurausten analysointiin.

Osa III esittelee tarkemmin Satakunnan prosessiin kuuluneiden teemakohtaisten valmisteluryhmien työn sisällöt ja ehdotukset. Suunnitelmassa on pyritty löytämään julkisesti tai julkisen ja yksityisen yhteistyönä rahoitettavia ja nopeasti toteutettavissa olevia toimenpiteitä / hankkeita, joiden avulla voidaan parantaa alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja luoda uutta kasvua. Hankkeiden tavoitteena on myös vastata Covid-19 kriisin aiheuttamiin akuutteihin ongelmiin. Edellä mainittuihin tavoitteisiin on pyritty vastaamaan erityisesti kaikkia toimintoja poikkileikkaavasti koskevilla digitalisaation ja vihreän kasvun toimintaedellytyksiä parantavilla kehittämistoimilla.

Suunnitelmassa esitetyt hankkeet on kunkin valmisteluryhmän osalta koottu taulukoihin. Taulukoista käy ilmi, mitä hankkeita pienryhmä esittää ja mitä vaikutuksia hankkeilla olisi digitalisaation ja vihreän kasvun sektoreilla. Lisäksi taulukosta käy ilmi hankkeen kustannusarvio, vastuutaho, aikataulu, mahdollinen seuraava askel ja työllisyysvaikutus. Valmisteluryhmien esitykset löytyvät suunnitelman luvuista 4–9. Osassa valmisteluryhmien esityksiä löytyy myös tekstiosuuksia, joissa kuvataan hankkeita tarkemmin.

Suunnitelmassa esitettäville hankkeille haettava rahoitus koostuu kolmesta erityyppisestä, mutta kiinteästi toisiinsa EU-pohjaisella ja kansallisella tasolla liittyvästä kehitysrahoitus osa-alueesta. Valmisteluryhmien ensisijainen tehtävä on ollut valmistella Satakunnan kehittämisen kannalta keskeisiä asioita ja toimenpiteitä, sekä arvioida jatkotoimia ohjausryhmän esittämien kriteerien kautta, joista tärkeimmät olivat digitalisaatio ja vihreä kasvu. Näiden lisäksi kunkin valmisteluryhmän tuli huomioida työssään rahoituksen jakautuminen kolmeen erilaiseen osa-alueeseen:

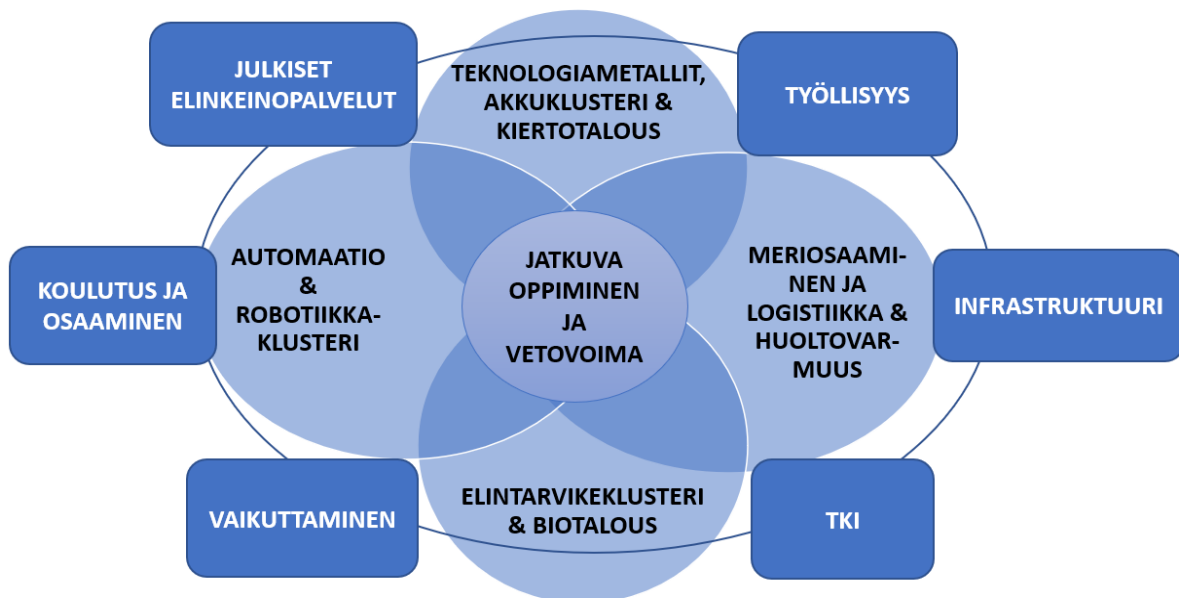
1. Vuosille 2020–2021 kohdistuvat ja nyt syksyllä TEM:n päätöksellä jaettavien noin 130 M€:n rahoituksen perusteena olevien hankeaihioiden valmistelu. Tällöin kyseessä ovat nykyisen EU-ohjelmakauden kehittämis- ja yritysrahoitushankkeet sekä kansallisella alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman kehittämisrahalla toteutettavaksi ajateltavissa olevat hankkeet.
2. Vuosille 2021–2023 kohdistuvat, vuosien 2021 ja 2022 aikana päätettävät ReactEU -rahoitusta koskevat hankkeet. Näidenkin valmisteluvastuu on TEM:llä ja aihiot tarvitaan TEM:lle nyt syksyn aikana. Kyseessä kaikkiaan Suomelle 165 M€ EU-pohjaista rahoitusta + sen lisäksi noin 123 M€ kansallista vastinrahaa eli yhteensä noin 290 M€:n kokonaisuus. Tässä kyseessä siis nykyisen EU-ohjelmakauden jatkaminen kolmella vuodella Euroopan elpymisen edistämiseksi.

3. VM:n valmisteluvastuulla olevaan isoon, Suomen osalta 2,33 Mrd€ - EU:n elpymis- ja palautumistukiväliseeseen (RRF) liittyvät kokonaisuudet. Nämäkin rahoitukset pitää kansallisesti päättää vuoden 2023 loppuun mennessä ja hankkeet toteuttaa vuoden 2026 elokuun loppuun mennessä.

1.2. Satakunnan pääpainotukset kestävän kasvun luomiseksi koronapandemian aikana ja sen jälkeen

Suunnitelmaprosessin aikana syntyneet valmisteluryhmien esitykset painottuivat muutamaaan Satakunnan vahvaan toimialaan sekä tiettyihin kehittämisteemoihin, jotka on esitetty alla olevassa kuvassa.

Maakunnan vahvuuksien tukeminen

Kuva: Kasvuun Satakunnan vahvuuksia tukemalla.

Nämä painotukset voidaan tiivistää kolmeen kokonaisuuteen. Kohta 1. muodostaa tärkeimmän kokonaisuuden, jonka toteuttamista kohdat 2. ja 3. tukevat.

1. Satakunnan teollisuuden uudistaminen ja kehittäminen sekä elinkeinoelämäperustaisen tki-toiminnan edistäminen huomioiden vihreä kasvu ja digitaalisuus
  - a. Automaatio- ja robotiikka, Robocoast-yritysverkoston ja RoboAI-tutkimus- ja tuotekehityskeskusten kehittäminen sekä klusterin osaamisen yhdistäminen myös hyvinvointi- ja terveysteknologiaan.

- b. Akkuklusteri ja teknologia-/värimetallit, huomioiden kiertotalous: Työvoimapoolien perustaminen mm. teollisuuspuistoihin. Miten edistetään syntyneiden ja kehittyvien ekosysteemien innovaatiokykyä yliopisto- ja korkeakoulutason yhteistyön kautta?
  - c. Elintarvike- ja biotalous: Elintarvike- ja biotalouden tutkimustoiminnan ja yksiköiden vahvistaminen.
  - d. Meriosaaminen: Merilogistiikan tutkimuskeskuksen kehittäminen Raumalle, joka keskittyy erityisesti digitalisaatioon. Merituulipuistoihin liittyvän osaamisen kehittäminen.
  - e. Uusiutuvan energian kehittämistoimet ja uusiutuvan energian käytön ja jakelun edistäminen
2. Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen sekä soveltaminen elinkeinoelämän tarpeisiin.
- a. Resursointi Satakunnan koulutukseen ja osaamisprofiilin vahvistamiseen kaikilla koulutusasteilla. Yliopistojen ekosysteemitutkimus vahvistamaan johtamis- ja toimintamalleja.
  - b. Työvoiman jatkuvan oppimisen ja työkyvyn edistäminen, kohtaannon ja ennakkoinnin vahvistaminen, akuutteihin työvoimatarpeisiin vastaaminen (täsmäkoulutukset)
  - c. Sosiaalinen kestävyys: toimintamallit koulutuspolulle ja työelämään palaamiseen ja koulupudokkaiden vähentämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn sekä osatyökykyisten työelämäosallisuuden vahvistaminen
  - d. Vihreän kasvun tematiikan ja vastuullisuuden huomiointi koulutuksessa
  - e. Digitaalisuus: digivalmiuksien ja digiosallisuuden vahvistaminen
3. Satakunnan logistiikan kehittäminen huomioiden digitaalinen tieto ja fyysinen logistiikka sekä huoltovarmuus.
- a. Vihreä siirtymä, liikenteen CO₂-päästöjen vähentäminen
  - b. Digitaalisuus, älyteiden ja -väylien kehittäminen
  - c. Huoltovarmuuden ja liikenneyhteyksien edistäminen

Em. kokonaisuuksiin panostaminen nopeuttaa koronavaikeuksista toipumista, parantaa kilpailukykyä ja luo Satakunnan kautta kasvua koko Suomen taloudelle.

Osa II - Prosessi ja tilannekuva

2. Kasvun mahdollisuus -työn lähtökohdat

2.1 Tausta

Satakunnan Kasvun mahdollisuus -suunnitelman aloitteena toimi maakunnan sisäinen halu ja tarve luoda kattava yhtenäinen selviytymisstrategia. Prosessi lähti liikkeelle Satakunnan Yrittäjien toiveesta tehdä maakunnan tasolla selviytymissuunnitelma koronan aiheuttamasta kriisistä toipumiseen. Myös muut maakunnan tahot olivat kiinnostuneita selvityksen teosta ja aktiivisesti mukana hankkeessa. Satakuntaliitto lähti vetämään hanketta, koska kyseessä oli maakunnallinen prosessi.

Suunnitelman valmistelun aloittamisen jälkeen myös työ- ja elinkeinoministeriö esitti maakunnille vastaavanlaisen esityksen tekemistä, jotta koronan alueelliset vaikutukset ja eri alueiden kannalta tehokkaimmat elvytyskeinot voitaisiin tunnistaa. Loppukesästä 2020 suunnitelmaprosessi liitettiin myös osaksi EU:n koronatoimien kansallista valmistelua. Satakunnan omasta aloitteesta alkaneen suunnitelman käyttötarkoitus muuttui ja laajeni työn valmistelun aikana merkittävästi.

2.2 Sisältö

Satakunnan selviytymissuunnitelma keskittyy koronakriisin aiheuttamiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin ja etenkin siihen, minkä toimien avulla Satakunnan talous- ja työllisyyskehitys voitaisiin palauttaa koronaa edeltäneeseen kasvuun. Suunnitelma on laadittu hyvin nopeassa aikataulussa samalla, kun koronaepidemia on edelleen käynnissä. Kaikkia koronan aiheuttamia vaikutuksia ei näin ollen voida vielä tietää. Etenkin elinkeinorakenteeltaan erityisesti kansainvälisille markkinoille investointihyödykkeitä valmistavassa, teollisuusvaltaisessa, Satakunnassa on ennustettu koronan vaikutusten näkyvän voimakkaimmin vasta myöhemmin loppuvuoden 2020 ja vuoden 2021 aikana.

Suunnitelmassa esitellään valmisteluryhmien työstämiä toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin vastata koronakriisin aiheuttamiin taloudellisiin ja työllisyyttä heikentäviin ongelmiin. Lähtökohtana on, että mitä nopeammin ja tehokkaammin koronan aiheuttamiin haasteisiin pystytään vastaamaan, sitä vähäisemmin vaurioin kriisistä selvitään ja palaudutaan kasvu-uralle.

2.3 Valmistelu

Valmistelu alkoi, kun Satakuntaliiton maakuntahallitus perusti kasvun mahdollisuus -työn ohjausryhmän 1.6.2020. Ryhmän puheenjohtajana toimi maakuntajohtaja Asko Aro-Heinilä. Ryhmän jäseninä ovat maakunnan yhteiskunnallisesti merkittävien toimijoiden edustajia. (Ohjausryhmän jäsenet, [liite 1](#)) Ohjausryhmän tehtävänä oli linjata valmisteluryhmien toimintaa, määrittellä valmisteluryhmien aiheet, kokoonpano, hankkeiden määrä ja aikataulu. Lisäksi ohjausryhmä määritteli, millaisia hankkeita

valmisteluryhmien pitäisi tavoitella, mitkä ovat hankkeiden kärkitavoitteet sekä mitä hankkeiden vaikutuksia pitäisi arvioida.

Suunnitelmaa valmisteltiin kuudessa valmisteluryhmässä (Valmisteluryhmien jäsenet [Liite 2](#)). Tässä suunnitelmassa esitettävät hankkeet pohjautuvat valmisteluryhmien esityksiin. Valmisteluryhmien aiheiksi valittiin infrastruktuuri, työllisyys, julkiset elinkeinopalvelut, vaikuttaminen, koulutus ja TKI. Aiheiksi valittiin nämä, koska ne nähtiin talouden kehityksen ja uuden kasvun luomisen kannalta merkittävimmiltä.

Suunnitelman toimenpiteiden valmisteluun osallistui valmisteluryhmien kautta laajasti maakunnan eri toimijoita. Laajapohjaisen valmistelun ansiosta suunnitelmaan saatiin nostettua monipuolisesti erilaisia hankkeita, joita myös pystyttiin arvioimaan eri näkökulmista. Valmisteluprosessin koordinoinnista ja raportin koostamisesta vastasi Satakuntaliitto. Suunnitelman laadinnassa mukana olleet sidosryhmät on lueteltu liitteissä 1 ja 2.

2.4 Tavoite

Suunnitelman tavoitteena oli löytää julkisesti rahoitettavia tai julkisen ja yksityisen yhteistyönä ja nopeasti toteutettavissa olevia hankkeita, joiden avulla voidaan ensisijaisesti parantaa alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja luoda uutta kasvua ja työllisyyttä. Hankkeiden toisena tavoitteena oli kriisin akuutteihin ongelmiin vastaaminen.

Suunnitelmassa uuteen kasvuun pyritään parantamalla yritysten toimintaedellytyksiä, etenkin digitalisaation ja vihreän kasvun avulla. Digitalisaatio ja vihreä kasvu nähdään poikkileikkaavina teemoina, jotka on huomioitu kaikkien hankkeiden vaikutuksia arvioidessa. Nämä huomioidaan hankkeissa, koska kyseisillä sektoreilla nähdään olevan parhaimmat edellytykset uuden kasvun luomiseen. Digitalisaatio ja vihreä kasvu ovat myös EU:n elvytysrahastojen rahoituksen myöntämisen pääedellytykset. Lisäksi suunnitelmaan valituissa toimenpiteissä on painotettu työllisyysvaikutuksia ja toteuttamisvalmiutta. Toimenpiteistä on pyritty esittämään myös kustannusarviot, pääasialliset vastuutahot ja etenemistapa.

Tämän lisäksi suunnitelmaa on tarkoitus hyödyntää EU:n elvytysrahoituksesta saatavien kansallisesti käytettävien varojen hakemiseen sekä ohjaamiseen. Rahoituksen EU:sta saamisen edellytyksenä on kansalliset suunnitelmat, joista käy ilmi mihin rahoitus käytetään. Suunnitelmassa esitelläänkin hankkeita, joihin EU:n eri rahoituselementtien kautta saatavaa rahoitusta voitaisiin alueellisesti käyttää.

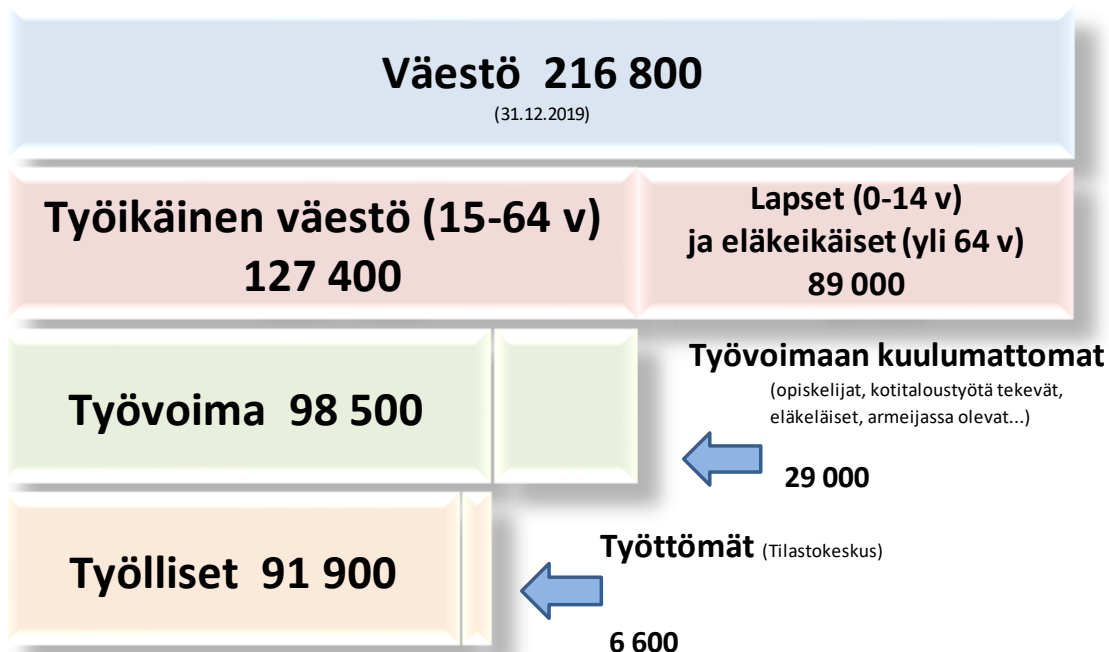
3. Satakunnan taloudellinen ja toiminnallinen tila

3.1 Elinkeinorakenne

Satakunta on taloudellisesti merkittävä maakunta Suomessa, sen merkittävyys korostuu etenkin vientiteollisuuden osalta. Satakunnassa asuu noin 217 000 ihmistä, joka on noin 4 % Suomen väestöstä, mutta silti maakunta tuottaa 6,9 % Suomen ulkomaan kaupan arvosta. Tämän lisäksi maakunnan jalostuksen (teollisuus, energiantuotanto ja rakentaminen) arvonlisäys on suhteessa asukaslukuun Suomen maakunnista kolmanneksi suurin. Teollisuudella on maakunnassa keskimääräistä merkittävämpi asema elinkeinorakenteesta. Etenkin raskaan valmistavan teollisuuden osuus arvontuotannosta on huomattavasti Suomen muiden maakuntien keskiarvoa suurempi. Teollisuuden osalta maakunnassa merkittävin ala on teknologiateollisuus, johon sisältyy metallien jalostus, telakat ja konepajat. Näiden lisäksi tärkeitä aloja ovat kemiallinen metsäteollisuus, sahateollisuus ja elintarviketuotanto. Kaikki alat elintarviketeollisuutta lukuun ottamatta suuntautuvat pääosin vientiin. Satakunnan teollisuuden viennin arvosta 48 % syntyy teknologiateollisuudessa (2,04 mrd. €), 41 % metsäteollisuudessa (1,75 mrd. €) ja 1 % elintarviketeollisuudessa (39 milj. €) v. 2019. Lopuista vajaasta 10 %:sta (391 milj. €) valtaosa muodostuu kemianteollisuudesta. Yhteensä teollisuuden viennin arvo oli 4,2 mrd. € v. 2019, 4,5 % koko maasta. Henkeä kohti laskettuna sija oli viides 19 maakunnasta. Teollisuuden lisäksi myös palveluilla on maakunnassa merkittävä rooli, vaikkakin hieman pienempi kuin keskimäärin.

Vuonna 2019 maakunnassa oli toiminnassa 16 070 yritystä (Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto). Vuoden 2019 aikana Satakunnassa aloitti toimintansa 1212 uutta yritystä ml. alkutuotanto. Yrityskantaan on kertynyt kasvua vuoden 2019 aikana vuoteen 2018 verrattuna 3,1 %. Suomessa keskimäärin yrityskanta nousi vastaavasti 4,8 %. Satakunnassa toimi vuonna 2018 kaikkiaan 16 578 yritystoimipaikkaa.

Satakunta 2019

Lähde: Tilastokeskus

3.2 Työpaikat ja työllisyys

Satakunnan työpaikkarakenteessa korostuu teollisuuden suuri osuus. Vastaavasti palvelusektorin osuus jää maan keskiarvoa matalammaksi. Teollisuuden merkitys korostuu etenkin Rauman seudulla, jossa joka neljäs työpaikka on valmistavassa teollisuudessa (2017). Myös Pohjois-Satakunnassa teollisuus on SOTE:a suurempi työnantaja. Sen sijaan Porin seutukunnassa SOTE on teollisuutta merkittävämpi toimiala. Kokonaisuutena yhteiskunnalliset palvelut (koulutus, SOTE, julkishallinto yms.) on kuitenkin merkittävin toimialaryhmä jokaisella tarkasteltavalla alueella. Rahoitus- ja liike-elämän palveluiden rooli on maakunnassa valtakunnallista keskiarvoa vähäisempi, joskin toimiala on silti varsin suuri.

Pitkällä aikavälillä (1995–2018) työpaikkojen määrä on kasvanut Satakunnassa hieman lähinnä Rauman seutukunnan ja osin Porin seudun ansiosta, mutta kasvu on jäänyt maan keskiarvoa vaisummaksi. Toimialoittain tarkasteltuna työpaikkojen määrä on kohonnut energiatuotannossa, rakentamisessa, kaupassa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, liike-elämän palveluissa sekä yhteiskunnallisella sektorilla. Alkutuotannosta on kadonnut suhteellisesti eniten työpaikkoja. Teollisuuden lasku selittää osaltaan palveluiden ulkoistaminen, mikä kirjaa työpaikat tukitoimintojen osalta palvelualoille. Teollisuuden tuotanto on kuitenkin ollut kasvussa, mikä johtuu työn tuottavuuden noususta. Kasvava tuotanto saadaan siis aikaan pienemmillä työvoimapanoksilla.

Satakunnan työllisyysaste (15–64 v. työllisten osuus saman ikäisestä väestöstä) oli vuonna 2019 72,1 %, kun se koko maassa oli 72,6 % (Tilastokeskus). Pitkällä aikavälillä Satakunnan työllisyysaste on pysytellyt hieman maan keskiarvon alapuolella, mutta vuoden 2018 hyvä talouskehitys nosti sen lähelle valtakunnallista tasoa. Koronakriisi tulee pudottamaan työllisyysastetta.

Satakunnan työttömyysaste on vuodesta 2006 lähtien, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, pysytellyt koko maan keskimääräistä tasoa suotuisampana. Tilastokeskuksen määritelmän mukaan. Työttömien työnhakijoiden osuus seutukuntien työvoimasta oli vuoden 2019 elokuussa Pohjois-Satakunnassa 8,8 %, Porin seutukunnassa 10,2 % ja Rauman seutukunnassa 6,8 % (TEM:n luokituksella). Koko Satakunnan keskiarvo oli vastaavasti 9,0 %.

Satakunnassa oli vuonna 2018 työvoiman ulkopuolella hieman valtakunnallista tasoa pienempi osa 25–29-vuotiaista (19,3 %), sillä koko maan keskiarvo oli 19,7 %. Osuus kuitenkin nousi hieman edellisvuodesta. Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oli vastaavasta ikäluokasta Satakunnassa (v. 2019) myös vähän keskitasoa pienempi osuus, 14,0 %, koska maan keskiarvo oli 14,3 %.

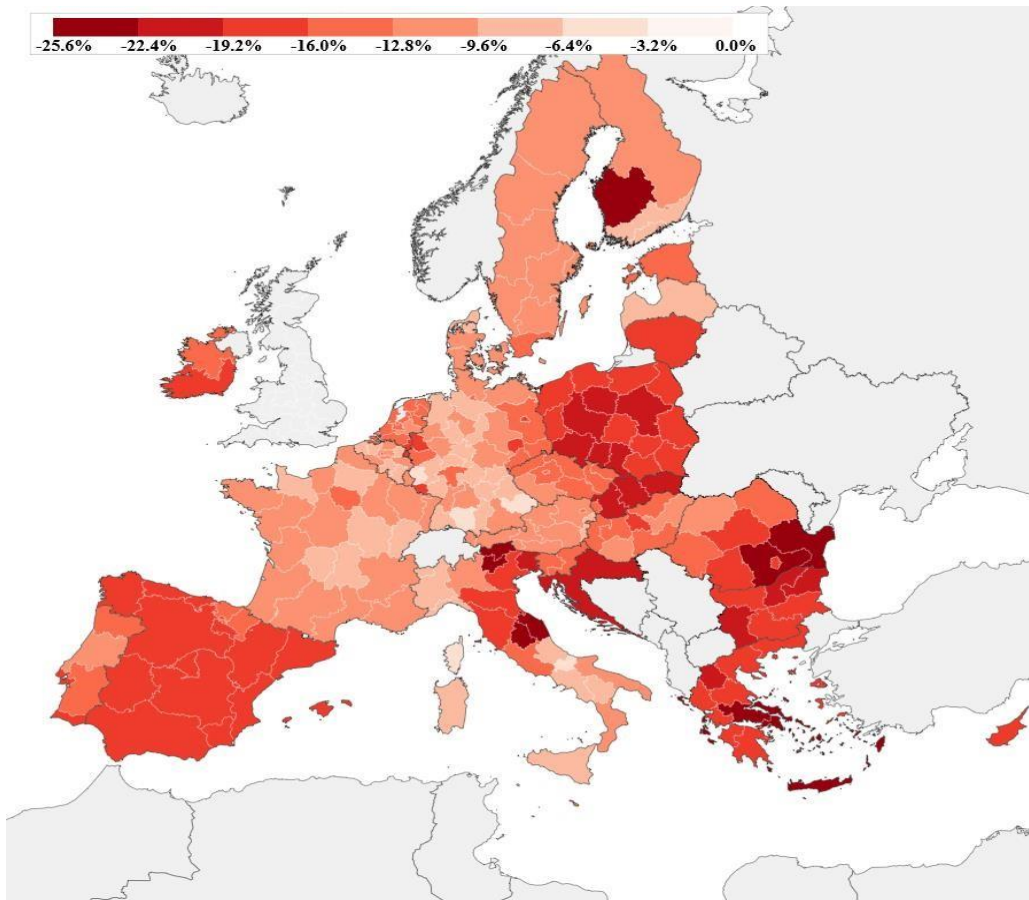
Työvoiman saatavuudessa on joillakin aloilla ja ammateissa ongelmia. Lisäksi maakunnan ikärakenteesta johtuen työvoimasta poistuu eläkkeelle lähivuosina suuri määrä työvoimaa. Eläkepoistumasta johtuen uutta työvoimaa tarvitaan myös niillä aloilla, joilla työllisten kokonaismäärä ei kasva. Tilastokeskuksen väestöennusteeseen pohjautuen poistuma on lähivuosina noin 3 000 henkilöä vuodessa. Vastaavasti työelämään tulevien määrä on vain reilut 2 000 henkilöä.

Monilla aloilla, joilla Satakunnassa on pulaa työntekijöistä, ei ole saatavilla työvoimaa muualtakaan Suomesta tai koko EU/ETA-alueelta. Satakunnan alueellista työolupalinjausta ulkomaalaisen työvoiman käytölle muutettiin viime vuonna siten, että aiempaa useamman ammatin kohdalla työntekijän oleskelulupaa voidaan puoltaa ilman erillistä saatavuusarviointia.

3.3 Koronan vaikutus Satakunnan talouteen

Koronakriisi on aiheuttanut syvän globaalin taantuman. Taantuman syvyyttä on vielä mahdotonta tietää, koska kriisin pituutta tai mahdollisen toisen aallon vakavuutta ei vielä tiedetä. Taantuman syvyydestä on kuitenkin tehty erilaisia ennusteita. EU:n komission ennusteiden mukaan euromaiden talous supistuu vuonna 2020 8,7 % ja kasvaa vuonna 2021 6,1 %. Samassa tutkimuksessa ennustetaan Suomen talouden supistuvan vuonna 2020 6,3 %, mikä on euroalueen keskitasoa, vuonna 2021 talous kasvaa kuitenkin ennusteen mukaan vain 2,8 %, mikä on koko EU alueen heikon kasvu. Valtiovarainministeriön tekemät ennusteet ovat myös hyvin lähellä komission ennusteita. Suomen ennusteet antavat pohjan koronakriisin Satakunnan aluetalouden vaikutusten arviointiin.

Satakunnan kokonaistuotannon arvo on noin 8 miljardia. Jos BKT kutistuu Satakunnassa saman verran vuonna 2020, kuin koko maassa on ennakoitu, eli noin 4–8 % häviää alueen kokonaistuotannosta 320–650 miljoonaa. Riskinä kuitenkin on, että BKT kutistuu alueella enemmän, koska viennin osuus BKT:stä on alueella kansallista tasoa suurempi. Tämä skenaario käy myös ilmi Euroopan unionin komission yhteisen tutkimuskeskuksen teettämästä tutkimuksesta. Tästä nousee esiin, että Länsi-Suomen suuralueella, johon Satakunta kuuluu, ennakoidaan BKT:n pudotuksen kuuluvan EU:n suurimpiin ja olevan vuonna 2020 jopa 25 %. Ennusteet kehittyivät kesän aikana positiiviseen suuntaan, mutta alkusyksystä tilanne näyttää heikentyneen. Teollisuuden osalta ennakoidaan pahimman taantuman osuvan vasta loppuvuoteen 2020 ja vuodelle 2021.

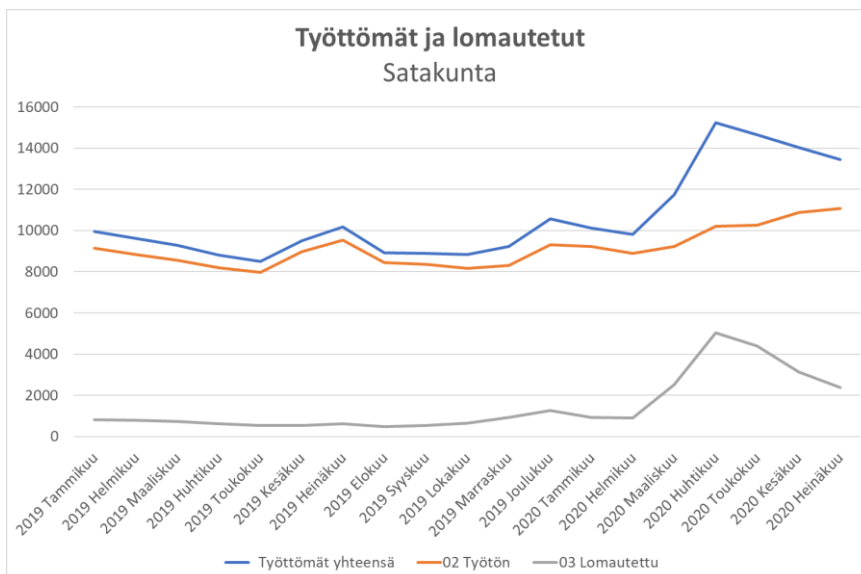

Kuva: BKT:n pudotus NUTS2-tasolla ilman politiikkatoimenpiteitä (lähde: Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus, engl. The Joint Research Centre)

Satakunnassa koronakriisi lisäsi työttömyyttä ja lomautuksia merkittävästi kevään aikana. Pahiten kriisi koetteli palvelusektoria, joka kärsi merkittävästi valtion rajoitustoimista. Kaupan alalla taas kriisin vaikutukset eivät olleen niin merkittäviä. Kaupan ala on teollisuuden jälkeen maakunnan toiseksi suurin yksityinen työllistäjä, joten kaupan alalla on suuri merkitys maakunnan taloudelle. Teollisuuden osalta taas keväällä vältyttiin pahimmilta, koska tehtaat pystyttiin pitämään koko ajan käynnissä. Teollisuuden tilanne on kuitenkin kevään ja kesän aikana heikentynyt. Tilausten arvo on vähentynyt merkittävästi vuoden takaisesta. Esimerkiksi kesäkuussa teollisuuden tilausten arvo laski Suomessa keskimäärin 11,8 % vuodentakaisesta. Etenkin paperiteollisuuden tilausten arvo romahti, mikä aiheuttaa ongelmia myös Satakunnassa, koska paperiteollisuudella on merkittävä rooli maakunnassa. Kesäkuussa alan tilausten arvo oli jopa 22 % vuodentakaista pienempi. Paperiteollisuuden alalla ei kuitenkaan olla Satakunnassa koettu suuria irtisanomisia.

Maakunnan tärkeimmän teollisuudenalan, eli teknologiateollisuuden osalta tilanne ei kokonaisuudessaan näytä yhtä pahalta kuin paperiteollisuuden tilanne. Teknologiateollisuuden tilausten arvo oli kesäkuussa noin 10 % pienempi kuin vuosi sitten, eli myös siellä lasku on ollut merkittävää. Lisäksi myös teknologiateollisuudessa tulevaisuuden näkymät ovat hyvin epävarmat. Esimerkiksi Rauman telakan aiesopimuksia on koronaepidemian takia kesän aikana peruttu. Teollisuuden osalta on kuitenkin arvioitu syksyn 2020 ja vuoden 2021 olevan pahin, joten tilanteen heikentymiseen on syytä varautua. Globaali taantuma aiheuttaakin useiden tuotteiden kysynnän laskua, mikä on ongelmallista vientivetoiselle Satakunnan teollisuudelle. Kaipolan Paperitehtaan lakkauttaminen on osoittanut, että suuretkin irtisanomiset teollisuuden alalla ovat mahdollisia ja vaikutukset koskevat laajasti maan eri osia sekä eri toimialoja, esimerkiksi Rauman satamaa, jonka kautta merkittävä osuus Kaipolan paperista kuljetettiin.

Raportin teon ajankohtana Satakunnan talous on alkanut lievästi toipua kevään pahimmasta vaiheesta. Lomautettujen ja työttömien määrät ovat pienentyneet kevään pahimmista luvuista. Etenkin pahiten koronasta keväällä kärsineellä palvelusektorilla lomautettujen määrä on lähtenyt laskuun. Tällä hetkellä näyttää, että palvelusektori selviäisi koronaepidemiasta kohtuullisen hyvin. Palvelusektorinkin tulevaisuuteen liittyy kuitenkin vielä paljon epävarmuutta, koska koronakriisin pituutta tai voimakkuutta ei vielä tiedetä. Maakunnan talouden kehityksen osalta suurimman uhan luo kuitenkin teollisuuden heikkenevät tilauskirjat.

3.4 Satakunnan väestödynamikka

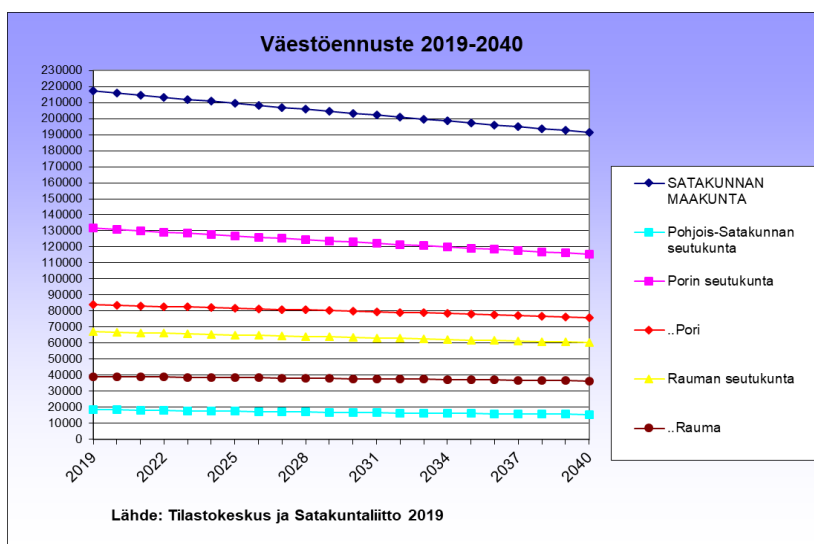
Väkiluvun kehitys Satakunnassa on ollut pitkällä aikavälillä laskeva. Vuoden 2015 jälkeen kehitys on entisestään heikentynyt, joskin koronaviruksen näyttö kääntäneen kehityskulkua ainakin tilapäisesti. Satakunnan asukasluku pieneni vuoden 2019 aikana 1872 hengellä 216 752:een (-0,8 %). Vähennys on suurin pitkiin aikoihin. 2010-luvulla väestökadon merkittävimäksi tekijäksi on noussut syntyneiden määrän romahdus (2010 vs. 2019–32 %). Samalla kuolleiden määrä on kohonnut jonkin verran (5 %). Väkiluvun alenevan kehityksen taustalla piilee ennätysheikon ja negatiivisen nettosyntyvyyden ohella kuntien välisen muuttoliikkeen syventynyt tappio, joka oli vuosina 2018–2019 0,5 % väkiluvusta kunkin vuoden aikana. Kaupunki-maaseutuluokituksella tarkasteltuna Satakunnassa kaikkien aluetyyppien väestö on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana lukuun ottamatta sisempien kaupunkialueiden kasvua. Satakunnan etuina on heikkenevästä väestökehityksestä huolimatta yhä väestön tiheys, joka periaatteessa tutkimusten mukaan lisää työn tuottavuutta ja siten talouskasvua mm. tiheämpien verkostojen kautta. Satakunnan väestötiheys on 27,7 as./km² (koko Suomi 18,2, v. 2019).

Maahanmuutto on kuitenkin parantanut kokonaismuuton tasetta ja nettosiirtolaisuudessa on kirjattu keskimäärin maltillista nousua, joskin vuosittaiset vaihtelut ovat olleet suuria. Satakunnassa vieraskielisten osuus on selvästi maan keskiarvoa alempi (3,7 % ja koko maa 7,5 %).

Seutukuntien väliset erot väestökehityksessä ovat yhä suuret. Pohjois-Satakunnassa väestökehitys on ollut Porin ja Rauman seutukuntia selvästi heikompaa. Kunnista Porin, Eurajoen ja Rauman väestökehitys on ollut pitkällä aikavälillä maakunnan suotuisinta, joskin niissäkin väkiluku on ollut loivassa laskussa.

Väestökehityksen ongelma piilee osin suhteellisen matalassa syntyvyydessä sekä heikossa tulomuutossa. Maakunnassa syntyneiden osuus on matala, mutta kuitenkin syntyneiden osuus väestöstä on maakunnista seitsemänneksi korkein. Tämä viittaa siihen, että tulomuutto on maakunnassa suhteellisen heikkoa, joka vaikuttaa merkittävästi Satakunnan väestökehitykseen.

Koronaviruksen näkyminen selvästi vuoden 2020 tammi–kesäkuun väestön ennakkotilastoissa. Satakunnan kuntien välisen muuttoliikkeen tappio on kutistunut huomattavasti ja maakunta on ohittanut useita kasvumaakuntia. Kokonaisnettomuutossa Satakunta on saanut pitkältä aikaa voittoa maahanmuuton ansiosta. Sen sijaan nettosyntyvyys on yhä negatiivinen, mikä piti väkiluvun edelleen selvässä laskussa. Kuitenkin väestön väheneminen hidastui merkittävästi muuttotaseen kohenemisen ansiosta. Trendin pysyvyys jää vielä nähtäväksi.

Pitkällä aikavälillä, vuosina 2020–2040 (ennuste v. 2019), Satakunnan väkiluvun lasku jatkuu, mutta loivenee 2030-luvulla. Äkilliset kriisit, kuten koronaepidemia ja muut vastaavat muutokset asettavat väestöennusteen luotettavuuden kyseenalaiseksi, sillä kyseessä on trendilaskelma, joka perustuu aikaisempien vuosien muutokseen,

jonka oletetaan laskelmassa jatkuvan sellaisenaan pitkälle tulevaisuuteen.

Satakunnan ikärakenne on maan keskiarvoa korkeampi, sillä yli 65-vuotiaiden osuus on 4,9 %-yksikköä valtakunnan keskitasoa korkeampi (v. 2019). Satakunnassa on maan viidenneksi korkein yli 65-v. osuus (27,2 %). Vastaavasti työikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden osuudet ovat matalampia kuin valtakunnallisesti. Satakuntalaisten keski-ikä on 46,0 vuotta (koko Suomi 43,2, v. 2019).

Väestöllinen huoltosuhde on 71,5, kun koko Suomessa se on 61,4, mikä johtuu pääosin vanhusväestön suhteellisen suuresta osuudesta. Huoltosuhde heikkenee yhä väestöennusteen mukaan, mutta tasaantunee 2030-luvulla väestön vähenemisen tasaantumisen myötä.

Väestön laskeva määrä sekä heikkenevä huoltosuhde tarkoittavat sitä, että talouskasvun tulee jatkossa perustua entistä vahvemmin ja käytännössä täysin tuottavuuden kasvulle, eli uusia innovaatioita ja esim. digitalisaatiota tulee hyödyntää vahvasti. Samalla syrjäytymiseen on entistä vähemmän varaa ja väestön osallistumisasteen tulee olla hyvin korkea. Myös palvelurakenne pitää sopeuttaa kehitykseen, jolloin kuntataloudessa on mahdollista saada säästöjä (Perlacon 2019).

Toisaalta pienten vientiin perustuvien talouksien, kuten Suomen ja samalla Satakunnankin, kehitys on perustunut pitkällä aikavälillä tuottavuuteen ja suureen tuotoksen arvoon henkeä kohden, ei niinkään väestömäärään. Siten osaaminen ja sen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeässä asemassa.

Myös kausiasumisen huomioiminen olisi jatkossa tärkeää, sillä Satakunta on vahva mökkimaakunta, jossa tutkimusten mukaan etenkin rannikkoseutu ja osin sisämaan järviseadut edustavat vahvaa kausiasumista, ja niissä tehdään myös etätöitä. Ainakin alueen kulutuskysyntää ilmiö vahvistaa, mutta verotulovaikutus jää vajaaksi, koska virallinen asuinpaikka määrittää sen. Samoin väestötilastoista asia ei käy ilmi, mutta yhteiskunnallinen vaikutus on silti selvä.

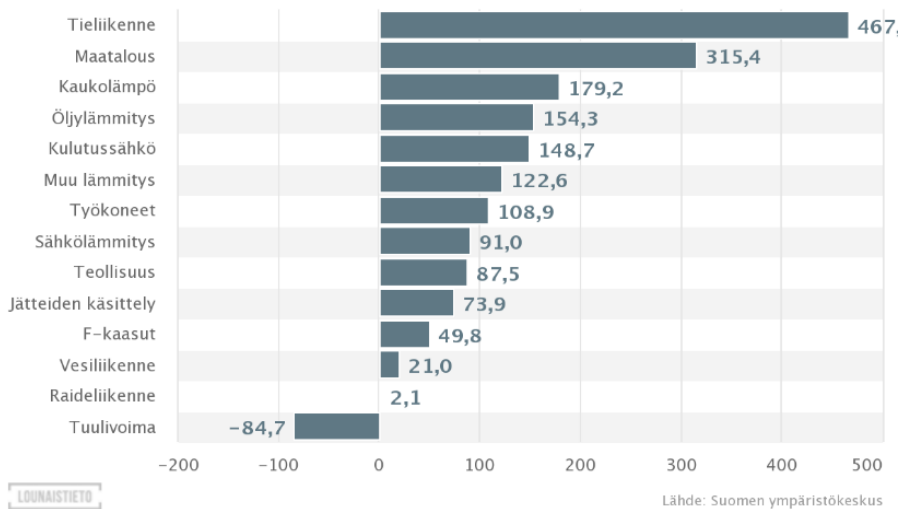
3.5 Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen Satakunnassa

Satakunnassa on terveellinen ja viihtyisä elin- ja toimintaympäristö, yleisesti ottaen hyvä ilmanlaatu, riittävästi käyttökelpoista raakavettä sekä monipuolisia käyttömahdollisuuksia tarjoavat vesialueet. Hyvälaatuiset pohjavedet muodostavat Satakunnassa merkittävän alueellisen luonnonvaran. Pintavesien tila on edelleen haasteena Satakunnassa, koska pintavesien ekologinen tila on Satakunnassa keskimäärin huonompi muuhun maahan verrattuna. Satakunnassa pintavesien tilaa heikentää pääasiassa rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta ravinnekuormituksesta. Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa.

Ympäristön kannalta vaikeimmat ongelmat Satakunnassa liittyvät ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, vesistöjen rehevöitymiskehitykseen ja ympäristön kemikalisoitumiseen. Satakunnan kasvihuonepäästöjen kehitys on ollut pitkään laskeva riippumatta siitä, millä menetelmällä päästötiedot lasketaan. Kasvihuonepäästöjen määrä asukasta kohden (CO₂-ekv) on Satakunnassa laskenut viiden vuoden aikana (v. 2013–2018) yhteensä -39,8 %. Vuoden 2015 jälkeen lasku on tasaantunut ja vuonna 2018 kasvihuonepäästöjen määrä oli noin 12 CO₂-ekv/asukas. Maatalouden päästöjen muutos edellä mainittuna aikana on -3 %, kotimaan liikenteen -3,7 % ja energian, teollisuusprosessien ja tuotteiden käytön päästöjen muutos (pl. liikenne) -49,6 %. (Tukihallinto.fi-sivusto). Suurin osa Satakunnan päästöistä tulee

fossiilisista polttoaineista ja tieliikenteestä. Myös sähkönkulutus ja maatalous ovat merkittäviä päästölähteitä.

Satakunnan ilmastopäästöt 2018 (CO₂-ekv., 1000 t)

Kuva: Satakunnan ilmastopäästöt sektoreittain (<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/>).

Ilmastopäästöjen laskenta perustuu ns. Hinku-laskentaan, joka on kuntien ilmastotavoitteiden seurantaan tarkoitettu oletuslaskentamalli. Laskentamalli ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Alueella tuotetusta tuulisähköstä lasketaan kunnalle päästökompensaatio vuosittaisen sähkön päästökertoimen mukaisesti. (<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/>)

Satakunnan vuonna 2012 hyväksyttyä ilmasto- ja energiastrategiaa päivitetään parhaillaan (Canemurehanke, SAMK). Voimassa olevan strategian mukainen visio päivitetyn painoituksin on lähtökohtana uudistettavana olevassa strategialuonnoksessa, jonka mukaan Satakunta on vuonna 2030 ilmastoystävällinen, kestävien energiaratkaisujen maakunta. Vision toteuttamista on esitetty tavoiteltavan kolmen eri teeman kautta. Teemat ovat kestävien energiaratkaisujen Satakunta, hiilineutraali Satakunta ja ilmastoviisas Satakunta. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan laajapohjaista yhteistyötä ja lisätoimia monella eri sektorilla. Esimerkiksi liikennepäästöjen vähenemistavoitteita ei saavuteta ilman merkittävää yhdyskuntarakenteen ja liikkumistottumusten muutosta. Ilmastonmuutokseen varautuminen edellyttää myös laajapohjaisia toimia, kuten tulvariskien hallintaa. Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa.

Metsäympäristöt kattavat noin 68 % Satakunnan maa-alueista (ml. manneralue ja yli 50 ha suuruiset saaret) ja ne muodostavat yhdessä suo- ja kosteikkoalueiden kanssa rungon Satakunnan ekologiselle verkostolle. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa. Vanhoja metsiä (iältään yli 100-vuotiaita) on Satakunnassa melko vähän jäljellä, ja ne ovat pirstoutuneet pienialaisiksi kuvioiksi maakunnan eri osiin. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO tarjoaa keinoja edistää metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeiden ja lajistoltaan monipuolisten metsäluontokohteiden suojelua. Satakunnassa soiden ojitusaste on yli 75 % ja ojitus sekä turvetuotanto ovat vaikuttaneet suoluontotyyppien uhanalaistumiseen. Satakunnassa oli vuonna 2019 ympäristöluvan omaavia turvetuotantoalueita yhteensä noin 5300 hehtaaria (n. 70 ympäristölupaa). Lisäksi Satakunnassa sijaitsee alle 10 hehtaarin turvetuotantoalueita noin 80 kappaletta (Varsinais-Suomen ELY-keskukselta saatu tieto 2020).

Luonnontilaisilla soilla on suuri merkitys myös hiilivarastona ja tulvien tasaajina. Soiden ennallistaminen ja viherrakenteen ylläpito ovat tärkeitä toimia maakunnan luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa.

Satakunnan kansallispuistot (Kauhaneva-Pohjankangas, Puurijärvi-Isosuo, Selkämeri ja pinta-alaltaan noin 30 hehtaarin kokoinen alue Lauhanvuoren kansallispuistoa) turvaavat omalta osaltaan Satakunnan luonnon monimuotoisuutta ja ne ovat samalla Satakunnan luontomatkailun kärkikohteita ja merkittäviä ihmisen hyvinvoinnin lähteitä. Kansallispuistojen suosio on Satakunnassakin kasvanut huomattavasti vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna. Esimerkiksi Puurijärvi-Isosuon ja Kauhaneva-Pohjankankaan käyntimäärät ajanjaksolla 1.1.-31.7.2020 ovat kasvaneet noin 100 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Lauhanvuori - Hämeenkanngas UNESCO Global Geoparkin alueen geologia on kansainvälisesti arvokasta ja UNESCO:n hallintoneuvosto hyväksyi alueen osaksi UNESCO Global Geoparks -verkostoa 7.7.2020. Suot erilaisissa muodoissaan ja niihin liittyvä kulttuurihistoria ovat tärkeä osa Geoparkin tarinaa. Kauhaneva-Pohjankankaan ja Lauhanvuoren kansallispuistot sijaitsevat Lauhanvuori-Hämeenkanngas UNESCO Global Geoparkin alueella.

Satakunnan rannikkovesien ekologinen tila vuonna 2019 on pääosin tyydyttävä tai välttävä. Merialueista vain Luvian-Rauman avomerialue on nyt hyvässä tilassa, ja sielläkin hyvä tila on vaarantunut. Sisävesistöjen tilanne on koko Suomeen verrattuna heikko. Pintavesien tilaa heikentää pääasiassa vesien rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta ravinnekuormituksesta. Pohjavedet muodostavat Satakunnassa merkittävän alueellisen luonnonvaran. Satakunnassa on 89 luokiteltua pohjavesialuetta, joista riskialueeksi on nimetty 16 aluetta. Satakunnan runsaimmat pohjavesien esiintymisalueet sijaitsevat Hämeen- ja Pohjankankaalla Pohjois-Satakunnassa sekä Säköjärven-Virttaankankaan alueilla Kakkoi-Satakunnassa.

Kulttuuriympäristöt ovat keskeisiä omaleimaisuutta, identiteettiä ja viihtyvyyttä luovia tekijöitä, jotka kertovat kulttuurin eri vaiheista sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Satakunnan maakunta on yksi Suomen keskiaikaisten linnaläänien mukaan määritellyistä historiallisista maakunnista, jossa oli jo keskiajalla kaksi kaupunkia (Ulvila ja Rauma). Satakunnan alueen asutus on saanut alkunsa varhaisella kivikaudella ja monet Kokemäenjokilaakson pelloista ovat olleet viljelyksessä rautakaudelta alkaen. Satakunnassa on ajallisesti monikerroksinen kulttuuriympäristö esihistoriallisen ajan muinaisjäänöksistä modernin arkkitehtuurin merkkiteoksiin kuten Alvar Aallon suunnittelemat Villa Mairea ja Kauttuan Terassitalo tai Arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasan suunnittelema kauppakeskus BePOP Porissa. Suomen seitsemästä Unescon maailmanperintökohteesta kaksi, Sammallahdenmäen pronssikautinen rökkiöalue sekä Vanha-Rauma, sijaitsee Satakunnassa. Kulttuuriympäristöjen ja rakennusperinnön ylläpitoon ja hoitoon liittyy ilmastonmuutoksen, väestökehityksen ja kiristyvän kuntatalouden vuoksi mittavia haasteita.

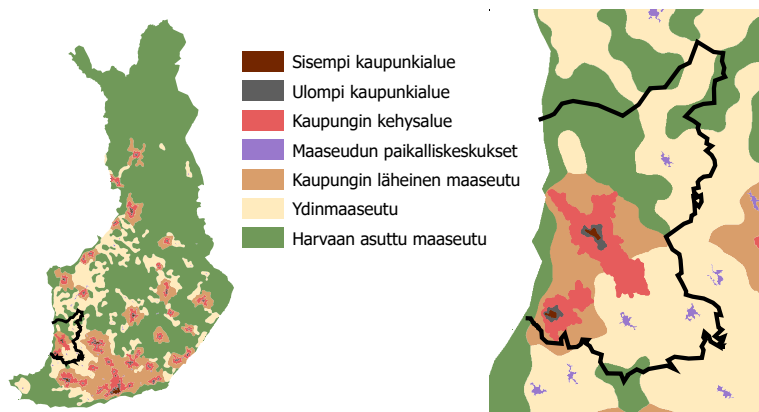
- Päivitettävän ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti tulee Satakunnassa käynnistää laaja-alaisia toimenpiteitä sähkön ja lämmön tuotannon sekä liikenteen päästöjen vähentämiseksi.
- Tavoite hyvälaatuisesta ja monimuotoisesta vesiympäristöstä edellyttää määrätietoista kuormituksen vähentämiseen tähtäävää toimintaa valuma-alueilla voimassa olevien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien mukaisesti.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen edellyttää myös laajapohjaisia toimia, kuten tulvariskien hallintaa. Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa.
- Soiden ennallistaminen ja viherverkon ylläpidon edistäminen ovat lähitulevaisuuden tärkeimpiä toimia luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa Satakunnassa.

3.6 Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet

Suomen ympäristökeskuksen laatiman Kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Satakunnan kaupunkikeskuksia ovat Pori ja Rauma. Satakunnan aluerakenteen erityispiirteenä on Porin kaupunkiseudun laaja kehysalue, joka ulottuu Kokemäen jokilaaksoa pitkin Kokemäeltä Meri-Poriin saakka. Kaupunkikeskusten ohella Satakunnassa sijaitsee kolme maaseudun paikalliskeskusta (Eura, Huittinen ja Kankaanpää), joita ympäröi laaja ydinmaaseutu. Koko maan lukuihin verrattaessa ydinmaaseudulla asuvan väestön ja siellä sijaitsevien työpaikkojen määrän osuus on Satakunnassa korkea.

Kuten muualla Suomessa niin myös Satakunnassa väestö alkaa vähitellen keskittyä isoimpiin keskuksiin. Toisaalta on ydinalueiden tiivistymisen rinnalla myös havaittavissa keskusten yhdyskuntarakenteen hajautumista niiden reuna-alueilla. Samaan aikaan työmatkat pitenevät ja pendelöinti lisääntyy. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen ja työssäkäyntialueiden laajeneminen johtaa siihen, että erityisesti kaupunkiseutujen pääteiden liikenne kasvaa. Satakunnassa liikutaan koko maahan verrattuna selvästi keskimääräistä enemmän henkilöautoilla.

Kuva: Kaupunki-maaseutu -luokitus, Suomi ja Satakunta.

Satakunnan maanteiden liikennesuorite vuonna 2019 oli 7 229 kilometriä/asukas. Liikennesuorite on hieman kasvanut vuodesta 2017 vuoteen 2019. Liikenteen kasvihuonepäästöjen määrä on hieman kohonnut (1,7 %) vuodesta 2017 vuoteen 2019. Nousu noudattaa koko Manner-Suomen päästöjen muutosta.

Liikennesuoritetta voidaan hallita ja kasvihuonepäästöjä pienentää muun muassa liikkumisen ja kuljetusten hinnoittelulla, jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämistoimilla sekä matkanpituuksien kasvua hillitsevällä kaavoituksella ja yhdyskuntasuunnittelulla. Keinovalikoimaan tulee lisätä myös kuntien henkilökuljetusten tehostaminen, uusien liikenteen muotojen ja henkilöjunaliikenteen (Rauma-Tampere) kehittäminen. Tavaraliikenteen osalta liikennesuoritetta voidaan pienentää ratakuljetusten määrää lisäämällä sekä ratayhteyksiä parantamalla ja kehittämällä (Tahkoluoto/Mäntyluoto-Pori-Tampere ja Rauma-Tampere yhteysväli sekä Pori-Parkano-Haapamäki yhteysväli osana Suomen kehärataa).

Satakunnan elinkeinoelämä tarvitsee kustannustehokkaita, turvallisia ja toimivia logistisia ketjuja ja liikenneyhteyksiä. Meriväylät ja mantereen jatkoyhteydet ovat satamien kannalta keskeisiä. Meriväylät ovat Satakunnalle merkittävä reitti maailmalle. Liikennemäärät valtateillä 11, 12 ja 23 ovat viime vuosina pysyneet tasaisina. Valtatiellä 2 liikennemäärät ovat kasvussa Porin kohdalla. Valtatien 8 liikennemäärän kehityksessä näkyvät talouden syklit. Suurimmat palvelutasopuutteet ovat valtateillä 2 ja 8. Tavaraliikenne

Raumalle suuntautuvalla rataosuudella on ollut tasaista. Porin rataosuudella tavaraliikenteen määrät ovat olleet selkeästi pienempiä, mutta vuoden 2018 Venäjän hiilikuljetusten myötä määrät kaksinkertaistuivat. Rauman satama on tavaraliikenteen tonneissa mitattuna koko Suomen 5. suurin vientisatama ja Porin satama 7. suurin satama. Satakunnan satamien osuus Suomen viennistä on 10,6 % ja tuonnista 7,7 %, kun väestöosuus on 4 %. Elinkeinoelämälle tärkeän Pori-Helsinki -lentoyhteyden ympäristökuorma tulee lähivuosina vähenemään, kun lentokoneiden kehitys johtaa uusiin ratkaisuihin, kuten biopolttoaineet, nestemäinen vety polttoaineena ja sähkölentokoneet.

Satakunnan aluerakenteellisten erityispiirteiden vuoksi myös viestintäverkon kehittäminen ja digitalisaation edistäminen on alueelle hyvin tärkeää. Alemman asteisen tieverkon kunnossapito on merkittävää henkilöliikenteen ohella erityisesti maakunnan maaseutuelinkeinojen sekä elintarvike- ja metsä-biotalous kannalta. Väylänpidossa on tarpeen varautua ilmastonmuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin kuten tulvien ja myrskyjen lisääntymiseen ja talvien leudontumiseen.

- Tuonti- ja vientiteollisuutta palvelevat yhteydet maakunnan satamien kautta tarvitsevat kustannustehokkaita, turvallisia ja toimivia logistisia ketjuja.
- Raideliikenteen kehittämishankkeiden toteutus Satakunnan kasvun mahdollisuus- työn esitysten mukaisesti.
- Kuljetusten tehostamisen mahdollistamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi maakunnan alueen valtateitä erityisesti 2 ja 8 teiden suunnittelu- ja toteutuspaketit ovat välttämättömiä.
- Maanteitä ja rataverkkoa koskevissa kehittämistoimenpiteissä on erittäin tärkeää liikenneturvallisuuden parantaminen, sillä Satakunnan liikenneturvallisuustilanne on muuta maata heikompi.
- Satakunnan aluerakenteellisten erityispiirteiden vuoksi viestintäverkon (laajakaistaverkon) kehittäminen ja digitalisaation edistäminen on alueelle hyvin tärkeää.
- Alemman asteisen tieverkon kunnossapito on merkittävää henkilöliikenteen ohella erityisesti maakunnan maaseutuelinkeinojen sekä elintarvike- ja metsä-biotalous kannalta.

3.7 Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen poikkihallinnollisena yhteistyönä

Satakunnan teollisuuden rakenne on varsin monipuolinen, mikä antaa suojaa suhdanne-, yritys- ja toimialakohtaisille vaihteluille. Toisaalta symmetrisessä shokissa, kuten koronan aiheuttamassa kriisissä, monipuolisuuden luoma resilienssivaikutus saattaa olla tavallista heikompi. Teollisuuden toimialarakenne on 19 maakunnasta 5. monipuolisin (v. 2017). Satakunnassa on ollut tällä vuosikymmenellä (2010–2018) useita nopeaan kasvuun kyenneitä teollisuudenhaaroja, vaikka teollisuuden keskimääräinen kehitys on ollut hyvin vaihtelevaa ja vuosiin 2015–2016 osui poikkeuksellisen vahva laskusuhdanne mm. meriteollisuuden vaikeuksien vuoksi. Teollisuuden kärjet ovat teknologiateollisuus ja siinä metallien jalostus sekä koneiden ja laitteiden valmistus sekä meriteollisuus, metsä-, kemian- ja elintarviketeollisuus sekä automaatio ja robotiikka.

Satakunnan teollisuuden liikevaihto pysyi nimellisesti (ilman inflaatiota) ennallaan vuosina 2010–2018 lähinnä vuosikymmenen puoliväliin osuneiden heikkojen vuosien vuoksi, mutta liikevaihto kääntyi jälleen kasvuun v. 2017 aikana. Kasvua jatkui aina v. 2019 kesään saakka. Vuoden 2019 heinä-syyskuussa teollisuuden liikevaihto ja vienti kääntyivät laskuun. Yli 10 %:n kasvuun kykenivät vuosina 2010–2018 automaatio- ja robotiikkaklusteri Robocoast (97 %), elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus (22 %, osin Robocoastin ansiosta), elintarviketeollisuus (21 %) ja metallituotteiden valmistus (13 %).

Digitalisaation eräs suurimmista hyödyistä on työn tuottavuuden kasvattaminen. Se on talouskasvun keskeisin moottori. Työn tuottavuus on ajoittain jopa laskenut Satakunnassa, ainakin vuoden 2016 aikana, joten uusia keinoja tarvitaan etenkin, kun väestöennusteen mukaan maakunnan työvoima vähenee jatkossakin. Vuonna 2017 työn tuottavuus kuitenkin koheni jälleen reaalisesti nousukauden myötä.

Teollisuuden tuottavuus (arvonlisäys työtuntia kohden) on edelleen selvästi palvelualoja ja etenkin alkutuotantoa korkeampi. Digitalisaatio oikein sovellettuna saattaa olla tulevana vuosina selvä tuottavuuden ja siten talouskasvun lähde palvelualoilla sekä alkutuotannossa. Toki myös teollisuudessa työn tuottavuuden nousu perustuu jatkossa ainakin osin digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin, kuten teollisuus 4.0.

Satakunnan automaatioklusterin liikevaihdon kasvu on ollut huippuluokkaa ja sitä on kertynyt vuosina 2010–2018 yhteensä noin 97 %. Se ylittää siten selvästi toimialojen ja etenkin teollisuuden keskimääräisen kehityksen. Myös henkilöstömäärän nousu on ollut nopeaa, noin 70 % vastaavasti.

Tärkeitä toimialoja teollisuuden ohella ovat biotalous, automaatio ja robotiikka (osa tästä alasta sijoittuu palveluihin teollisuuden ohella), logistiikka, kauppa sekä hyvinvointipalvelut.

Pk-yritykset ovat olleet kuluvana vuonna hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa koronaviruksen leviämisestä johtuneen kriisin vuoksi. Poikkeuksellinen tilanne heijastuu suoraan pienten ja keskisuurten yritysten odotuksiin lähiajan suhdannekehityksestä. Odotukset ovat laskeneet voimakkaasti. Maakunnan pk-yritysten odotukset mm. henkilöstömäärän kehityksestä ovat selvästi heikommat kuin maassa keskimäärin (saldo -8 vs. -2). Mm. liikevaihdossa ja investoinneissa näkymät jäävät myös keskimääräistä heikommiksi. Suidannänäkymien saldoluku laski kevästä 20 yksiköllä arvoon -11.

Satakunnan osuus maamme t&k-toiminnasta on pieni asukaslukuun nähden. Väestöosuus on 3,9 % ja viennin 6,9 %, mutta osuus yritysten t&k-toiminnan menoista on vain 1,7 % ja julkisen sekä korkeakoulusektorin menoista ainoastaan 0,8 %. Koko t&k-toiminnan menoista Satakunnan osuus on 1,4 %. Satakunnan t&k-menot henkeä kohden ovat murto-osa maan keskiarvosta, 403 € vs. 1167 €. Seutukunnittain Pori on sijalla 11, Rauma sijalla 14 ja Pohjois-Satakunta sijalla 54 maamme 70 seutukunnan joukossa. Lisäksi t&k-panosten määrä on ollut maakunnassa keskimäärin laskeva viime vuosina.

- Kansallisesti on tarkoituksenmukaista ja vaikuttavaa suunnata maakuntaan riittävä TKI-rahoitus sekä vahvistaa Satakunnan korkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen sekä tutkimus- ja kehittämistoimijoiden toiminnallista ja rahoituksellista asemaa sekä tukea niiden kansainvälistä kilpailukykyä ja kehittyvää yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa.

3.8 Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä on Satakunnassa merkittävästi maan keskiarvoa alempi (koko maa 9,7 %, Satakunta 5,6 %, 2018). Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus Satakunnassa on puolestaan koko maan vastaavaa osuutta korkeampi.

Koulutustaso on Satakunnassa noussut hieman maan keskiarvoa nopeammin, kun tarkastellaan tutkinnon ja toisen asteen suorittaneiden osuuden kasvua 2007–2018. Korkeakoulututkinnoissa nousutahti on kuitenkin jäänyt alle valtakunnallisen tason, paitsi ylemmässä korkeakouluasteessa tällä vuosikymmenellä ja koko vuosituhannekin. Alle 35-vuotiaissa on alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus vähän alempi kuin koko maassa keskimäärin (12,1 % vs. koko maan 14,2 %).

Sen sijaan ylemmissä korkeakoulututkinnoissa osuus on nuorissakin ikäluokissa selvästi maan keskiarvoa alempi, alle puolet siitä (3,2 % vs. koko maa 6,6 %). Molemmista osuuden kasvuvauhti on jäänyt myös alle maan keskitason vuosina 2007–2018. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevien 15–29-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus kaikista työttömistä on Satakunnassa samaa luokkaa kuin koko maassa keskimäärin, samoin arviot koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrästä.

Maakunnan teollisuuden toimintaedellytysten kannalta keskeistä on osaavan työvoiman riittävyyden varmistaminen sekä koulutuksen laajuus ja taso. Usealle alueen suurista teollisuusyrityksistä oppisopimuskoulutus on erittäin tärkeä kanava osaavan henkilöstön saannissa. Osaavan työvoiman tarve, koulutuspaikat ja nuorten/koulutukseen osallistuvien odotukset eivät Satakunnassa kohtaa parhaalla mahdollisella tavalla. Satakunnassa parannetaan alue-ennakoinnin roolia kehittämistyön ja päätöksenteon tukena.

Työvoiman osaamisen ja koulutuksen lyhyen aikavälin osaamiskapeikkoja on tunnistettu alueellisten kehitysnäkymien laadinnan yhteydessä (Satakunnan ELY-keskus). Maakunnallisessa alue-ennakoinnin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) yhteistyössä sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen neuvottelukunnassa arvioidaan työelämän osaamistarpeita suhteessa maakunnan kehittämislinjauksiin.

Ennen koronakriisiä Satakunnan työllisyyskehitys oli suotuisaa. Työttömyys aleni usean vuoden ajan ja parina edellisenä vuonna myös työllisten määrä kasvoi. Työllisyysaste nousi viime vuonna 72,1 prosenttiin, mikä oli lähes samaa tasoa kuin koko maassa keskimäärin (72,6 %). Työvoiman kysyntä on vähentynyt koronakriisin vaikutuksesta pelättyä vähemmän.

Työvoiman saatavuus on jo useamman vuoden ajan ollut Satakunnassa ongelmallista. Tilastokeskuksen työ- ja elinkeinoministeriölle tuottamien työnantajahaastattelujen perusteella viime vuonna 42 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista Satakunnassa oli kokenut vaikeuksia työpaikkojen täyttämässä. Tänä vuonna rekrytointiongelmat näyttäisivät lieventyneen. TE-toimiston syyskuussa laatiman ammattibarometrin mukaan seuraavan puolen vuoden aikana yleisimmin pulaa työnhakijoista arvioidaan Satakunnassa olevan terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattiteissa.

Lähiajan työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden tarkastelussa Satakunnassa on tarvetta teknologiateollisuudessa automaatiotekniikan, robotiikan ja kunnossapidon osaajista, tietotekniikka-alalla ohjelmistosuunnittelijoista, rakennusteollisuudessa korjausrakentamisen osaajista, elintarviketeollisuudessa elintarviketeknologian osaajista sekä palveluissa ravintola-alan ja sosiaali- ja terveysalan osaajista. Digitalisaatio on lisäksi tuonut tullessaan uusia osaamistarpeita mm. hyvinvointiteknologian ja pelillisyyden soveltamisen alueilla.

- Maakunnan teollisuuden toimintaedellytysten kannalta keskeistä on osaavan työvoiman riittävyyden varmistaminen sekä työvoiman osaamistason nostaminen. Yrityslähtöisten jatkuvan oppimisen poolien kehittäminen.
- Maakunnan vahva automaatio- ja robotiikkaklusteri, meri- ja akkuklusteri, ruokaketjuklusteri sekä akku- ja teknologiametallien osaamiskeskittymät ovat Satakunnan ja koko maan vahvuuksia, joita tulee edelleen kehittää. Edellyttää toimintaympäristöltään joustavaa ja ennakoivaa kykyä reagoida herkästi muuttuviin osaamistarpeisiin.
- Kansallisen vaikuttavuuden kannalta on merkittävää, että maakunnassa on akateemisia tutkimus- ja koulutusmahdollisuuksia. Maakunnan osaamisprofiilin vahvistaminen vastaamaan elinkeinoelämän tarpeita edellyttää resurssointia Satakunnan yliopisto- ja korkeakoulutukseen.

3.9 Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Satakunta sijoittuu vaihtelevasti maakuntien joukossa, kun tarkastellaan hyvinvoinnin eri osa-alueita. Sairastavuusindeksi on Satakunnassa hieman maan keskitasoa parempi. Indeksillä huomioidaan seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Menetettyjä elinvuosia on 6805 (PYLL-indeksi, menetetyt elinvuodet 100 000 asukasta kohden 0–80-vuotiailla) Satakunnassa, mikä on eniten vertailtaessa vastaavan kokoisiin alueisiin sekä koko Suomeen (6321). Satakuntalaiset matalan ja keskitason koulutuksen saaneet kokevat elämänlaatunsa hieman heikommaksi kuin muu Suomi. Korkeasti koulutetut kokevat taas elämänlaatunsa jopa paremmaksi kuin maassa keskimäärin. Työkykyensä heikentyneeksi arvioivien osuus Satakunnassa oli 30,6 %, kun se koko maan tasolla oli 27,4 % (FinSote 2017-2018).

Tapaturmissa kuolee Satakunnassa vuosittain noin 130 henkilöä. Kaatumis- ja putoamistapaturmat ovat Satakunnassa korkeat verraten muuhun maahan. Suurin kuolemaan johtaneiden tapaturmien syy on kaatuminen tai putoaminen ja toiseksi yleisin syy liikenne. ELY-keskuksen selvityksen mukaan Satakunnassa tapahtuu muuhun maahan verrattuna jonkin verran enemmän kuolemaan johtavia liikenneonnettomuuksia.

Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimukseen (FinSote 2017-2018) vastanneiden mukaan, 80,8 % satakuntalaisista oli tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin (koko maa 82,4%). Satakunnassa ahtaasti asuvia asuntokuntia on vähemmän kuin koko maassa tai muissa vertailumaakunnissa. Satakunnan asumisväljyys on selvästi maan keskiarvoa korkeampi. Asuinalueella koettu turvallisuuden tunne on maan keskitasoa.

Yksinäisyys on maakunnassa keskimääräistä vähäisempää. Myös äänestysaktiivisuus ja aktiivinen harrastaminen nousevat myönteisinä esiin. FinSote -tutkimuksesta tulee esille, että 30,3 % satakuntalaisista osallistuu jonkin yhdistyksen, harrastusryhmän tai muun yhteisön toimintaan (koko maa 27,7 %).

Alueellinen hyvinvointikertomus kokoaa alueen kuntien vahvuudet ja huolenaiheet. Satakuntalaisten hyvinvointikertomuksessa 2019 (luonnos 6/2020) hyvinvointihaasteina nousevat esiin mm. korkea ylipainoisten osuus väestössä, liikkumattomuus ja terveyden kannalta riittävästi liikkuvien vähäinen osuus, tupakointi, päihteiden ja alkoholin käyttö, koettu terveydentila ja mielenterveyden häiriöt.

Väestön ikääntyminen Satakunnassa haastaa etsimään keinoja ikääntyvän väestön turvallisuuden parantamiseksi. Tämä työ edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä viranomaisten välillä ja järjestötoiminnan mahdollisuuksien tunnistamista.

Satakunnassa hyödynnetään kulttuuriympäristöä asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Satakunnassa on tavoitteena kehittää hyvinvointia ja terveyttä edistäviä taide- ja kulttuuripalveluja sekä parantaa kulttuurin saavutettavuutta. Positiivisena huomiona uusien rakennusten suunnittelu- ja toteutusvaiheessa on noudatettu kiitettävästi prosenttiperiaatetta tuoden taidetta osaksi erilaisia investointihankkeita ja asuinalueita.

Satakunnan väestön käytettävissä olevien tulojen jakauma eli taloudellisen hyvinvoinnin jakautuminen on hieman maan keskiarvoa tasaisempi, sillä sitä kuvaava Ginikerroin on Satakunnassa matalampi (v. 2018 Satakunta 25,0, koko maa 28,1; vaihteluväli 0–100). Vuoteen 2017 verrattuna tuloerot kasvoivat hyvin vähän Satakunnassa ja koko maassa keskimäärin. Seutukunnittain tarkasteltuna Rauman seutukunnassa ginikerroin on 25,1, Porin seutukunnassa 24,8 ja Pohjois-Satakunnassa 24,8. Siten seutukuntien väliset erot ovat varsin vähäiset.

- Maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on tärkeää, että toimintaa koordinoidaan ja suunnitellaan tavoitteellisesti alueen toimijoiden, viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa yhteistyönä.

Osa III - Valmisteluryhmien esitykset

4. Julkiset elinkeinopalvelut

Julkisia elinkeinopalveluja koskevien toimien tavoitteena on tukea yrityksiä sekä selkeyttää ja tehostaa työnhakua. Palveluilla on merkittävä rooli talouden ja työllisyyden kehityksen suhteen. Tärkeää on tunnistaa alueen erityispiirteet, jotta voidaan tarjota toimivia ja tehokkaita palveluita. Toimivien palveluiden avulla voidaan parantaa työllisyyttä. Lisäksi palveluiden avulla voidaan parantaa alueen resilienssiä, esimerkiksi ennakoivan toiminnan avulla.

4.1 Maakunnallinen yrityspalveluekosysteemi

Onko Satakunnassa kypsyttää siihen, että olisi yksi kuntapohjalta lähtevä yrityspalvelukokonaisuus? Maakunnallisen tunnistettavuuden ja kumppanuuden kannalta tämä on merkittävä kysymys, johon työryhmällä ei ole varmaa vastausta. Asia pitää selvittää erikseen.

Yhteisesti toteutettava hanke voisi olla esimerkiksi aloittavien yrittäjien neuvonnan järjestäminen siten, että toimintamalli on kaikilla sama, mutta tuottajia useampi.

Ne henkilöt, jotka työskentelevät yrityspalvelujen parissa, muodostavat tällä hetkellä noin 120 hlön verkoston. Tässä vaiheessa on syytä panostaa heidän tiiviiseen yhteydenpitoonsa ja verkostoitumiseensa. Miten varmistetaan, että ei tehdä päällekkäistä työtä? Miten järjestetään työnjako siten, että ei olla yhteydessä samaan yritykseen eri tahoilta. Voidaanko vastuunjako toteuttaa ketterästi sopien?

Yrityksille tarjottavien julkisten palvelujen viestiminen suoraan yrityksiin konkreettisin esimerkein yli toimialarajojen ja kuntarajojen. Vaatii vielä lisäselvitystä, voidaanko toteuttaa maakunnallisesti yhteistyössä?

Maakunnalliset asiantuntijaryitykset ovat osa yrityspalveluekosysteemiä. Miten toteutetaan palveluseteli, jotta näitä yrityksiä voidaan hyödyntää? Tavoitteena on tehdä mahdollisimman vähän hallinnollista työtä ja reagoida nopeasti.

Maakunnallisen yrityspalveluekosysteemin ja yritysneuvonnan/sparrauksen kehittäminen sekä Satakunnan yrityspalveluverkoston edelleen tiivistäminen.

Tavoite: Tasalaatuiset yrityspalvelut koko maakunnassa ja sujuvat palvelupolut toimijalta toiselle (huomioiden valtakunnalliset keskitetyt neuvonta- ja rahoituspalvelut ja eri toimijoiden palvelut). Palveluiden markkinoiminen ja yrittäjien kokemuksista ja kehittämistoimenpiteiden tuloksista kertominen yritysten äänellä.

Keinot/toimenpiteet:

- Satakunnan yrityspalveluverkoston toiminnan tiivistäminen, tietojen ja kokemusten säännöllinen vaihtaminen, toisilta oppiminen, yhteisten toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto.
- Maakunnalliset asiantuntijaryitykset ovat osa yrityspalveluekosysteemiä.

4.2 Koronan vaikutusten, kasvu- ja kv-hakuisten yritysten tunnistaminen sekä tukeminen

Koronatilanteen jälkeen yritysten jälkikontaktointi ja jatkotoimenpiteet.

Tavoite: Löytää yritykset, jotka tarvitsevat edelleen apua liiketoiminnan kehittämisessä.

Keinot/toimenpiteet:

- Monipuolinen kontaktointi: Suorat yhteydenotot, sähköiset kyselyt, sekä kehittämismahdollisuuksien ja rahoituksen markkinointi. Edellyttää toimijoiden yhteistä suunnitelmaa ja toimintamallia.
- Ensisijainen vastuu kunnilla, elinkeinotoimijoilla ja valtion toimijoilla, mutta on hyvä selvittää mahdollisuudet ja resurssit hankkeistamiseen erityisesti niiden kuntien osalta, joissa henkilöresurssia ei ole.
- Vaatii kriisirahoitusta ja talousapua vaikeuksissa oleville yrityksille (valtakunnallinen tukijärjestelmä).

Koronan vaikutusten, kasvu- ja kv-hakuisten yritysten tunnistaminen sekä tukeminen

Kehittämishalukkaiden yritysten tunnistaminen ja niiden auttaminen kasvuun. Kasvuun ja kehittämiseen halukkaiden yritysten tunnistaminen ja siihen liittyvä täsmäneuvonta ja sparraus. Vaatii lisää henkilöitä yritysrajpintaan. Näiden lisäksi koronatukea saaneiden yritysten joukosta pitää myös tunnistaa kasvuyritykset.

Kohderymänä erityisesti kehittämistoimenpiteisiin koronatukea saaneet yritykset. Työ- ja elinkeinoministeriö edellyttää ELY-keskuksilta suunnitelmaa Korona -tukea saaneiden yritysten jälkihoidosta. Kohderyhmään kuuluvat yritykset tunnistetaan yhteistyössä ELY-keskuksen, Business Finlandin, TE-toimiston ja Finnveran kanssa. Jälkikontaktoinnista sovitaan maakunnan yrityspalvelutoimijoiden kanssa kuten kuntien, kehittämissyhtiöiden ja ProAgrian kanssa. (Toimeksiannon toteutustapa selvityksessä ELYjen osalta).

Täsmäneuvonnan työkaluina ovat mm. kehittämisavustus, osaamisen kehittämisspalvelut, yhteishankintakoulutus, Business Finlandin ja Finnveran palvelut ja käynnissä olevat hankkeet. Neuvonnan myötä esiin tulevien jatkotoimien hoitoon luodaan yhteinen toimintamalli.

Kasvuyritysten tunnistaminen ja palveleminen osana yritysneuvontaa.

Tavoite: Kasvuyritysten tunnistamista ja pk-yrityskentän aktivointia on tarpeen tehdä normaalia enemmän koronan jälkeisessä tilanteessa. Aktivoinnin keinoja ovat yrityskontaktit, kasvuklinikat, erilaisten tilaisuuksien järjestäminen sekä palveluverkostojen ja klustereiden rakentaminen/tukeminen. Kohderymänä ovat laajasti kaikki pk-yritykset.

Neuvonta ja sparraus kohdistuu yrityksen kasvun edellytyksiin ja neuvonnan yhteydessä arvioidaan kehittämismahdollisuuksia ja tarpeita, jotka liittyvät erityisesti digitalisaation, robotiikan ja automaation hyödyntämiseen sekä vihreään kasvuun (kiertotalous, vastuullisuus jne.).

Edellä mainittujen teemojen edistäminen edellyttää myös maakunnan yrityspalvelutoimijoiden osaamisen kehittämistä/varmistamista. Keinoina yritysneuvojen osaamisen kehittämisohjelmat ja seminaarit.

Toteutusvalmius: käynnistys vuoden 2021 alussa.

Kustannusarvio: Koronan jälkeisessä jälkikontaktoinnissa käytetään lähtökohtaisesti nykyisiä resursseja (valtion ja kuntien toimijat), lisäresurssitarve selviää toimenpiteistä sovittaessa.

Jos halutaan tehdä laajempaa kasvuyritysten kontaktointia, tulee selvittää lisäresurssin tarve esim. mahdolliseen hankkeistukseen. Jos rahoitus lisäresurssiin löytyy, se kohdennetaan koko maakuntaan.

Työllisyysvaikutus: toimenpiteellä pyritään ensisijaisesti säilyttämään olemassa olevat työpaikat. Neuvonnan yhteydessä arvioidaan myös työvoiman tarvetta yrityksen kasvutilanteessa (lyhyt- ja pitkäjähtäin).

Vastuutahot: ELY-keskus ja Business Finland ovat vastuussa myöntämiensä Korona -tukien jälkeisestä kontaktoinnista/koordinoinnista. Yksinyrittäjien kasvupotentiaalin tunnistaminen on ensisijaisesti kuntien vastuulla. Muu kasvuyritysten neuvonta ja kontaktointi on Satakunnan yrityspalvelutoimijoiden yhteistä toimintaa (valtion toimijat, kunnat ja kehittämissyhtiöt).

4.3 Uudet ja nopeat rahoitusvälineet

Tarvitaan pitkä- ja lyhytkestoista hankerahoitusta (esim. EAKR/ESR ja AIKO) sekä yritysrahoitusta (esim. kehittämissavustus) ja konsultointia esim. innovaatiohankkeiden tukemiseen.

Pitkäkestoisen (EAKR/ESR) rahoituksen osalta hankkeita tarkastellaan myös niin, että arvioidaan hankkeiden vaikuttavuutta koronasta selviytymiseen.

Tavoite: Saada AIKO-tyyppinen rahoitusinstrumentti, jolla voidaan nopeasti käynnistää yritysryhmäkohtaisia, klusterikohtaisia tai kuntien välisiä lyhytkestoisia kehittämishankkeita tai selvityksiä, jotka tukevat kehittämishankkeiden syntymistä.

Digitalisaatio ja vihreä kasvu: AIKO-rahoituksella toteutettaviin kehittämishankkeisiin voi liittyä digitalisaation, robotiikan ja automaation hyödyntämiseen sekä vihreään kasvuun tähtäviä toimenpiteitä.

Toteutusvalmius: AIKO-rahoitusinstrumentti tulisi saada käyttöön mahdollisimman pian.

Kustannusarvio: maakuntakohtainen rahoituskehys, jonka sisällä määritellään hankkeiden kokoluokka (minimi ja maksimi tai vaihtoehtoisesti 2-3 standardikokoa)

Uudentyyppisten rahoitusratkaisujen kehittäminen

Esimerkiksi Länsi-Suomen eli suuraluekohtaisen pääomarahaston perustaminen koronasta kärsineiden pk-yritysten kasvun tukemiseen.

Toteutusvalmius: EAKR toimintaympäristötuki tai kansallinen tuki. Voisi myös olla esim. Satakunnan ja Varsinais-Suomen yhteinen.

Kustannusarvio: Tekemättä.

Uusien ja myös nykyisten nopeiden rahoitusvälineiden käyttöönotto

Tavoite: Yrityksille käyttöön nopea ja helposti käytettävä kehittämisrahoitusväline.

Keinot/toimenpiteet:

- Yrityspalvelutoimijoille annetaan mahdollisuus "luvata" esim. yrityspalveluseteli nopeisiin yritysten kehittämistä edistäviin tukirahoituksiin kehitetty kehpa.
- Selvitettävä myös nykyisten välineiden soveltaminen ja muuttaminen tähän käyttöön (valtakunnallinen palvelu/linjaus):
- Kehittämispalvelujen konsultoinnin alennettu hinta 30 euro + alv, pitäisi olla voimassa niin pitkään kuin korona -tilanne on päällä.
- Kustannustuen hakuajan jatkaminen.
- Yksinyrittäjätuen "toinen kierros" (samalle yritykselle voitaisiin myöntää uudelleen).

4.4 Laajasti korona -avustusten vaikutusten tutkiminen ja niistä oppiminen

Tavoite: Tukien vaikuttavuuden selvittäminen ja kokemuksista oppiminen.

Keinot/toimenpiteet: Tutkimushanke vaikutuksista (TEM käynnistämässä). Tutkimuksen pohjalta alueellinen läpikäynti.

4.5 Uudistumisvälineet

Valinnat uuden kasvun käynnistämiseksi. Tähtäimessä elinkeinorakenteen uusiutuminen, joka nojaa osaamiseen ja innovaatioihin, suuntautuu kansainvälisesti.

Tähtäimessä elinkeinorakenteen uusiutuminen, joka nojaa osaamiseen ja innovaatioihin, suuntautuu kansainvälisesti

Jälleenrakennuksen toimenpiteiden:

- Tulee vauhdittaa digitalisaatiota.
- Tukea hiilineutraalia yhteiskuntaa.
- Myös julkiset hankinnat ovat merkittäviä.

Alueen teollis- ja yritysekosysteemien vahvistaminen

Tavoite: Vahvistetaan alueen lähtökohdista nousevia ekosysteemejä (mm. teknologiametallit, kiertotalous, automaatio ja robotisaatio).

Keinot/toimenpiteet: Pitkäkestoisen ekosysteemirahoituksen käyttöönotto, sekä innovaatioympäristöjen vahvistaminen.

Uusiutumisen välineet käyttöön yrityksille ja yrityspalvelutoimijoille.

Tavoite: Tuoda tietoa ja osaamista liiketoiminnan uusiutumisen ja teknologian hyödyntämiseen.

Keinot/toimenpiteet:

Yrityspalvelutoimijoiden osaamisen vahvistaminen, yrityksille palveluja ja ohjelmia osaamisen lisäämiseen, tiedon välittäminen, valmennukset, kokeilujen mahdollistaminen yrityksille.

Päämääränä on digitalisaatioon liittyen etäneuvonnan laajempi käyttö, neuvojien henkilökohtaisen digiosaaminen kasvattaminen, koulutukset, seminaarit ja tapahtumat verkkoon. Luodaan uuden ajan yritysneuvojan tutkinto.

Hyödyt liittyvät digitalisaation käyttöönottoon ja vihreään kasvuun liittyvään vastuulliseen liiketoimintaan ja yritysvastuuseen. Pyritään saamaan maakuntaan hankkeita, joilla kasvatetaan yritysten osaamista digitalisaation ja vihreän kasvun teemoihin liittyen.

Aikataulu: noudattaa elpymisrahaston vihreän kasvun suunnitelmia.

Tavoitteena on saada maakuntaan kolmivuotinen hanke, jonka budjetti on 3 M€. Hankkeen päämääränä on kasvattaa yrityspalvelutoimijoiden osaamista ja sitä kautta tehostaa neuvontaa niin, että kohderyhmänä olevat yritykset pystyvät säilyttämään nykyiset työpaikat ja kasvuyrityksiin saadaan luotua uusia. Hankkeen toteutusvastuussa ja koordinaattorina voisi olla Satakunnan ELY-keskus yhdessä kuntien ja niiden kehitysyhtiöiden kanssa.

Seuraavina askelina määritellään suunniteltavat hankkeet tarkemmin ja käynnistää hankeistus mahdollisimman nopeasti, viimeistään 2021 alussa.

Etätyöalueilla infra kuntoon, etätyön johtaminen ja alustaidot kuntoon sekä laitteiden hankinta- ja käyttöosaamisen vahvistaminen.

[Etätyön mahdollisuudet Satakunnassa ja etätyön mahdollisuudet satakuntalaisille yrityksille saada työvoimaa muualta](#)

Tavoite: Turvata osaavan työvoiman saaminen Satakunnan alueen yrityksille ja nostaa digiosaaminen sekä etäjohtamisen mallit paremmin esille.

Keinot/toimenpiteet:

Yritysten etätyökäytäntöjä kehitetään sekä opetetaan digitaalisten työkalujen hyödyntämistä.

Käynnistetään valtakunnallinen rekrytointikampanja, jossa haetaan työvoimaa satakuntalaisille yrityksille etätyöläisinä (monitoimipaikkaisuus). Osaaja voi olla Rovaniemellä ja työskennellä satakuntalaiselle yritykselle. ”Tule töihin meille, tee työ kotona!”. Hankkeessa luodaan myös yrityksille toimivat etätyökäytännöt, etäjohtamisen mallit ja digitaalisten välineiden käyttösuunnitelma. Toimiva infra on hankkeen perusedellytys.

Saavutettavuusselvitys yrityksille. Yrittäjät kertovat, miten haluaisivat liikkua.

[Osaavan työvoiman saaminen](#)

Tavoite: Osaavan työvoiman saamisen turvaaminen.

Keinot/toimenpiteet:

Uusien keinojen löytäminen työvoiman houkutteluun. Hyödynnetään paluumuuttajat (liityntäpinta työllisyysryhmään). Suomen vahvuksien markkinointi (turvallinen ja hyvä paikka asua/elää).

[Muita ajatuksia](#)

Toimialakohtaiset hankkeet? Esimerkiksi mara, palvelut, sote.

Julkiset elinkeinopalvelut	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannusarvio	Työllisyys vaikutus	Vastuutaho	Seuraava askel
1. Maakunnallinen yrityspalveluekosysteemi:							
Maakunnan yrityspalvelutoiminnan tiivistäminen. (mahdollinen selvitys yhdestä maakunnallisesta toimintamallista)			Q1/2021	kukin toimija vastaa omista kustannuksistaan	Tavoitteena huomattava työllisyysvaikutus	Kunnat, elinkeino-/kehitysyhtiöt, yrittäjäjärjestöt, valtion yrityspalvelu-toimijat. ELY-keskus koordinoi Satakunnan yrityspalvelu-toimijoiden toimijaverkostoa.	Yhteisen tahtotilan muodostaminen, minkä jälkeen hankkeen tarkempi suunnittelu.
2. Koronan vaikutusten ja kasvu- ja kv-hakuisten yritysten tunnistaminen sekä tukeminen:							
Monipuolinen kontaktointi. Tavoitteena löytää yritykset, jotka tarvitsevat edelleen tukea.				Lähtökohtaisesti olemassa olevat resurssit. Lisäresurssien tarve selviää toimenpiteitä toteutettaessa.	Tavoitteena säilyttää olemassa olevat työpaikat.	Ely-keskus, Business Finland, kunnat ja Satakunnan yrityspalvelu-toimijat.	Kriisi-rahoitusta ja talousapua vaikeuksissa oleville yrityksille.
Täsmäneuvontaa, kohdennetaan erityisesti kasvuyritysten digitalisaation ja vihreän kasvun kehittämiseen.			Käynnistys vuoden 2020-2021 alussa.	Laajempi kasvuyritysten kontaktointi ja tukeminen vaatii lisärahoitusta.		Kunnat, kehittämissyhtiöt ja ProAgria.	
Innovaatiohankkeiden tukeminen konsultoinnin ja rahoituksen avulla.				Maakunta kohtainen rahoituskehys, jonka sisällä määritellään hankkeiden kokoluokka.			Aiko-rahoitus-instrumentin luominen.
Suuraluekohtaisen pääomarahaston perustaminen.			EAKR toimintaympäristö-tuki tai kansallinen tuki.				Mahdollisesti Satakunnan ja Varsinais-Suomen yhteinen.
3. Uudet ja nopeat rahoitusvälineet:							
Yksinyrittäjätuen toinen kierros.			Tarvitaan v. 2021 alku/kevät	Mahdollisesti tulossa osana yleistä	Tavoitteena säilyttää nykyiset	TEM ja kunnat, Valtiokonttori?	Odotetaan lain ja asetuksen

Julkiset elinkeinopalvelut	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannusarvio	Työllisyys vaikutus	Vastuutaho	Seuraava askel
				kustannustukea 12/2020	yhden hlön yrityksen elinkelpoisina.		Odotetaan lain ja asetuksen vahvistumista 12/2020
Kustannustuen hakuajan jatkaminen.			tulossa 12/2020 lopussa	2. kierros käynnistyy 12/2020	Korvataan joustamattomat kulut, menetykset ja palkat	TEM ja Valtiokonttori	vahvistumista 12/2020
Yrityspalvelutoimijoille mahdollisuus myöntää yrityksille yrityspalveluseleitä nopeisiin kehittämishankkeisiin.	Mahdollistaa pienten digitoimenpiteiden toteuttamisen mikroyrityksissä	Mahdollistaa pienen muotoisen vihreän kasvun tukemisen mikro-yrityksille	Kevät 2021	Elpymisrahastot	Kehittää nopea, edullinen kehittämisväline mikro-yritysten käyttöön	TEM, kunnat, ELY	Edellyttää selvityshankkeen, jossa mukana ministeriö
4. Uudistumisvälineet:							
Uusiutumisvälineet yrityksille ja yrityspalvelutoimijoille.	Etäneuvonnan kehittäminen.	Lisää vihreän kasvun hankkeita.	Elpymisrahaston vihreän kasvun suunnitelma.	Tavoitteena 3 vuotinen hanke, jonka budjetti 3 meur.	Säilyttää nykyiset työpaikat ja luoda uusia kasvu yrityksiin.	Satakunnan ELY-keskus, kunnat ja niiden kehitysyhtiöt.	Määrittellä suunniteltavat hankkeet tarkemmin ja käynnistää hankkeistus viimeistään vuoden 2021 alussa.
Etätyö infrastruktuurin ja taitojen kehitys. Rekrytointikampanja, jossa houkutellaan työntekijöitä muualta Suomesta etätöihin. Etätöiden tekeminen tänne ja täältä ulos.	Digitalisaatioon liittyvän osaamisen vahvistuminen.	Vähentää liikennettä ja sitä kautta päästöjä. Lisäksi olemassa olevien resurssien tehokkaampi hyödyntäminen	Q1/2021	100.000-300.000 e/v	Osaratkaisu kohtaantoongelmaan ja sitä kautta tuloksena työllisyyden lisääminen	Satakuntaliitto yhteistyössä kuntien ja elinkeinoelämän kanssa	Hankemääritys

5. Tutkimus, kehitys ja innovaatiot - TKI

TKI-toimintaa kehittämällä pyritään lisäämään tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita. Toimet ovat tärkeitä koronakriisin aikana, koska näiden avulla yritykset voivat tehostaa toimintaansa ja kehittää työntekijöiden osaamista ja tuottavuutta. Seuraavaksi esitellään TKI-valmisteluryhmän eri sektoreille esittämiä hankkeita ja hankkeiden vaikutuksia.

5.1 Automaatio ja robotiikka

Liitäntä työllisyyteen ja koulutukseen: Molemmissa ao. ekosysteemeissä tällä hetkellä töissä oleva henkilöstö tarvitsee täsmätäydennyskoulutuksia. Korkeakoulujen tutkintokoulutusta tulee lisätä, laajentaa sekä mahdollistaa sen nopea räätälöinti suoraan työelämässä olevien tarpeisiin. Nuoria tulee kannustaa alan pariin ja heille tulee tarjota kesätyö- ja harjoittelumahdollisuuksia (pitovoima). Vastaavasti kansainvälisten opiskelijoiden määrää tulee lisätä ja heidät tulee kiinnittää alueen työpaikkoihin.

Digitalisaatio: Satakunnassa on ainutlaatuinen yli 100 yrityksen automaation, robotiikan, tunnistusteknologian ja tekoälyn Robocoast-yrityskeskittymä, missä yrityksillä on toisiaan täydentävää osaamispohjaa, joka mahdollistaa yhteiset tavoitteet sekä kansalliselle että kansainväliselle kasvulle. Kasvun mahdollisuudet ja uusi liiketoiminta löytyvät tuotannon automatisoinnista, prosessien digitalisaatiosta, palvelumuotoilusta ja asiakasyritysten hallussa olevan tiedon hyödyntämisestä. Digitalisaation ja tiedolla johtamisen avulla sairaaloiden ja perusterveydenhoidon toimintaa uudistetaan ja hoidon vaikuttavuutta parannetaan kansalaisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Digitalisaatio siirtää painopistettä kohti terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä.

Vihreä kasvu: Automaation, robotiikan ja tekoälyn käyttö lisää resurssitehokkuutta ja vähähiilisyyttä. Soveltamiskohteet ovat pääasiassa perinteisessä energia- ja resurssi-intensiivisessä teollisuudessa ja enenevässä määrin bio- ja kiertotaloudessa, mutta myös sote-alalla, missä vihreä kasvu lisää kustannustehokkuuden lisäksi ihmisten hyvinvointia, sosiaalista ja inhimillistä pääomaa sekä sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (2M€)

1. Yrityskartoitukset 1: Skannataan sellaiset yritykset, joilla on erityisiä kasvun mahdollisuuksia automaatiota, robotiikkaa ja/tai tekoälyä hyödyntämällä.
2. Yrityskartoitukset 2: Skannataan sellaiset startup-luokkaan kuuluvat automaatio-, robotiikka- ja tekoäly-yritykset, jotka ovat parin viimeisen vuoden aikana päässeet alkavalle kasvu-uralle
3. Yrityskartoituksia tukemaan käynnistetään Robocoast-ennakointifoorumi.
4. Vahvistetaan RoboAI tutkimus- ja tuotekehityskeskusten osaamista uusilla rekrytoinneilla sekä vahvistetaan RoboAI-yhteiskäyttölaboratoriota uusilla infrastruktuuri-investoinneilla (kohdan 5 tarpeisiin vastaamalla)
5. **Teknologiayritysten modernisointi** (kärkihanke, ks. tarkemmin seuraava sivu): Kohdennetaan kohtien 1 ja 2 yrityksille kilpailtavaa rahoitusta keskinäisiin pilotteihin ja simulaatioihin. RoboAI:ssa toimivien korkeakoulujen osaamista käytetään kansainväliseen teknologiatiedonsiirtoon. Pilotit voivat sisältää myös kliinisten tietoahtaiden (potilasdatan) anonyymiä toisiokäyttöä. Pilotit synnyttävät ja vahvistavat samalla startup-ekosysteemiä.

6. Seurataan ja analysoidaan kohtien 1 ja 2 yritysten kasvu-uraa ja kansainvälistymisen mahdollisuuksia

Seuraavat askeleet 2024-2026 (2M€)

- Edellisen kohdan 6 tuloksena kohdennetaan kilpailtavaa rahoitusta kansainvälistymiseen tähtääville toimenpiteille
- Tunnistetaan 2021-2023 askelien perusteella kasvuun ja kustannustehokkuuteen parhaiten vaikuttaneita toimia sekä mallinnetaan niistä yleisellä tasolla esitettäviä ratkaisuja vastaavaa kasvua ja tehokkuutta hakeville yrityksille.

Kärkihanke teknologiayritysten modernisointi

Taustaa: Satakunnassa teollisuuden osuus valtakunnalliseen keskiarvoon nähden on yli 1,5-kertainen. Viennin osuus Suomen viennistä on noin 1,7-kertainen väestöosuuteen verrattuna. Satakunnan satamien osuus viennistä ja tuonnista on väestöosuuteen nähden 2,3-kertainen. Jalostuksen arvonlisäys per capita on maakunnista 3. korkein. Satakunnan teollisuutta tulee modernisoida, jotta positiivinen kehitys saadaan jatkumaan. Modernisoinnissa avainasemassa on Satakunnassa sijaitseva ainutlaatuinen Robocoast-yrityskeskittymä, jossa on yli 100 automaation, robotiikan, tunnistusteknologian ja tekoälyn yritystä. Näillä yrityksillä on toisiaan täydentävää osaamispohjaa, jonka hyödyntäminen mahdollistaa Satakunnan teollisuudelle uutta liiketoimintaa ja kansainvälistä kasvua.

Hankkeen sisältö: Satakunnan teollisuusyritysten ja Robocoast-yritysten kesken käynnistetään modernisointiprojekteja, jotka synnyttävät yrityksille uutta liiketoimintaa ja kansainvälistä kasvua. Projektien sisällöt koostuvat tuotannon automatisoinnista, prosessien digitalisaatiosta, palvelumuotoilusta ja asiakasyritysten hallussa olevan tiedon hyödyntämisestä. Projekteissa hyödynnetään tarpeen mukaan RoboAI tutkimus- ja tuotekehityskeskuksen yhteiskäyttölaboratoriota sekä siellä toimivien korkeakoulujen tutkimusryhmien asiantuntijaosaamista.

Vaikuttavuus: Hankkeen voimavarat suunnataan teollisuus- ja teknologiayrityksiin, joilla on erityisiä kasvun mahdollisuuksia automaatiota, robotiikkaa, tekoälyä, data-analytiikkaa yms. hyödyntämällä. Hanke suuntaa resursseja myös niihin Robocoast-yrityksiin, jotka ovat parin viimeisen vuoden aikana päässeet alkavalle kasvu-uralle. Näiden yritysten eloonjääminen on ensiarvoisen tärkeää. Hankkeen toimenpiteet ovat omalta osaltaan vahvistamassa Satakunnan merkittävää kansallista roolia: Satakunnan reaalin arvonlisäys näkyy 5.6% kasvuna, kun koko Suomen luku on 3,0%; vuodesta 2010 lähtien Satakunnan teollisuuden viennin arvo on kasvanut 41%, kun koko Suomen luku on 30%.

Budjetti 2M€ / 2021-2023

5.2 Meriosaaminen, logistiikka ja huoltovarmuus

Digitalisaatio: Digitalisaation murros on läsnä merenkulussa ja vaikutukset voimistuvat kasvavien vaatimusten rinnalla. Digitalisaatio on keskeisessä roolissa logistiikkaketjun toiminnan tehostamisessa. Nykyaikaiset tilaus-toimitusketjut hyödyntävät tehokkaasti uusia teknologioita tilannetietoisuuden ylläpitämisessä, tiedonkulussa, ennustettavuudessa ja ympäristövaikutusten minimoinnissa. Teollisuuden

kilpailukyvyyn parantaminen edellyttää digitalisaation hyödyntämistä kuljetusmuotojen kehittämisessä. Vientiteollisuuden tueksi tarvitaan tulevaisuudessakin turvallinen, kilpailukykyinen ja ympäristöystävällinen logistiikkaketju.

Vihreä kasvu: Ympäristötaloudellisesti kestävä kuljetusketjun kontribuutio tulee korostumaan kiristyvässä kansainvälisessä lainsäädännössä. Ympäristölainsäädännön kiristyvät vaatimukset edellyttävät logistiikkaketjun kokonaisvaltaista ymmärrystä, joka saavutetaan tarkastelemalla merenkulkua kiinteänä osana laajempaa tiedonkulun ja toimintojen kokonaisuutta. Konkreettisia esimerkkejä ovat logistisen ketjun toiminnan tehostaminen, ympäristövaikutusten minimoiminen ja raskaan maantieliikenteen vähentäminen. Suomen viennistä 85% tapahtuu meriteitse. IMO:n (International Maritime Organization) tavoitelistalla on meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 50% vuoden 2008 tasoon nähden vuoteen 2050 mennessä.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (2M€)

1. **Merilogistiikan tutkimuskeskuksen käynnistäminen.** Tutkimuskeskuksen tutkimusryhmät palvelevat satamatoimijoita, teollisuuspuistojen vientiyrityksiä sekä logistiikkayrityksiä tarjoamalla digitaalisuuteen, vihreään kasvuun ja turvallisuuteen liittyviä tuotekehityspalveluja sekä kansainvälistä teknologiatiedonsiirtoa.
2. Tehdään laaja selvitystyö: a) Mitä muuttuvia rooleja tulevaisuuden logistiikkaketjuun sisältyy? b) Mitä tietoa tulevaisuuden logistiikkaketjun toimijalla tulee olla tulevaisuuden päätöksenteon tukena? c) Miten tulevaisuuden kuljetustarpeet muokkautuvat? d) Mitä arvonlisäystä digitaalisuus ja vihreä kasvu tuovat logistiikkaketjuun? e) Miten logistiikkaketjun tiedonkulua tulee tehostaa?
3. Käynnistetään Merilogistiikan tutkimuskeskuksen johdolla kolme tuotantokäyttöön johtavaa vihreää kasvua tukevaa digitalisaatiohanketta: a) etäluotsaus ja älykkäät meriväylät b) uusien meriteknologisten ratkaisujen digitaalinen testausympäristö ja c) merilogistiikan prosessien optimointi.
4. Kohdennetaan Ekosysteemi 2:n ja Ekosysteemi 1:n yrityksille kilpailtavaa rahoitusta keskinäisiin pilotteihin, simulaatioihin ja uusien teknologioiden validointiprosesseihin. Merilogistiikan tutkimuskeskuksessa toimivien korkeakoulujen osaamista käytetään kansainväliseen teknologiatiedonsiirtoon.

Seuraavat askeleet 2024-2026 (2M€)

- Edellisen kohdan 2 laajan selvitystyön tuloksena käynnistetään Merilogistiikan tutkimuskeskuksen johdolla kolme korkeimman tuotannollisen potentiaalin omaavaa vihreää kasvua tukevaa digitalisaatioprojektia.
- Edellisen kohdan 2 laajan selvitystyön tuloksena kohdennetaan meriklusterin yrityksille ja automaatioklusterin yrityksille yhteistä kilpailtavaa rahoitusta valittuihin pilotteihin ja simulaatioihin.

5.3 Elintarvikeklusteri

Liitäntä työllisyyteen ja koulutukseen: Elintarvikeala työllistää Satakunnassa tällä hetkellä n. 12 000 henkilöä. Alan yritysten mukaan työvoiman tarve kasvaa lähitulevaisuudessa n. 10 % ja samalla vähentyy elintarvikkeiden tuonti ulkomailta. Tämä lisää ruoantuotannon omavaraisuutta sekä parantaa kansallista

huoltovarmuutta. Elintarvikeklusteria kehittämällä nostetaan samalla Satakunnan elinvoimaa (veto- ja pitovoimaa) sekä luodaan edellytyksiä alan koulutuksen lisäämiseksi tarvelähtöisesti.

Digitalisaatio: Digitalisaation avulla sekä tutkimuspanostuksilla siihen liittyen (alkutuotannosta jalostuksen ja kaupan kautta kuluttajille) pystytään merkittävästi parantamaan ruoantuotannon tuotantotapoja, jäljitettävyyttä ja tehokkuutta sekä vastaamaan paremmin kuluttajien tarpeisiin. Digitalisaatio edistää myös tuleviin kriisitilanteisiin varautumista sekä huoltovarmuutta.

Vihreä kasvu: Kestävän ruokaketjun TKI-toiminnalla etsitään keinoja ilmastoystävällisen ja resurssitehokkaan satakuntalaisen ruoantuotannon edistämiseksi. Mm. sivuvirtojen hyödyntäminen tuo lisäarvoa ja uusia työpaikkoja.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (3M€)

1. Perustetaan satakuntalaisten elintarvikealan tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden verkosto.
2. Luodaan toimintamalli TKI-toiminnan kehittämiseksi elintarvikealalla Satakunnassa.
3. Kartoitetaan yritysten ja alkutuottajien TKI-tarpeita sekä luodaan käytänteet vuorovaikutuksen lisäämiseksi
4. Toteutetaan hankkeita ja pilotteja yritysten ja alkutuottajien tarpeista lähtien
5. Kehitetään menetelmiä ja käytänteitä ruoantuotannon ympäristökuormituksen vähentämiseksi mm. kehittämällä viljelytapoja, mittaus- ja monitorointimenetelmiä sekä lisäämällä tiedotusta
6. Jatkokehitetään datalähtöisiä digitaalisia malleja ja alustoja päätöksenteon tueksi viljelijöille sekä elintarvikeyrityksille yhteistyössä tuottajien kanssa

Seuraavat askeleet 2024-2026 (1M€)

- Vakiinnutetaan elintarvikealan TKI-verkoston toiminta ja vahvistetaan sen kansainvälisyyttä
- Nostetaan satakuntalainen ruoantuotanto edelläkävijäasemaan kansallisesti sekä kansainvälisesti ekologisuuden ja eettisyyden osalta.

5.4 Teknologiametallit, sähköistyminen & metallien kierrätys

Digitaalinen ja vihreä kasvu

Porin seudulla toimii kansainvälisesti merkittävä teknologiametallien tuotannon ja jatkojalostuksen ekosysteemi, joka kasvaa digitalisaation ja vihreään kasvuun liittyvän sähköistymisen luoman metallien kysynnän kautta. Metalliteollisuuden kilpailukykyinen tuotanto Suomessa vaatii äärimmäisen automaattista, digitaalista ja älykästä tuotanto- ja logistiikkajärjestelmää. Kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä, mutta myös sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä. Esimerkiksi akkuratkaisut ja e-mobility järjestelmät ovat suuria kasvun mahdollisuuksia Satakunnalle. Lisäksi akkuketjun tehtaat tarvitsevat valtavan määrän automaatiota ja robotiikkaa. Eurooppaan on suunnitteilla satojen miljardien edestä akkutehtaita ja tämä on suuri mahdollisuus Satakunnan automaatioklusterille.

Kiertotalous on kriittisten raaka-aineiden riittävyyden, kestävyys ja hyväksyttävyyden kannalta äärimmäisen tärkeää teknologiametalliklusterille. Toisaalta Satakunnassa on loistava valmis infra ja ekosysteemi uusille metallienkierrätysinvestoinneille. Tähän kasvun mahdollisuuteen kannattaa tarttua systemaattisilla soveltuvuus selvitys-, pilotointi ja invest-in toimilla.

Työllisyysvaikutukset

Teknologiametalli- ja akkuklusteri on investoimassa merkittävästi alueelle, mikä luo satoja työpaikkoja niin rakennus- kuin toimintavaiheessakin. Myös investointisuunnitelmia metallien kierrätykseen on runsaasti valmistelussa.

Seuraava askeleita ja tarpeita

2021-2023 1 M€/vuosi

- **Arvometallien erotus, purku ja kierrätysteknologioiden automatisointi ja pilotointi (kärkihanke)**
- Teknologiametalli, akkutehdas ja kiertotalous investointien saaminen alueelle
- Metallurgiaosaamisen vahvistaminen alueella (SAMK -Aalto osaajapolku)
- Satakunnalle systemaattinen toimintapa edistää teknologiametallien kierrätyskokeiluja ja liiketoimintaa (Kriittisten kierrätysmetallien koetehdaskonsepti)
- Sähköistymisen luoman kasvun hyödyntäminen teknologiametalliklusterissa 500 000 €/vuosi

2024-2026 1M€/vuosi

- Euroopan akkumateriaalitehtaiden robotisointi ja huolto markkinamahdollisuutena
- Purkutehtaiden automaatio ja investoin
- Automaatio-osaajien tarve metallienjalostuksessa ja kierrätyksessä kiihtyy

Kärkihanke arvometallien kiertotalouden mekaaniset erotusmenetelmät ja digitalisaatio

Taustaa: Arvokkaiden teknologiametallien kasvava kysyntä johtaa metallituotteiden tarkempaan kierrättämistarpeeseen. Arvojakeiden erottaminen kone- ja laiteromusta vaatii manuaalista tehtävää purkamista ja osa tästä työstä päättyy tehtäväksi epäinhimillisissä olosuhteissa Kauko-Idässä. Jotta laitteiden ja koneiden purku ja kierrättäminen voitaisiin tehdä kestävästi ja kustannustehokkaasti Suomessa, on siihen kehitettävä automaatioon ja tekoälyyn perustuvia purkumenetelmiä. Esimerkiksi Harjavaltaan investoidaan uutta akkujen kierrätystehdasta ja se tulee tarvitsemaan runsaasti automaattisesti purettuja akkuja. Purkumenetelmien kehitys on kuitenkin vasta hyvin alussa.

Hankkeen sisältö: Hankkeessa kehitetään automatisoitavia purkumenetelmiä sekä tekoäly- ja konenäkösovelluksia mm. sähköauton akuille ja moottoreille. Niiden tarkoituksena on helpottaa koneiden tai niiden osien purkua tai kappaleiden ja materiaalien tunnistamista. Satakunnassa on merkittävää teollisuuden, oppilaitosten (SAMK) ja muiden toimijoiden (Prizz) osaamista ko. aihealueilta. Yhdistämällä osaamiset, Satakuntaan on mahdollista luoda uutta liiketoimintaa.

Vaikutavuus: Metallien kierrätysliiketoiminta kehittyä kestävämpään ja eettisempään suuntaan. Tavoitteena on, että koneiden ja laitteiden kierrätys on taloudellista ja se voidaan toteuttaa kierrätettävän materiaalin syntypaikan läheisyydessä. Tämä vähentää pitkällä tähtäimellä tuotannon hiilidioksidipäästöjä sekä lisää yritysten kilpailukykyä ja edistää työllisyyttä. Satakunnan akkumateriaali-, magneetti- ja teknologiametalliklusterille kierrätysmateriaalien saatavuus ja erotustekniikat ovat äärimmäisen tärkeitä.

Budjetti 1,5 M€ / 2021-2023

5.5 Uusiutuvan energian kokonaisuus

Digitaalinen ja vihreä kasvu

Uusiutuva energia ja sähköistyminen ovat keskeinen osa sekä vihreää että digitaalista kasvua. Digitalisaatio ja sähköistyminen lisäävät sähkön kulutusta (esim. datasalit, sähköautot..) ja uusiutuvalla energialla tuotettu sähkö on ainoa kestävä ratkaisu vastata kysynnän kasvuun. Lisäksi digitalisaatio on keskeinen osa uusiutuvaan energiaan perustuvaa energijärjestelmää, sen tuotannon ja tarpeen vaihtelevuuden hallintaa (Smart grid).

Satakunnassa on valtavia suunnitelmia uusiutuvan energia investoinneille (1,5 Mrd€). Toisaalta digitalisaatio ja sähköistyminen ovat käynnistäneet Satakuntaan useita akku- /teknologiametallitehdas- ja datasalit-investointeja, jotka lisäävät paikallisen uusiutuvan energian tarvetta. Lisäksi Satakunnassa on huippuosaamista ja yritystoimintaa digitalisaation ja automaation aloilla. Yhdistämällä digitaalinen osaaminen, uusiutuvan energian investoinnit ja akku- ja teknologiametallitoimijoiden tarpeet, voidaan saavuttaa merkittävää kasvua Satakuntaan. Uusiutuva energia, digitalisaatio ja vihreän kasvu ovat synerginen kokonaisuus, joka on Satakunnalle suuri mahdollisuus.

Työllisyysvaikutukset

Satakuntaan on suunnitteilla 1,5 Mrd euron edestä uusiutuvan energian investointeja. Kaikki energiamuodot ja investoinnit tulevat työllistämään satakuntalaisia sekä rakennusvaiheessa ja käyttövaiheessa. Satakuntalaisten toimijoiden rooli on vahva mm. tuuli- ja aurinkovoima projekteissa. Tahkoluodon merituulipuiston laajennus on ylivoimaisesti suurin alueen investointisuunnitelma (n. 1 Mrd) ja sillä on erittäin voimakas työllisyysvaikutus alueen offshore- ja meriteollisuuteen. Pelkästään tämä investointi voi parhaimmillaan työllistää satoja satakuntalaisia jo rakennusvaiheessa. Lisääntyvä paikallisen uusiutuvan energian tuotanto helpottaa myös akku- ja teknologiametalli investointien sijoittumista alueelle ja tämä lisää välillisesti työllisyyttä.

Seuraava askeleita ja tarpeita

2021-2023 1-2 M€/vuosi

- ***Investointeja ja työllisyyttä edistävien TKI pilottien ja demonstraatioiden käynnistäminen (Merituulivoima, P2X, CCU...)*** (Kärkihanke)
- Energiajärjestelmien, sähköistymisen ja digitalisaation osaamisen ja osajien saatavuuden parantaminen alueella
- Vähähiilisen autoilun infran ja järjestelmien kehittäminen alueella (sähkö/biokaasu)
- Uusiutuvan energian investoinnit akku klusterin invest in tekijänä

2024-2026 1 M€ /vuosi

- Uusiutuvan energian vaihtelevuuden ja sähköverkon hallinnan investoinnit ja niiden edistäminen
- Merituulivoiman rakentaminen Tahkoluodossa ja sen satakuntalaisuusaste
- Mega-aurinkovoimaloiden rakentaminen brown field alueille (Esim. Harjavallan suurteollisuuspuisto)

Kärkihanke suurinvestointeja kiihdyttävät uusiutuvan energian demonstraatiot

Taustaa. Satakuntaan on suunnitteilla suuria uusiutuvan energian, metallien kiertotalouden ja akkumateriaali tuotannon investointeja. Näitä investointeja voidaan edistää merkittävästi uuden teknologian demonstraatioilla.

Hankkeen sisältö: Toteutetaan ja suunnitellaan merituulivoiman laajennusta ja uusiutuvan energian varastointia ja kaasutaloutta edistäviä teollisuus mittakaavan demonstraatioita yritys- ja toimija yhteistyönä

- Sähkönvarastointi vetyyn (elektrolyysi) ja jatkojalostus (P2X) – Esim P2X Solutions Oy
- Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (CCU) Esim. biokaasulaitoksien (Envor /Bioenergo) CO2 talteetetaan teollisuuden tai P2X käyttöön
- Merituulivoima rakentamisen uusien konseptien pilotoinnit (esim. uusijalustatyyppi/POC/Hyötytuuli)

Vaikutavuus: Konkreettisten demojen kautta viedään eteenpäin suurempia miljardiluokan investointeja ja niiden kotimaisuusastetta. Tällaisia investointeja ovat mm. Tahkoluodon merituulipuiston laajennus, Vanadiinin kierrätystehdas, akkuketjun tehtaot ja tulevaisuuden P2X tehtaot, jotka toimivat synergisesti biotalouden tai teollisuuden kanssa.

Budjetti 5 M€ 2021-2023

Turvetuotantoalan uudelleen suuntaaminen (Satakuntaliiton lisäys raporttiin)

Tilastokeskuksen mukaan toimialalla '08920 turpeen nosto' toimi v. 2018 Satakunnassa 39 toimipaikkaa tuottaen 15,7 miljoonan liikevaihdon (välillisesti yht. n. 40 milj. €) ja työllistäen suoraan 47 henkilöä. Välilliseksi yhteisvaikutukseksi koko Satakunnassa tulee turvetuotannosta kaikkiaan noin 250 henkilötyövuotta. Välittömästi turvetuotannossa toimivien yritysten (toimipaikkojen) määräksi Satakunnassa on arvioitu Tilastokeskuksen yritysrekisteriä pohjatietona käyttäen kokonaisuudessaan runsaat 60, sillä toimialaluokitus ei aina huomioi kaikkea alaan liittyvää toimintaa. Kun huomioidaan myös pienet, sivutoimenaan turvetta nostavat maatalousyritykset sekä välillisten vaikutusten kautta mukana olevat yritykset, nousee turvetuotantoon liittyvien toimipaikkojen määrä huomattavasti.

Erityisesti energiakäyttöön tarkoitetun turvetuotannon vähenemisen taloudelliset vaikutukset Satakunnassa kohdistuvat moniin turpeen tuotannon parissa toimiviin yrityksiin sekä toimialaan kytkeytyviin muihin yrityksiin kuten kuljetukseen, koneiden huoltoon sekä kone- ja laitevalmistukseen kytkeytyviin yrityksiin (esim. Satakunnassa tuotetun turpeen kuljetuksiin tarvitaan noin 22 000–33 000 rekkakuljetusta vuodessa, työllistää vuositasolla arviolta 40–65 työntekijää). Lisäksi vaikutukset ovat merkittävät energiantuotannossa turvetta käyttävien sekä myös kasvu- ja ympäristöturvetta tuottavien toimijoiden toimintaan. Turvetuotantoala on nykyisellään yksi kokonaisuus, jossa kasvu- ja antibioottivapaana kuivikkeena toimiva turvetuotanto sekä energiaturvetuotanto tapahtuvat pääosin samojen toimijoiden toimesta. Energiaturvetuotannon vähenemisellä on taloudellisia vaikutuksia suoraan tai välillisesti koko turvetuotantosektorille ja siten koko maakunnan alueella.

Turvetuotanto alana tarjoaa työllistymisen mahdollisuuden myös monelle vähän koulutusta tai työkokemusta omaavalle, joille työn saaminen 2020-luvun tietoyhteiskunnassa on muutoin vaikeaa. Erityisesti maaseudun nuorille turvetuotantoala on usein tarjonnut ensiaskeleen työmarkkinoihin kiinni pääsemiseksi ja työkokemuksen kartuttamiseksi. Alan työpaikkojen vähenemisellä on sosiaalisia vaikutuksia myös tältä osin.

Turvetuotannon parissa toimivien yritysten toiminnan uudelleen suuntaaminen tulee vaatimaan investointeja ja tki-toiminnan panostuksia.

5.6 Kasvuyritykset ja ekosysteemit

Kasvuyritykset

Liitäntä työllisyyteen ja koulutukseen: Kasvuyritykset tarvitsevat uutta ja vahvistettua työvoimaa. Korkeakoulujen tutkintokoulutusta tulee lisätä, laajentaa sekä mahdollistaa sen nopea räätälöinti suoraan työelämässä olevien tarpeisiin. Kasvuyritysten töissä oleva henkilöstö tarvitsee täsmätäydennyskoulutuksia. Kasvuyritysten tulee tarjota nuorille kesätyö- ja harjoittelumahdollisuuksia (pitovoima). Vastaavasti kansainvälisten opiskelijoiden määrää tulee lisätä ja heidät tulee kiinnittää kasvuyritysten työpaikkoihin.

Digitalisaatio: Kasvuyritykselle digitalisaatio on usein uuden tai paremman bisneksen tuottamista yrityksen hallussa olevan tiedon (datan) avulla. Tieto ja sen analysointi on uuden ajan T&K:ta. Kasvuyrityksen perustuotteen digitalisoimisaste vaikuttaa tuotteisiin liittyvien myytävien palvelujen digitalisoitumisasteeseen. Yritysten viennin kasvun veturina näyttää tutkimusten mukaan olevan palvelujen digitalisointi. Yritykset, joiden liikevaihdosta suuri osa tulee viennistä, hyötyvät uusista digitaalisista mahdollisuuksista, koska digitaaliset ja etäohjattavat palvelut mahdollistavat tuotantoketjun loppupään toimintojen tarjoamisen sijainnista riippumattomasti.

Vihreä kasvu: Yritykset tavoittelevat kasvua vihreän kasvun osa-alueilla, kuten ympäristöystävällisten raaka-aineiden käyttö, teollisuus- ja yhdyskuntajätteen hyötykäyttö, biotaloudesta tuleva arvonlisäys sekä ympäristöliiketoiminnasta tuleva arvonlisäys.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (1M€)

1. Yrityskartoitukset: Skannataan sellaiset yritykset, joilla on erityisiä kasvun mahdollisuuksia digitaalisuutta ja vihreää kasvua hyödyntämällä.
2. Kytetään kartoituksen yritykset kasvukohteiksi valittuihin ekosysteemeihin (lyhennettyinä Automaatio, Meri, Elintarvike, Teknologiametallit). Ekosysteemeissä jo olevat yritykset tuovat kasvuyrityksille tuote- ja palvelukehitysaihioida, joihin kasvuyritykset tekevät ratkaisuehdotuksia.
3. Kohdennetaan kartoituksen ja ekosysteemien yrityksille kilpailtavaa rahoitusta aihoiden ja ratkaisuehdotusten pilotteihin ja simulaatioihin. Rahoituskierron järjestetään tiiviissä yhteistyössä ekosysteemien rahoituskierrosten kanssa.

Seuraavat askeleet 2024-2026 (1M€)

- Tunnistetaan 2021-2023 askelien perusteella kasvuun parhaiten vaikuttaneita toimia sekä toteutetaan niiden perusteella toinen kartoitus- ja rahoituskierron.

Innovaatioekosysteemien johtamis- ja toimintamallit

Toiminnan tarkoituksena on luoda uusi alueellisten innovaatioekosysteemien johtamis- ja toimintamalli painottaen kansainvälisesti kilpailukykyisen vientiteollisuuden dynaamista kehittämistä. Malli perustuu Satakunnan vahvuuksiin kuten (1) hyvin toimivat teollisuuspuistot, (2) pitkä teollinen historia, (3) hyvin tunnistetut ekosysteemit (Robotiikka- ja automaatioteollisuus; teknologiametallit; meriteollisuus ja

logistiikka; elintarviketuotanto), (4) Satakunnan ammattikorkeakoulu ja verkostomaisesti toimiva Porin yliopistokeskus sekä (6) vilkas matkailuteollisuus.

Digitalisaatio: Tutkimalla ja vertailemalla ekosysteemien johtamis- ja toimintamalleja pystytään merkittävästi edistämään digitaalisten alustojen ja työkalujen hyödyntämistä ekosysteemeihin kuuluvissa yrityksissä ja organisaatioissa.

Vihreä kasvu: Kehittämällä ekosysteemien johtamis- ja toimintamalleja edistetään resurssien yhteiskäyttöä sekä tuotannon sivuvirtojen hyödyntämistä. Big Data -infrastruktuurin ja -ajattelun edistäminen ekosysteemeissä mahdollistaa julkisen datan maksimaalisen hyödyntämisen sekä datan jakamisen ekosysteemitomijoiden välillä, mikä nostaa niiden toiminnan tehokkuutta ja kilpailukykyä.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (1,5 M€)

7. Käynnistetään ekosysteemitutkimus vertailemalla menestyneitä innovaatioekosysteemejä Suomessa ja maailmalla (esim. ns. Rotterdamin malli: <https://rotterdammakeithappen.nl/en/showcases/rotterdam-innovation-ecosystem/>);
8. Kehitetään vaikuttavuudeltaan merkittävä teollisuusmaakunnille soveltuva ekosysteemien johtamismalli, joka perustuu uusimpaan innovaatioiden ekosysteemejä koskevaan kansainväliseen huippututkimukseen
9. Innovaatioekosysteemien johtamismallin rinnalle kehitetään malli teollisuusyritysten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön syventämiseksi tukien erityisesti alueen vientiteollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä
10. Perustetaan ennakointifoorumi ekosysteemien tulevaisuusnäkömien tarkasteluun ja kehittämistarpeiden ennakointiin
11. Edistetään massadatan (Big Data) kokonaisvaltaista hyödyntämistä innovaatioekosysteemeissä ja luodaan siihen tarvittava infrastruktuuri. Tavoitteena on siirtyminen Business Intelligence -ajattelusta Big Data -ajatteluun, jossa maksimoidaan julkisen datan hyödyntäminen ja luodaan alusta datan jakamiselle ekosysteemin toimijoiden välillä.

Seuraavat askeleet 2024-2026 (1,5 M€)

- Pilotoidaan edellä kehitettyä innovaatioekosysteemien johtamis- ja toimintamallia alueella
- Pilotoidaan ja vakiinnutetaan teollisuusyritysten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön malli
- Pilotoidaan ja jatkokehitetään ekosysteemien Big Data -alustaa sekä siihen liittyviä toimintamalleja.

Uusien start-up yritysten syntymisen tukeminen / Start-up ekosysteemin synnyttäminen

Liitäntä työllisyyteen ja koulutukseen: Start-up, spin-off ja scale-up yrityksiin syntyy huomattava määrä uusia työpaikkoja.

Digitalisaatio: Ekosysteemin tarkoituksena on tukea uusia, innovaatioihin ja erityisesti digitalisaatiota hyödyntävien kasvuyritysten syntymistä. Ekosysteemin toiminta perustuu verkostoitumiseen, jossa hyödynnetään monipuolisesti digitaaliset alustat.

Vihreä kasvu: Ekosysteemin kehittämisessä ja verkostojen rakentamisessa huomioidaan vihreän kasvun mahdollisuudet. Start-up toimintaan tuodaan esille vihreän kasvun liiketoiminnan mahdollisuudet.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (1,6 M€)

- Ekosysteemin kehittäminen ja käynnistäminen.
- Yhteisen tahtotilan löytäminen, nykyisten ja uusien toimintakäytäntöjen kartoitus sekä niiden yhteensovittamisen ja käyttöönoton käynnistäminen.

Seuraavat askeleet 2024-2026 (1,2 M€)

Ekosysteemin toiminnan kokeilut ja vakiinnuttaminen.

5.7 Matkailupalvelut ja tapahtumatuotanto: osaamisen ja tuotekehityksen vahvistaminen

Digitalisaatio: Edistää osaltaan tuotekehityksen vahvistamista kilpailukykyisen, laadukkaan, ympärivuotisen kotimaan ja kansainvälisen kysynnän tarpeiden mukaisen palvelu- ja tuotetarjonnan varmistamiseksi.

Vihreä kasvu: Matkailupalvelujen ja tapahtumatuotannon elpymisen edellytykset kytkeytyvät laadukkaiden ja vastuullisesti tuotettujen ja turvallisten tuotteiden ja palvelujen kestäväan kehittämiseen, digitalisaation laajempaan hyödyntämiseen, osaamisen vahvistamiseen ja sekä toiminnan ympärivuotisuuden kehittämiseen.

Konkreettiset askeleet 2021-2023 (1 M€)

- Vahvistetaan yhteistyötä matkailuyritysten ja TKI-toimijoiden välillä (mm. automaation, data-analytiikan ja tekoälyn osaamisen hyödyntäminen matkailuelinkeinon kehittämisessä ja markkinoinnissa).
- Kehitetään matkailupalvelujen saavutettavuutta digitaalisissa kanavissa sekä uusia ratkaisuja ja sovelluksia digitaalisten menetelmien käyttöön matkailuyritysten toiminnan ja tuotannon prosessien tehostamisessa.
- yrittäjien tuki- ja neuvontapalvelujen saatavuudesta huolehtiminen sekä yrittäjien neuvonta ja tukeminen mm. jakelukanavien valinnassa, tuotekehityksessä ja kansainvälistymisessä matkailuyritysten kasvun tukemiseksi ja kannattavuuden lisäämiseksi.
- Kehitetään tapahtumatuotannon ja matkailupalvelujen digitalisoitumista sekä näihin liittyvää osaamista sekä kansainvälistymisvalmiuksia
- Kehitetään tapahtumatuotannon ja matkailupalvelujen vastuullista ja kestäväa kehittämistä ja tuottamista, esteettömyyttä, turvallisuutta ja laatua, sekä näihin liittyvää osaamista sekä kansainvälistymisvalmiuksia

Seuraavat askeleet 2024-2026 (1 M€)

- Vahvistetaan Satakunnan tunnettuutta ja vetovoimaisuutta monipuolisen matkailutarjonnan alueena ja lisätään tietoisuutta Satakunnan matkailukohteista ja -palveluista ja tapahtumista maakunnan sisällä, kansallisesti sekä kansainvälisesti ja vahvistetaan niiden näkyvyyttä monikanavaisesti.

5.8. Terveys- ja hyvinvointiteknologia-innovaatioalustojen kehitys

-Nykyinen hoitojärjestelmä ei kykene hoitamaan kasvavaa määrää potilaita sairaaloissa, joten tarvitaan laajoja digitaalisia palveluja, joilla tuetaan etä- ja kotihoitoa. Digitalisaation ja tiedolla johtamisen avulla sairaaloiden ja perusterveydenhoidon toimintaa uudistetaan ja hoidon vaikuttavuutta parannetaan kansalaisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Digitalisaatio siirtää painopistettä kohti terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä.

-Vihreä kasvu liittyy olennaisesti ihmisten hyvinvointiin, sosiaaliseen ja inhimilliseen pääomaan sekä sosiaaliseen tasa-arvoon. Vaikuttavuusperiaatteen mukaisesti investoidaan siihen, mikä tuottaa taloudellista ja yhteiskunnallista hyötyä. Samalla vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan roolia ja osallisuutta. Nämä kaikki ovat myös Terveys- ja hyvinvointiteknologian innovaatioalustan tavoitteena.

-Länsirannikon kliinisten tietokantojen (potilasdatan) anonyymin toisiokäytön mahdollistaminen tutkijoille ja palveluita kehittäville yrityksille.

TKI	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu- taho	Seuraava askel
1. Automaatio- ja robotiikkaklusteri:	Kasvun mahdollisuudet ja uusi liiketoiminta löytyvät tuotannon automatisoinnista, prosessien digitalisaatiosta, palvelumuotoilusta ja asiakasyritysten hallussa olevan tiedon hyödyntämisestä.	Automaation, robotiikan ja tekoälyn käyttö lisää resurssitehokkuutta ja vähähiilisyttä.	2021-2026	2021-2023 2 meur 2024-2026 2 meur	Molemmilla aloilla ekosysteemeissä tällä hetkellä töissä oleva henkilöstö tarvitsee täsmätäydennyskoulutuksia.	SAMK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Yrityskartoitus, selvitetään, millä yrityksillä on automaatio ja robotiikka sektorilla erityisiä kasvun mahdollisuuksia.
Kärkihanke: Teknologiyritysten modernisointi.			2021-2023	2 meur.	Olemaasa olevien ja uusien yritysten kasvu luo työpaikkoja.	SAMK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Kohdennetaan yrityskartoituksissa löytyneille yrityksille kilpailtavaa rahoitusta.
2. Meriosaaminen, logistiikka ja huoltovarmuus.	Digitalisaatio on keskeisessä roolissa logistiikkaketjun toiminnan tehostamisessa. Nykyaikaiset tilaus-toimitusketjut hyödyntävät tehokkaasti uusia teknologioita tilannetietoisuuden ylläpitämisessä, tiedonkulussa, ennustettavuudessa ja ympäristövaikutusten minimoinnissa.	Logistiikkaketjun kokonaisvaltaisen ymmärryksen ja kehityksen avulla voidaan pienentää kasvi huone päästöjä. Tärkeä etenkin meriliikenteessä, koska suuri osa Suomen viennistä kulkee meriteitse.	2021-2026	2021-2023 2 meur. 2024-2026 2 meur.	Kuljetuslogistiikan kehittyminen parantaa teollisuuden kilpailukykyä.	SAMK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Merilogistiikan tutkimuskeskuksen käynnistäminen, joka on samalla myös yksi TKI ryhmän kärkihankeista.
Kärkihanke: Merilogistiikan tutkimuskeskus	Logistisen ketjun toiminnan tehostamisessa digitalisaatio on keskeisessä roolissa.	Logistisen ketjun toiminnan tehostaminen, ympäristövaikutusten minimoiminen ja raskaan maantiel liikenteen vähentäminen	2021-2026	2021-2023 2 meur. 2024-2026 2 meur.		SAMK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Selvitetään mitä muuttuvia rooleja tulevaisuuden logistiikka-ketjuun sisältyy ja mitä tietoa päätöksentekijöillä pitää olla tulevaisuudessa?
3. Elintarvikeklusteri	Digitalisaation avulla pystytään merkittävästi parantamaan ruoantuotannon tuotantotapoja, jäljitettävyyttä ja tehokkuutta.	Etsitään keinoja ilmastoystävällisen ja resurssi- tehokkaan satakuntalaisen ruoantuotannon edistämiseksi.	2021-2026	2021-2023 3 meur. 2024-2026 1 meur.		Pyhä-järvi-instituutti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Muodostetaan satakuntalaisten tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden kesken verkosto.
4. Teknologiametallit,	Metalliteollisuuden kilpailukykyinen tuotanto Suomessa vaatii äärimmäisen	Kiertotalous on kriittisten raaka-aineiden	2021-2026	2021-2023 1 meur. 2024-2026 1 meur.	Teknologia- metalli- ja akkuklusteri on investoimassa	Prizztech yhteistyössä muiden	Arvometallien erotus, purku ja kierrätys- teknologioiden

TKI	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu- taho	Seuraava askel
sähköistyminen ja metallien kierrätys.	automaattista, digitaalista ja älykästä tuotanto- ja logistiikkajärjestelmää. Kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä, mutta myös sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä.	riittävyden, kestävyden ja hyväksyttävyyden kannalta äärimmäisen tärkeää teknologia-metalliklusterille.			merkittävästi alueelle, mikä luo satoja työpaikkoja niin rakennus- kuin toiminta-vaiheessakin. Myös investointi-suunnitelmia metallien kierrätykseen on runsaasti valmistelussa.	toimijoi- den kanssa	automatisointi ja pilotointi. Myös yksi TKI ryhmän kärkihankkeista.
Kärkihanke: Arvometallien kiertotalouden mekaaniset erottelumenetelmät ja digitalisaatio.	Jotta laitteiden ja koneiden purku ja kierrättäminen voitaisiin tehdä kestävästi ja kustannustehokkaasti Suomessa, on siihen kehitettävä automaatioon ja tekoälyyn perustuvia purkumenetelmiä.	Metallituotteiden kierrätys vähentää päästöjä.	2021-2023	1,5 meur.	Uuden liiketoiminnan luominen ja tämän seurauksena uusien työpaikkojen synty.	Prizztech yhteis- työssä muiden toimijoi- den kanssa	Teknologiametalli, akkutehdas ja kiertotalous investointien saaminen alueelle.
5.Uusiutuva energia	Digitalisaatio ja sähköistyminen lisäävät sähkön kulutusta, mutta samalla se on keskeinen osa uusiutuvaan energiaan perustuvaa energijärjestelmää, sen tuotannon ja tarpeen vaihtelevuuden hallintaa (Smart grid).	Uusituvan energian riittävyys mahdollistaa teollisuuden investoinnit.	2021-2026	2021-2023 1-2 meur. 2024-2026 1 meur.	Uusiutuvalle energian- tuotannossa tarvitaan paljon satakuntalaista työtä ja tuotteita.	Prizztech yhteis- työssä muiden toimijoi- den kanssa	Investointeja ja työllisyyttä edistävien TKI pilottien ja demonstraatioiden käynnistäminen (Merituulivoima, P2X, CCU...) Yksi TKI ryhmän kärkihankke.
Kärkihanke: Suurinvestointeja kiihdyttävät uusiutuvan energian demonstraatiot.	Digitalisaatio on keskeinen osa uusiutuvaan energiaan perustuvaa energijärjestelmää, sen tuotannon ja tarpeen vaihtelevuuden hallintaa (Smart grid).	Uusiutuva energian vähentää päästöjä.	2021-2023	5 meur.	Suuret hankkeet tulevat toteutuessaan työllistämään paljon Satakuntalaisia.	Prizztech yhteis- työssä muiden toimijoi- den kanssa	Energia- järjestelmien, sähköistymisen ja digitalisaation osaamisen ja osaajien saatavuuden parantaminen alueella
6. Kasvuyritykset ja ekosysteemit							
Innovaatio- ekosysteemien	Tutkimalla ja vertailemalla ekosysteemien johtamis- ja	Kehittämällä ekosysteemien johtamis- ja toimintamalleja	2021-2026	2021-2023 1,5 meur. 2024-2026 1,5 meur.		Porin yliopisto- keskus yhteis-	Käynnistetään ekosysteemi- tutkimus vertailemalla

TKI	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu- taho	Seuraava askel
johtamis- ja toimintamallit	toimintamalleja pystytään merkittävästi edistämään digitaalisten alustojen ja työkalujen hyödyntämistä ekosysteemeihin kuuluvissa yrityksissä ja organisaatioissa.	edistetään resurssien yhteiskäyttöä sekä tuotannon sivuvirtojen hyödyntämistä.				työssä muiden toimijoiden kanssa	menestyneitä innovaatio-ekosysteemejä Suomessa ja maailmalla.
Kasvuyritykset	Yritysten viennin kasvun veturina näyttää tutkimusten mukaan olevan palvelujen digitalisointi, eli digitalisaatioon kannattaa investoida.	Uusi kasvu suuntautuu vihreän kasvun sektoreille.	2021-2026	2021-2023 1 meur. 2024-2026 1 meur.	Kasvuyritykset tarvitsevat uutta ja vahvistettua työvoimaa.	SAMK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Kasvuyritysten toiminnan kytkeminen uusiin ja kasvaviin ekosysteemeihin.
Uusien start-up yritysten tukeminen / Start-up ekosysteemin perustaminen	Ekosysteemin tarkoituksena on tukea uusia, innovaatioihin ja erityisesti digitalisaatiota hyödyntävien kasvuyritysten syntymistä. Ekosysteemin toiminta perustuu verkostoitumiseen, jossa hyödynnetään monipuolisesti digitaaliset alustat.	Ekosysteemin kehittämisessä ja verkostojen rakentamisessa huomioidaan vihreän kasvun mahdollisuudet. Start-up toimintaan tuodaan esille vihreän kasvun liiketoiminnan mahdollisuudet.	1. Kehittäminen ja käynnistäminen 2021-2024. 2. Kokeilu ja ylläpito 2024-2026.	1. vaihe 1,6 meur. 2. vaihe 1,2 meur.	Alan yrityksiin syntyy huomattavasti uusia työpaikkoja.	Priztech yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Ekosysteemien kehittäminen ja käynnistäminen.
7. Matkailu:							
Matkailupalvelut ja tapahtumatuotanto: Osaamisen ja tuotekehitystyön vahvistaminen.	Edistää osaltaan tuotekehitystyötä.	Matkailupalvelujen ja tapahtumatuotannon elpymisen edellytykset kytkeytyvät laadukkaiden ja vastuullisesti tuotettujen ja turvallisten tuotteiden ja palvelujen kestävään kehittämiseen. Lisäksi kotimaan matkailu vähentää päästöjä ulkomaan matkailuun verrattuna.	2021-2026	2021-2023 1 meur. 2024-2026 1 meur.	Lisääntyvä matkailu ja tapahtumatuotanto lisäävät sektorien työpaikkoja.	Satakunnan matkailutoimijat, koordinaatio Satakuntaliitto	Vahvistetaan yhteistyötä matkailuyritysten ja TKI-toimijoiden välillä.

6. Infrastrukturi

Infrastruktuurilla on merkittävä rooli elinkeinoelämän toimintaympäristöjen kehittämisessä. Yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttavat mm. energiakysymykset, liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus, ja maankäyttö. Teollisuusvaltaisessa Satakunnassa logistiikan toimivuus kansallisesti ja kansainvälisesti on välttämätöntä. Logistiikka aiheuttaa merkittäviä kustannuksia yrityksille ja vaikuttaa tämän seurauksena suoraan yritysten kilpailukykyyn.

Infrahankkeiden valintaa ohjaavat strategiset ylätavoitteet

KILPAILUKYKY: Vientiteollisuuden kilpailukykyyn ja Satakunnan logistisen toimitusvarmuuden lisääminen

TYÖLLISYYS: Työvoiman liikkuvuuden lisääminen sekä työllisyyttä tukevien julkisten ja yksityisten investointien tukeminen

VIHREÄ KASVU: Hiilineutraaliuden ja ympäristötavoitteiden tukeminen

DIGILOIKKA: Digitalisaation vauhdittaminen

Huomioitava lisäksi hankkeiden kustannusarvio, valmius toteuttamiselle ja vastuutaho. Mahdollisuus yli maakuntarajojen tapahtuvaan yhteistyöhön. Myös toimenpiteet, joihin tartutaan maakunnassa omaehtoisesti.

6.1 Infrastrukturi-valmisteluryhmän kärkihankkeet

Hanke	Miten linkittyy maakunnan koronan jälkeiseen vihreään kasvuun ja digitalisaatioon	Kustannus
<p>Pori-Rauma-Tampere-raideyhteyden kehittäminen</p> <p>-Raideinfran parantaminen -Rauma-Kokemäki-henkilöliikenteen (syöttöliikenne Pori-Tre-junille) käynnistäminen</p>	<p>-Metalli- ja akkuteollisuus -Biotalous -Matkailu, palvelusektori -Logistiikka ja huoltovarmuus, kansainvälinen merkitys satamaliikenteen raideyhteytenä -Liikenteen siirtymä raiteille</p>	<p>Infran osuus 40 Meur Rauma-Kokemäki -liikennöinti 1,7 Meur/vuosi</p>
<p>Maantieinfran kehittäminen</p> <p>-Vt2 ja vt8:n suunnittelu- ja toteutuspaketit -Linkittyen Vt8 Älyväylähanke ja - -Liikenteen vihreän käyttövoiman tuotanto ja jakelu</p>	<p>-Metalli- ja akkuteollisuus -Biotalous -Meriteknologia, Logistiikka ja huoltovarmuus, -Matkailu, palvelusektori -Kansainvälinen merkitys: satamaliikenne -Vihreät käyttövoimat maantieliikenteessä</p>	<p>n. 170 meur.</p>
<p>Tulevaisuuden liikenne Satakunnassa -kokonaisuus</p> <p>-Kutsuohjatun kaukoliikenteen MaaS-pilotti -Satakunnan yksityistiet ja tulevaisuus -hanke -Maakunnallisen lentoliikenteen tulevaisuus selvitys -Vt8 älyväylähanke (Turku-Oulu-yhteysväylillä) -Liikenteen vihreän käyttövoiman tuotanto ja jakelu Satakunnassa: -Sähköautojen lataus, biopolttoaineet & energianlähteet, biopolttoaineiden jalostus</p>	<p>-Metalli- ja akkuteollisuus -Matkailu, palvelusektori -Logistiikka ja huoltovarmuus -Maakuntien lentokenttien tulevaisuus -Kansainvälinen yritystoiminta ja viennin edellytykset -Meriteknologia, logistiikka ja huoltovarmuus -Biotalous ja puhdas ruoka</p>	<p>n. 20 meur.</p>
<p>Luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön liittyvien luontokohteiden tuotteistaminen</p> <p>-Palveluverkoston kehittäminen Infrarakenteiden kunnostaminen ja lisärakentaminen -Kutsuohjatun liikenteen pilotointi kohteisiin</p>	<p>-Matkailu, palvelusektori</p>	<p>2 meur.</p>

6.2. Valmisteluryhmän esitykset tarkemmin

Infrastruktuuuri	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
1. Raideyhteyksien kehittäminen:							
Lisärahoitus Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto raideinfran kehittämiseen. Mäntyluoto-Tahkoluoto -osuuden peruskorjaus.	Digiratahankkeen pilottikohteena Pori/Rauma - Tampere -yhteys vuodesta 2025 alkaen.	Tavara-liikenteen siirtymä raiteille tukee vihreää kasvua.	2021 alkaen.	15 meur.	"Tukee satamaan kytkeytyvän logistisen klusterin, bio- ja metsäteollisuuden sekä akkuklusterin kilpailukykyä ja työllistämismahdollisuuksia. Parantaa: 1.Metsäteollisuuden raaka-aineiden saatavuutta 2.Teollisuuden tuotekuljetuksia vientisatamiin 3.Teollisuuden raaka-aineiden saatavuutta Venäjältä / kauttakululiikennettä".	LVM, Väylävirasto.	Suunnittelu käynnissä.
Akselipainon nosto 25 t Mäntyluoto-Tahkoluoto			2023-26.	3-10 meur, tarkentuu perusparannussuunnittelun yhteydessä 2021.			
Akselipainon nosto Kokemäki-Harjavalta, suunnittelu käynnistymässä 2021, toteutus n. 2,5 meur Harjavallan ratapiha, suunnittelu käynnistymässä 2021, toteutus n. 1,4 meur Kokemäen raakapuuterminaali,	Digiratahankkeen pilottikohteena Pori/Rauma - Tampere -yhteys vuodesta 2025 alkaen.	Tavara-liikenteen siirtymä raiteille tukee vihreää kasvua. Mahdollistetaan yli 700 metrin juna-pituudet, mikä lisää kustannustehokkuutta ja päästöjen vähennyksiä.	2021 alkaen.	4 meur.	Tukee satamaan kytkeytyvän logistisen klusterin, bio- ja metsäteollisuuden sekä akkuklusterin kilpailukykyä ja työllistämismahdollisuuksia. Parantaa: 1.Metsäteollisuuden raaka-aineiden saatavuutta 2.Teollisuuden tuotekuljetuksia vientisatamiin 3.Teollisuuden raaka-aineiden saatavuutta Venäjältä / kauttakululiikennettä.	ELY, Väylä, Traficom, kaavoitus.	

Infrastrukturi	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
kartoitus saatava käyntiin.							
Rauma-Kokemäki - henkilö- junayhteyden käynnistäminen & seisakkeen rakentaminen. Huomioitava Digirata-hanke: tavara- ja henkilöliikenteen yhteen- sovittaminen. Tulevaisuudessa myös Euran ja Eurajoen seisakkeet. Lisätietoa: Liite 3	Digiratahankkeen pilottikohteena Pori/Rauma - Tampere -yhteys.	Julksen henkilö- liikenteen siirtymä raiteille tukee vihreää kasvua. Tukee syöttö- liikenteenä myös Pori- Tampere - henkilöjuna- liikenteen kehittymistä. Jatkossa myös Euran ja Eurajoen seisakkeiden kautta lisä- liikennettä.	Seisakkeen rakentaminen 2021, liikenteen käynnistäminen 2022 alkaen.	Seisake n. 0,8 meur (osarahoitus Rauma) + liikennöinti n. 1,7 meur/vuosi.	Työvoiman liikkuvuuden lisääminen. Tukee nosteessa olevia seudun matkailuelinkeinoja ja tapahtumia, opiskelijoiden liikkuvuutta, seudun saavutettavuutta työssäkäynnin ja palveluiden näkökulmasta.	VR, Rauman kaupunki, Väylä, LVM	
2.Tieverkko:							
Vt8 suunnittelupaketti: Rauma-Eurajoki 2+2 sisältäen Olkiluodon ja Vt12 risteysalueiden suunnittelut. Logistiikkareitti Vt 11:ltä vt8:lle. Pori-Luvia 2+2. Pori-Söörmarkku 2+2. Tuorilan (Merikarvia) ja Poikeljärven risteysalueiden (Porin pohjoinen satamatie) parannushankkeet.		Veto- kykyinen väylä mahdollistaa päästö- vähennykset liikenteessä, hyvällä kunnolla saadaan päästöjä vähennettyä raskaan liikenteen osalta jopa 5 %.	2021-23	N. 4-5 meur.	Tukee laajempien työssäkäyntialueiden kehittymistä. Maakunnan vastuullisen ja uudistuvan teollisuuden logistisen kilpailukyyn tukeminen, erikoiskuljetukset, keskeinen reitti satamiin.	ELY, Väylä, Traficom, kaavoitus.	Samanaikainen maankäytön tarkastelu Pori-Rauma - yhteysväliillä.
Vt8 toteutuspaketti: Porin keskustan kohta vt2/vt8. Logistiikkareitti Vt11:lta Vt8:lle.		Veto- kykyinen väylä mahdollistaa päästö- vähennykset	2022-24.	Porin keskustan kohta 29 meur Logistiikkareitti 28 meur.	Tukee laajempien työssäkäyntialueiden kehittymistä. Maakunnan vastuullisen ja uudistuvan	LVM, Porin kaupunki.	Vt2/vt8 Suunnitelma valmistuu 2021.

Infrastrukturi	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
		liikenteessä, hyvällä kunnolla saadaan päästöjä vähennettyä raskaan liikenteen osalta jopa 5 %. Keskeinen satamareitti.			teollisuuden logistisen kilpailukyvyn tukeminen, erikoiskuljetukset, keskeinen reitti satamiin.		
Vt8 toteutuspaketti: Rauma-Eurajoki 2+2, sisältäen vt12 -liittymän ja Olkiluodon eritasoliittymän.		Veto-kykyinen väylä mahdollistaa päästö-vähennykset liikenteessä, hyvällä kunnolla saadaan päästöjä vähennettyä raskaan liikenteen osalta jopa 5 %. Liikennemäärät ja turvallisuus vahvoina perusteina sujuvalle yhteydelle.	2023-26	27 meur.	Maakunnalle tärkeä logistiikka reitti Helsinkiin.	LVM, Rauma, Eurajoki	
Vt2 suunnittelupaketti: Vt 2 Ulvila-Harjavalta 2+2, YVA + YS. Vt 2 Pori-Mäntyluoto sujuvoittaminen. Rieskala-Ulasoori-ohituskaistat.		Veto-kykyinen väylä mahdollistaa päästö-vähennykset liikenteessä, hyvällä kunnolla saadaan päästöjä vähennettyä raskaan liikenteen osalta jopa 5 %.	2021-23.	Ulvila-Harjavalta 2+2 suunnittelu 2-3 meur; Pori-Mäntyluoto 3 meur.	Maakunnan vastuullisen ja uudistuvan teollisuuden logistisen kilpailukyvyn tukeminen, mm. akkuklusteri. Keskeinen logistiikkareitti Porista Helsingin suuntaan.	ELY, Väylä, Traficom, kaavoitus.	
Vt2 toteutuspaketti: Vt 2 Ulvila-Harjavalta 2+2. Ruskila-Haistila keski-kaiteellistaminen (Ulvilan ja Nakkilan			2021-26.	Ulvila-Harjavalta 2 +2 toteutus 55-60 meur Ruskila-Haistila 6 meur Sahkon etl 3,7 meur			Sahkon etl ja Harjavalta kiertoliittymä suunnitelmat valmiina.

Infrastrukturi	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
välillä) + rinnakkaistiet. Sahkon eritasoliittymä (Huittinen), tiesuunnitelma Väylässä. Harjavallan kt43/vt2 rampin liittymän parantaminen (kiertoliittymän rakentaminen).				Harjavalta kiertoliittymä 0,6 meur.			
3. Tulevaisuuden liikenne Satakunnassa:							
Satakunnan yksityistiet ja tulevaisuus - Digi, ilmasto ja kiertotalous – hanke: Pilottihankkeella kartoitetaan Satakunnan yksityisteiden nykytilaa ja korjaustarpeita uusia kartoitusmenetelmiä hyödyntäen. Lisätään yhteydenpitoa ja tietopohjan kartuttamista tiekuntien kanssa. Tutkitaan kierrätysmateriaalien hyödyntämistä tienrakennuksessa. Lisätietoa liite 4.	Hankeessa otetaan käyttöön uusia teknologioita ja nykyisiä tietovarantoja uudella tavalla yhdistäen laajan yksityistieverkoston, siltojen ja terminaali-paikkojen kustannus-tehokkaaseen kunto- ja olosuhde-kartoitukseen.	Toimiva yksityistieverkosto ja terminaalit mahdollistavat tuottavamman ja vihreämmän logistiikan biotaloudelle. Kytös Lounais-Suomen Metsä-ohjelmaan 2021-2025.	2021-24.	600.000 e	Toimivan tieverkoston vaikutukset puunkorjuuseen ja kuljetuksiin, vapaa-ajan liikenteeseen ja matkailuun.	Suomen Metsäkeskus, Porin yliopistokeskus, SAMK, kunnat, yritykset	Alustava hanke-suunnitelma.
Kutsuohjatun kaukoliikenteen MaaS-pilotti * Selvitysvaihe v. 2021-22 * Pilotoidaan v. 2023-26 yhteisen	Vahva tarve kehittämiselle, matkaketjuille, synkronoinnille. MaaS-teknologiat ovat pitkälle kehittyneitä, nyt ne pitäisi saada	Kutsuohjatulla liikenteellä madalletaan kynnystä hyödyntää julkista liikennettä.	2021-26.	850 000 eur.	Tukee laajempien työssäkäyntialueiden kehittämistä, matkailua ja palvelusektoria.	Maakuntaliitto, yritykset, kunnat, yksityiset palveluntarjoajat.	Alustava hanke-suunnitelma olemassa.

Infrastruktuuuri	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
digitaalisen alustan käyttöä kaikelle julkiselle liikenteelle yhteistyössä julkisten ja yksityisten toimijoiden kesken Lisätietoa, liite 5	käyttöön myös Suomessa kaupunki-keskusten välisessä kaukoliikenteessä.	Harvemmin asutuissa maakunnissa on vahva tarve kehittämiselle, matkaketuille, synkronoinnille.					
Maakunnallisen lentoliikenteen tulevaisuus selvitys. Sähkölentokoneet. Biopolttoaineen jakelu Porin lentoasemalla. Kutsuohjatun maaliikenteen kytkeytyminen reittilentoihin. Lisätietoa lentoliikenteestä liite 6 , sekä lentokenttäalueen kehittämisestä liite 7 .	Etälennonjohto, lentoliikenteen sähköistyminen selvityksen alle.	Tulevaisuudessa lentokoneiden voimälähteet perustuvat kierrätyspoltoaineisiin (Sustainable aviation fuel) isommilla matkustajakoneilla ja sähkömoottoreihin pienillä koneilla, mahdollisesti jo vuosikymmenen lopulla.	2021-22.	200 000 eur	Lentokentän alue työllistää nyt jo suoraan lähes sata ihmistä ja välillisesti nyt noin 200.	Maakunnan toimijoiden sisäinen hanke, yhteistyö muiden vastaavien maakuntakenttien kanssa. Selvitykset yhteistyössä valtio-osapuolten (Finavia ja LVM) kanssa.	Lentokentän alueen yleissuunnitelman laadinta käynnistynyt.
Vt8 älyväylähanke Turku-Oulu välillä	Tukee kuljetusten kustannustehokkuutta.	Liikenteen sujuvoituminen vähentää päästöjä (erityisesti raskas liikenne).	Esiselvitys käynnistymässä 2021.			Koordinaatiovastuu Pohjanmaan liitolla, mukana Vt8-maakunnat, Väylä, Traficom	Esiselvitys käynnistymässä 2021.
Liikenteen vihreän käyttövoiman tuotanto ja jakelu Satakunnassa, Kaasutalouden vauhdittaminen: tankkaus- asemaverkosto + maakunnallinen tuotanto		Biokaasun tuotannolle otolliset olosuhteet maakunnassa. Latausinfra tuetaan tulevaisuuden työ-, palvelu-, ja matkailuliikenteen vihertymistä.		10 meur		Yritykset, kunnat, maatilat, valtio.	

Infrastrukturi	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
Sähköautojen latausinfraan kehittäminen							
4. Meriliikenne:							
Valtion innovatiiviset hankinnat Rajavartiolaitoksen Turva-alueet Jäänmurtaja-hankinnat pohjoismaisessa yhteistyössä	Uusimman teknologian hyödyntäminen niin suunnittelussa, materiaali-valinnoissa kuin valmistuksessa.	Mahdollisuus tehdä merkittäviä uudistuksia valtion kalustoon hiili-neutraalius huomioiden. Teknologiat mahdollistavat jopa alusten toimimisen hiilinieluinä.	Laivojen jäänmurto-ominaisuudet heikkenevät (materiaali-valinnat nykyistä kevyempiä), jolloin tarvitaan jäänmurtajia. Ilmastonmuutos vaikuttaa sääolosuhteisiin -ääri-ilmiöt lisääntyvät.		Merkittävä työllistävä vaikutus, mahdollisuus pohjoismaiseen yhteistyöhön.		
5. ICT infra:							
Tietoliikenne-yhteyksien palvelutason korottaminen ja tietoturvakysymykset: valokuitu ja 5G-infra.	Digitalisaation perusta ovat riittävät tietoliikenne-yhteydet ja niiden turvallisuus.	Tasokkaat tietoliikenne-yhteydet mahdollistavat tasapuolisen kasvun ja paikasta riippumattoman yritystoiminnan.	2021-26		Pk-yrityssektorin toimintamahdollisuudet haja-asutusalueilla.	Yrittäjä-yhdistykset, kaupakamarit, yritykset, kunnat ja operaattorit.	
6. Elinkeinoelämän ja julkisen sektorin yhteiset investointihankkeet.							
Teollisuuspuistojen / ekosysteemien merkittävät investointihankkeet esimerkiksi laivanrakennusteollisuus, akkuklusteri ja kierto- ja biotalouden uudet investoinnit						Yritykset, teollisuuspuistot, kunnat.	
7. Luontomatkailu-infra:							
Luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön liittyvä	Digiloikan hyödyntäminen ja verkostoituminen	Luontomatkailun kestävyys, taloudelliset	2020-26.	1,9 meur.	Satakunnassa on lukuisia luontokohteita, joissa on tarve	Metsähallitus, ELY, kunnat, matkailuyritykset	Paljon toteutusvalmiita suunnitelmia.

Infrastrukturi	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
luontokohteiden tuotteistaminen palveluverkoston kehittäminen, Infrarakenteiden kunnostaminen ja lisärakentaminen. Kutsuohjatun liikenteen pilotti kohteisiin Lisätietoa: Liite 8	on tärkeää alueen palveluverkoston tuotteistamisessa ja näkyvyyden lisäämisessä.	vaikutukset paikallis-tasolla.			aktiiviseen kehittämistoimintaan ja kilpailukyvyn lisäämiseen. Tavoitteena on kasvattaa taloudellisia hyötyjä paikallistasolla ja lisätä verkostomaisesti toimivien yritysten elinvoimaisuutta kestävän matkailuteeman alla.		

7. Työllisyys

Ryhmän tavoitteena oli löytää toimia, joiden avulla voidaan edistää työllisyyttä. Työllisyydellä on suora vaikutus alueen taloudelliseen kehitykseen. Työllisyysasteen nosto on kansallisesti tunnistettu tavoite, joka on myös kirjattu hallitusohjelmaan. Työllisyys on erittäin tärkeä tekijä talouden kasvun kannalta ja siksi työllisyyden kehittämiseen pitää ja kannattaa investoida erityisesti koronakriisin aiheuttaman taantuman aikana.

7.1 Jatkuva oppiminen

Jatkuvan oppimisen Satakunnan kehittämishanke, jolle voidaan valita koordinoiva organisaatio ja palkata asiantuntijoita tämän teeman edistämiseksi. Käsipareja tarvitaan joka tapauksessa, muuten tässä ei päästä eteenpäin ja mieluiten mahdollisimman lähelle oppilaitoksia ja muita koulutusorganisaatioita sekä etenkin opiskelijoita. Koordinoiva organisaatio voisi ottaa vastuuta koulutusosaamisen liittyvän ennakkotiedon kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteistyöstä. Kytkeä ELO-yhteistyöryhmään, joka on ELY-keskuksen elinikäiseen ohjaukseen keskittyvä työryhmä. Monikanavaisuus hyödynnettävissä optimaalisesti.

Jatkuvan oppimisen yhteistyötoimintamalli

Jatkuvan oppimisen yhteistyötoimintamalli paikantuu yritysten tuottavuuden kasvun ja elinvoimaisuuden tukemiseen. Yrityksille ja muille työnantajille kehitetään tämän avulla välineitä, jotka edesauttavat osaamistarpeiden muutoksiin vastaamisen nopeasti ja laadukkaasti. Yritykset kilpailevat osaajista myös globaalisti ja osaamistasovaateet nousevat entisestään haettaessa kasvua ja laajentumista Suomen rajojen ulkopuolelle.

Tavoitteena ennakoiva ja reaktiivinen yhteistyötoimintamalli, joka tukee satakuntalaisia työnantajia osaavan työvoiman saatavuudessa ja olemassa olevan työvoiman osaamistason nostamisessa ja laajentamisessa. Tämä liittyy sekä jatkuvaan oppimiseen (oppimispolkuihin) että oppimisen siirtoon yritysten näkökulmasta.

Toimintamalli perustuu siihen, että on aidosti yksi yhteystaho "poolipäällikkö", jonka kautta yritykset saavat kaiken olennaisen alla olevan tiedon ja yhteydet. Tällaisia on ollut vuosien varrella useita, mutta yritykset antavat jatkuvasti palautetta hajanaisesta tiedonlähdekentästä, joka on heille hyvin tuntematon ja vaikea hahmottaa. Koulutus on ollut niin suuressa murroksessa viimeiset 2 vuotta, että mahdollisuuksista ei tiedetä.

Muodostetaan alakohtaisesti pooleja, jotka voivat olla osittain myös pienemmälle alueelle keskittyneitä, kuten esim. Pohjois-Satakunnan teknologia-ala tai maakunnan kehittyvä akkuklusteri. Keskitytään talouden kasvun ja kilpailukyvyyn kannalta keskeisiin toimialoihin Satakunnan osalta. Toimintamallin avulla kasvatetaan Satakunnan elinvoimaa kohdentamalla osaamisen kehittämispalveluita alueellisesti merkittävien elinkeinojen profiloitumisen mukaisesti. Selvitetään, mistä kasvua odotetaan tulevaisuuteen, mitä muutoksia se edellyttää yrityksiltä ja miten muutoksiin varaudutaan osaamisen kehittämisen näkökulmasta. Tarkoituksena pooleissa on tehdä yrityksille suunnattu osaamisen kehittämisen suunnitelma "yritysHOKS"(HOKS= Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma ammatillisessa koulutuksessa) , johon osallistuu useita eri tahoja.

Poolit tehostavat, nopeuttavat ja selkeyttävät tiedonvaihtoa. Pooleihin kutsutaan ko. alueen ja alan yritykset ja muut mahdolliset alaa edustavat tahot, eri asteiset oppilaitokset ja yksityiset koulutuksen järjestäjät. Tietyllä toimialalla olevien yritysten kesken verkostoituminen edistää työntekijöiden yhteiskäyttöä. Yritys,

jolla on ylikapasiteettia henkilöstössään, voi tehdä ostopalvelusopimuksen toisen ko. henkilöstön osaamista tarvitsevan yrityksen kanssa. Sopimuksella sitoudutaan siihen, että ostopalveluna siirtyvä työntekijä palaa eikä osaaminen lopullisesti siirry toiselle. Tervettä kilpailua heikentävät elementit on karsittava pois tästä, ei siis varasteta toinen toisiltaan työntekijöitä. Näin yritykset uskaltavat myös sitoutua kouluttamaan omaa henkilöstöään.

Myös koulutusten järjestäminen yhdessä voidaan neuvotella pooleissa ja näin edistää kokonaistaloudellisuutta niiden hankinnassa. Mm. yhteishankintapuitesopimusten hyödyntäminen useamman yrityksen yhteisissä koulutuksissa tehostuu. Monet yritykset tarvitsevat 1-2 työntekijää, jolloin koulutuksen järjestäminen tulee kalliiksi. Yhdessä järjestetyt koulutukset myös sitouttavat yrityksiä toisiinsa työntekijöiden yhteiskäytön osalta. Satakunnassa on hankittuna ja parhaillaan kilpailutuksessa eri alojen kapasiteettikoulutuksia non stop-periaatteella. Myös niiden hyödyntämistä voidaan tehostaa osaavan työvoiman saamisessa alakohtaisella yritysyritysoylyllä, joka mahdollistaa koulutussisältöjen räätälöimisen tarpeita vastaavaksi nopealla aikataululla.

Yritysten ongelmana on, että ne eivät tiedä, mistä ja miten voivat lähteä etsimään sopivia koulutuksia ja niiden tuottajia. Poolit säästävät työnantajia käyttämästä resursseja osaamisen kehittämisen palvelujen etsimiseen, kun kaikki keskeiset toimijat ovat samaan aikaan teeman ympärillä ja yhteyshenkilöt ovat selvillä. Malli nopeuttaa paitsi tiedon saamista, myös innovointia kehitteillä olevien suunnitelmien ja ennakkoinnin osalta. Tulevien investointien tai liiketoimintasuunnitelmien kehittämisen mukanaan tuomien osaamisen kehittämistarpeiden esille tuominen alan muiden toimijoiden keskuudessa ei aina palvele kilpailulliselta näkökulmaltaan yrityksiä, silloinkin poolissa olevat muut tahot voivat kokoontua yhden yrityksen tarpeiden ympärille.

Pooleissa kuullaan myös millaisella osaamistalustalla varustettuja henkilöitä on jäämässä ilman työtä. Eri alojen poolien välillä voidaan suunnitella osaamisen siirtymiseksi alalta toiselle tarvittavia koulutuspalikoita olemassa olevia koulutusinstrumentteja ja koulutuksen järjestäjien kapasiteettia hyödyntäen joustavasti ja reaaliaikaisesti. Tähän vaiheeseen liittyy olennaisesti uraohjaus- ja mahdollisia oppimisvaikeuksia kartoittavat palvelut.

Poolin monitahoinen osallistujakunta tuovat yritysten tietoisuuteen ja käyttöön samalla paitsi koulutusmahdollisuudet, myös lukuisten hankkeiden piirissä olevat kehittämismahdollisuudet ja niiden tuotokset sekä tutkimustoiminnan suomat mahdollisuudet. Näissäkin pyritään napakkuuteen ja konkreettisuuteen, jotta ne saadaan oikeasti hyödyttämään yritysten akuutteja tarpeita monipuolisesti.

Olemassa olevat koulutukset ja niiden rahoitusmallit mahdollistavat huomattavasti joustavammat toteutukset kuin mitä yleisesti on tiedossa esim. ammatillisen koulutuksen osalta. Yritysten nopeissakin osaamisen kehittämistarpeissa saattaa toisinaan ratkaisu löytyä muualta kuin kilpailluilta markkinoilta. Tutkinnon osa -koulutukset aiempi osaaminen huomioituna osaamisperusteisuuden mukaisesti jatkuvan haun mukaisella sisäänotolla ovat koko tutkintoa huomattavasti nopeampi väylä osaamisen kehittymiseen ja mahdollistavat tarvittaessa jopa koko koulutuksen toteuttamisen työpaikalla. Myös työvoimakoulutuksen ja oppisopimuksen vuorottelu tai yhteishankintana toteutettavan rekry- tai täsmäkoulutuksen kautta saadun osaamisen hyväksi lukemisen mahdollisuudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirryttäessä vaativat tiedotusta yritysten suuntaan ja antavat heille paljon työkaluja henkilöstönsä osaamistason kehittämiseen tai uuden työvoiman rekrytointiin koulutuksen kautta. Yhteishankintakoulutusten rakentamisessa saattaa olla toisinaan hyödyksi, jos eri koulutuksen järjestäjät yhdistävät osaamistaan, koska yritysten

osaamistarpeet ovat monitahoisia, jolloin yksi koulutuksen järjestäjä ei välttämättä pysty tarjoamaan parasta mahdollista kokonaisuutta yksin.

Keskeisessä roolissa on tämän palvelumallin tunnetuksi tekeminen ja siitä tiedottaminen. Keskitytään nopeaan, joustavaan toimintaan ja konkretiaan palvelulupauksen mukaisesti.

Aikataulu toteutusvalmiudelle: Saadaan käyntiin pooleja kokoava osuus heti kun rekrytointi on mahdollista rahoituksen osalta loppuvuonna 2020.

Kustannusarvio on 130 000 €/vuosi. ”Poolipäällikön” palkka sivukuluineen, matkakulut, verkostojen/poolien kokoontumisesta aiheutuvat kulut, toimitilakulut, uuden toimintatavan markkinointi, työnantajien kontaktointi.

Suhde digitalisaatiolle ja vihreälle kasvulle? Ohjausvaikutus siinä mielessä, että panostetaan digitalisaation ja vihreän kasvun suuntaan kehittämistarpeita ja -pyrkimyksiä omaavien yritysten tarpeisiin osaamisen kehittämisen osalta. Yritysten toiminnan uudistaminen näihin suuntiin edellyttää uutta osaamista, jota tarjotaan niille joko satakuntalaisten koulutuksen järjestäjien toimesta tai niin, että se hankitaan muualta, jolloin palvelu on osaamisen kehittämiseen oikeiden tahojen etsintä ja hankinta ilman että yritysten täytyy sitä tehdä itse.

Työllisyysvaikutus? Yritysten liiketoiminta kehittyy, taloudelliset toimintaedellytykset paranevat, työllistyvyys nousee.

Hallinnointi: Esim. Satakunnan ELY-keskus, Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikkö. Tiivis kytkös ELY-keskuksen osaajapulan koordinointiin ja jatkuvan oppimisen kehittämiseen palkattuun koordinaattorin tehtäväkenttään sekä koulutusasiantuntijoiden tehtäväkenttään ml. tutkintotavoitteinen ja ei-tutkintotavoitteinen koulutus Satakunnassa. Ko. Yksikössä erinomainen yhteistyöverkosto jo olemassa alueen eri koulutuksen järjestäjien kesken ja ymmärrys aloista, joille pooleja olisi syytä muodostaa.

Kytkös valtakunnallisiin hankkeisiin: Edistää mahdollisesti perustettavan Osaamisen ja työllisyydenpalvelukeskuksen alueellisten tavoitteiden toteutumista. Tällä hankkeella rakennetaan yhteistyöverkoston toimintamalli, joka palvelee alueen jatkuvan oppimisen toteutumisen tarpeita pidemmällä aikavälillä koronakriisistä selviämisen akuutin vaiheen jälkeen.

7.2 Oppimisen siirto – työvoiman siirtyessä alalta toiselle, mitä tehtävissä tämän helpottamiseksi

-Nokian-casen tapaan voisivat tulla kyseeseen esimerkiksi laaja-alaiset siltasopimukset henkilöstön ohjaamiseen ja kouluttamiseen.

-Kehittämishjelminä: oppilaitosten ja kouluttajien mentorointi, yksilöllinen ohjaus (ammatinvalinta- ja uraohjaus), TE-toimiston ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä koulutukseen ohjaamispalvelut

-Markkinointi ja viestintä erittäin merkittävässä roolissa.

-Proaktiivisuus uusien työmahdollisuuksien löytämiseen ja tarvittaessa nopeat koulutuspolut. Potentiaalisten ja uusien työnantajien sitoutuminen.

7.3 Johtaminen

-Etäjohtamisen tai myös etäjohtamiseen liittyvät koulutusohjelmat räätälöitynä erityyppisille organisaatioille. Yrityskohtaiset konsultoinnit tai tarve tuotteistetulle etätöön johtamisen kehittämispalvelulle.

-Vastuutahoina Porin yliopistokeskus ja Satakunnan yrittäjät?

-Muita ajatuksia tai kommentteja:

Työvoiman joustojen kehittäminen alueellisesti → onko esitettävissä joitakin alueellisia kokeiluja, vaikkapa teollisuuspuistoissa toimivien yritysten työvoiman yhteiskäytölle tai työkokeilujen ja koulutuksen uusille toimintatavoille tai tarvetta kausityövoimaa tarvitsevien yritysten yhteiselle rekrytointialustalle (kuka tarvitsee minkäkin osaamisalan työntekijää, milloinkin ja onko työvoiman käyttö jaksotettavissa nykyistä paremmin).

-Työvoimapoolien (vrt REDU, ESR-hankeet) tai vastaavanlaisen (työpaikkapankkien) perustaminen teollisuuspuistoihin ja toimialapohjaisesti (edellyttää koordinoivaa organisaatiota ja hankerahoitusta), työvoiman vuokraus. Rahoitus ReactEU?

-Yhteinen digitaalinen rekrytointialusta kehitettävissä poolien tueksi → kytkeä ja synkronointi TEM:n työmarkkinatoriiin, vaatii pidempiaikaisen valmistelun. Rahoitus ReactEU?

-Kausityövoiman hankinnan yhteistyömalli? MTK, TE-hallinto, Kunnat, oppilaitokset; toteutettavissa kohtuullisen nopeasti, TEM-rahoitus?

-Ruotsin Samhall -malli → Elpymisrahasto (RRF), Suomen malli? Todennäköisesti kansallinen kokonaisratkaisu, jos malli on tullakseen. Rahoitus RRF?

7.4 Työllisyyttä edistävien pk-yritysten investointien ja kehittämishankkeiden rahoittaminen

Satakunnassa on ELY-keskuksen tekemän kartoituksen mukaan suunnitteilla pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita noin 50 milj.euron edestä. Valtion IV lisätalousarviossa on osoitettu koko maahan 25 milj.euroa kansallista rahoitusta yritysten kehittämisavustuksiin, jota on tarkoitus käyttää osana koronatilanteen jälleenrakennustoimia pk-yritysten investointien vauhdittamiseen koskien erityisesti uuden teknologian käyttöönottoa sekä investointivalmiutta ja -kykyä, kuten myös kehittämisvalmiutta vahvistaviin hankkeisiin koko maassa. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti pk-yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen, kansainvälistymistoimenpiteisiin, liiketoiminnan uudelleen suuntaamiseen ja vahvistamiseen. Lisäksi rahoituksella kannustetaan pk-yrityksiä digitalisaatioon hyödyntämiseen, kehittämällä hiilineutraalisuutta edistäviä tuotteita, palveluita ja tuotantotapoja sekä parantamaan energiatehokkuutta. Rahoitusta saadakseen hankkeiden tulee kytkeytyä alueelliseen selviytymissuunnitelmaan. Uuden kasvun mahdollistamiseksi pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen vauhdittaminen ja työllisyyden edistäminen tulee toimenpiteenä sisältyä Satakunnan suunnitelmaan painottaen erityisesti sellaisten investointien rahoittamista, jotka tukevat uuden liiketoiminnan, työllisyyden ja kestävän kasvun tavoitteita. Toimialoista Satakunnan elvytysuunnitelmassa voidaan korostaa esim.

maakunnan kasvualoja kuten automaatio, robotiikka ja ohjelmointi, teknologiateollisuus, bio- ja kiertotalous sekä meriteollisuus.

Digitalisaatio ja vihreä kasvu: Suunnitteilla olevista hankkeista monet sisältävät tuotannon automaatioasteen nostamista ja uuden resurssitehokkaan teknologian käyttöönottoa, kuten energian ja materiaalien säästöä ja jätteiden määrän vähentämistä edistäviä toimia. Osassa hankkeita on myös digitalisaatiota edistäviä toimia. Sisällöltään konventionaalissakin hankkeissa on välillisesti vihreää kasvua ja digitaalisuutta edistäviä elementtejä tuotetuissa tuotteissa ja palveluissa.

Toteutusvalmius: kartoituksen kohteena olevat hankkeet on tarkoitus toteuttaa vuosina 2020-2021

Kustannusarvio: avustustarve 7,5 milj.euroa

Hankkeiden arvioitu työllisyysvaikutus: 200 –400

Vastuutaho: TEM ja ELY-keskukset

Työllisyys	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuutaho	Seuraava aske
1. Jatkuva oppiminen:							
Satakunnan jatkuvan oppimisen monialainen yhteistyö. Ennakoinnin kehittäminen ja tutkimus.	Digitalisaatiota voidaan hyödyntää monella tavalla.	Edistää	2022-2025	1,2 ME	Välillisiä työllisyysvaikutuksia, tukee työllisyyttä edistäviä hankkeita. Kohtaantoon ongelmien ennakoiva tunnistaminen.	Useamman koulutus- ja kehittäjä-organisaation yhteenliittymä	Hankehaku, yhteistyösopimukset, kytkentä valtakunnalliseen jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukseen RRF
Syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden ohjauksen kehittäminen.	Digitaitojen kehittäminen	Edistää	2021-2024	0,4 ME	400 syrjäytymisvaarassa olevan työllistymisen mahdollistaminen osaamista kehittämällä.	Winnova ja Sataedu	Hankehaku REACT, RRF
Ennakoivat valmennukset ja koulutukset isoihin rekrytointeihin tai uusien toimialojen kasvuun liittyen, liittyy	Digitalisaatiota voidaan hyödyntää	Etäopiskelun osalta edistää	2021-2022	0,2 ME	Parantaa työvoiman ja työpaikkojen kohtaantoa ja mahdollistaa erityisryhmien esim. nuorten työllistymistä	Satakunnan ELY-keskus ?	Kansallinen rahoitus nopeasti käytettävissä

Työllisyys	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuutaho	Seuraava aske
myös työvoima- pooleihin (esim. akkutehtaan rekrytoinnit)							
2. Oppimisen siirto:							
Työssä käyvän henkilöstön osaamisen kehittäminen ohjaamalla ja kouluttamalla.	Digitaitojen kehittäminen	Osaamisen kehittämisen seurauksena uusia työskentely tapoja?	2021-2024	Kustannukset teemakoko- naisuuksien laajuuden perusteella. Kustannuksia voidaan kattaa käytössä olevista valtakunnallisista perusrahoituksista, liittyy jatkuvan oppimisen ja työllisyyden kehittämisen koko-naisuuteen.	500 - 2000		Liittyy jatkuvan oppimisen monialaisen yhteispalvelun alueelliseen organisointiin RRF
Oppilaitosten ja kouluttajien mentorointi ja asiakkaiden yksilöllisen ohjauksen kehittäminen. Myös ei- muodollisen osaamisen kehittäminen. Virtuaali- oppimisen mahdol- lisuudet.	Digitaitojen kehittäminen	Edistää	2021 -	Pilottihanke, esim. 0,1 ME	?	OKM?	Työelämä- lähtöisyyden kehittämisen perusrahoitus? REACT
3. Johtaminen:							
Etäjohtamisen koulutus ohjelma erityyppiselle organisaatiolle. JETissä osana sisältöjä.	Etätyön tehostaminen?	Edistää. Voidaan vähentää työmatkaliikennettä.	2021-2022		?	Porin yliopistokeskus ja Satakunnan yrittäjät	REACT Perusrahoitus (OKM)

Työllisyys	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuutaho	Seuraava aske
4. Työvoiman jousto:							
Työvoimapoolien perustaminen teollisuuspuistoihin ja osaamisen kehittämisen.	Yhteiset digitaaliset alustat työvoimapoolien tueksi.	Edistää	2021-2025	0,6 ME – 1,2 ME riippuen hankkeen laajuudesta	Kohtaantoongelmiin käytännön ratkaisuja. Käytössä olevien keinojen parempi hyödyntäminen.	Satakunnan ELY-keskus, oppilaitokset ja TE-toimisto.	RRF
Kausityövoiman hankinnan yhteistyömalli. Eri syklisten sesonkitarpeiden henkilöstön yhteiskäyttö.	Digitaalisuuden hyödyntäminen ja integrointi kokonaan järjestelmiin.	Tukee vihreää kasvua. Kotimaisen työvoiman käyttö vähentää matkustamista. Ulkomaisen kausityövoiman käyttö.	2021-2022	0,1 ME (Pilotti)	Ratkaisuja kausityövoiman kohtaantoongelmiin	MTK, TE-hallinto, oppilaitokset	REACT

8. Koulutuspalvelut

Koulutusryhmän tavoitteena oli kehittää työvoiman osaamista niin, että se vastaisi paremmin yritysten tarpeita. Lisäksi koulutuksen positiivisena seurauksena on, että se lisää uusien innovaatioiden syntymistä ja helpottaa niiden käyttöönottoa. Koulutuksella on näiden tekijöiden seurauksena tärkeä rooli työllisyyden kehityksessä, sekä uuden kasvun luomisessa.

Koronan aiheuttama tilanne todettiin monella tapaa epävarmaksi, erityisesti ajallisen keston osalta. Ryhmän arvio oli, että rajoitusten ja poikkeusolojen päätyttyä emme palaa entiseen vaan uudessa toimintaympäristössä on tapahtunut selviä muutoksia, esimerkkinä etätöiden selvä kasvu ja siitä aiheutuvat seurannaisvaikutukset.

Satakunnan osalta nousi huoli tulevista irtisanomisista ja lomautuksista erityisesti teollisuudessa.

Koulutuksen osalta Satakunnassa on käyttämätöntä kapasiteettiä täsmä- ja kohdennetuissa palveluissa. Tarjolla olevat erilaiset koulutuspalvelut pitää pystyä tuomaan paremmin tarjolle. Kokonaisuutena koulutustarjonta on maakunnassa hyvä. Haasteena on, miten saadaan syöte koulutuksiin osallistumiseen mm. yrityksistä, työttömiltä työnhakijoilta ja nuorilta. Tämä arvioitiin tärkeydeltään korkeaksi. Viestinnän merkitystä ei voi liikaa korostaa.

Vaikka koulutustarjonta todettiin kattavaksi aktiivinen ennakointi tulevaisuuden osaamistarpeista, on välttämätöntä. Tämä voi edellyttää myös toimintatapojen muutoksia nykyiseen. Satakunnan koulutukseen liittyvällä valmistelulla on vahva yhteys kansalliseen jatkuvan oppimisen uudistukseen.

8.1 Koulutusryhmän kärkihanke

Koulutuksen valmisteluryhmä esittää kärkihankkeeseen alueellisen koulutus tarpeiden tunnistamisen ennakoinnin pilottihanketta, jossa yhtenä osana olisi tekoälyn hyödyntäminen. Satakunnan ammattikorkeakoululla on aiempaa kokemusta tekoälyn hyödyntämisestä ennakoinnissa, joten maakunnassa löytyy osaamista kyseisellä sektorilla. Maakunnassa löytyy myös tarvetta tiedontuotannon ja analysoinnin vahvistamiseen sekä tekoälyn hyödyntämiseen. Lisäksi ennakointitiedon hyödyntämisessä ja viemisessä eri koulutuksen järjestäjien päätöksiksi on kehitettävää. Erityisesti ennakkotietojen osalta pitäisi kehittää tietojen yhdenmukaisuutta, jotta niitä voitaisiin hyödyntää maakunnassa vielä paremmin. Näihin tarpeisiin pyritään vastaamaan koulutuksen valmisteluryhmän esittämällä hankkeilla, erityisesti ryhmän pilotti hankkeella.

Seuraavissa kahdessa kappaleessa esitellään kaksi Satakunnassa jo toteutuksessa olevaa hanketta, jotka toimivat kärkihankkeen pohjana. Jo alkaneista hankkeista toinen on Satakunnan ammattikorkeakoulun hanke, jossa on hyväksikäytetty tekoälyä tunnistamaan ja hyväksi lukemaan varusmiesten palveluksensa aikana oppimia taitoja. Tämä hanke toimii pohjana ja esimerkkinä, sille miten kärkihankkeessa on tarkoitus hyödyntää tekoälyä ennakointitiedon kehittämisessä. Toinen hanke taas käsittelee maakunnan yhteistyöryhmä ja tietopalveluiden kehittämistä. Tämä hanke toimii esimerkkinä siitä, miten maakunnan yhteistyöryhmää ja tietopalveluita tulee kehittää, jotta koulutus asioiden päättäjille saadaan aiempaa laadukkaampaa ja yhdenmukaisempaa tietoa päätöksenteon tueksi. Hankkeen tavoitteena on tekoälyä, tietopalveluita sekä yhteistyöryhmän toimintaa kehittämällä nostaa koulutus tarpeiden ennakointi uudelle tasolle.

8.2 Satakunnan ammattikorkeakoulun tekoälyhankkeet

Satakunnasta löytyy osaamista tekoälyn hyödyntämiseen monin eri tavoin. Muun muassa Satakunnan ammattikorkeakoulussa on toteutettu tekoälyn hyödyntämishankkeita yhdessä alan yritysten ja muiden korkeakoulujen kanssa. Yksi esimerkki on Porin Prikatille monitoimijayhteistyössä tehty hanke, jossa tunnustetaan varusmiesten koulutuksen aikana hankkima osaaminen ja tunnustetaan osaaminen osana korkeakouluopintoja. Yhteistyön tuloksena rakentui verkkopalvelu, jossa varusmiehen palveluksen aikana suoritettujen kurssien osaamiset voidaan tunnustaa, sanoittaa siviilikielelle, ja visualisoida. Tämä tallentuu digitaaliseksi taitoprofiiliksi, jonka varusmies voi tulostaa palvelustodistuksen osaamisliitteeksi. Tarkoitus on, että varusmiespalveluksen aikana saadut opit pystytään palveluksen jälkeen hyödyntämään jatko-opinnoissa ja siitä edelleen työelämässä.

Tekoälyä hyödynnettiin mallintamaan varusmieskoulutuksen osaamisia yksityiskohtaisesti, laajasti ja siviilikielellä. Sama mallinnus tehtiin koulutuksen tarjoajien opetussuunnitelmatedolle ja työmarkkinan osaamistarvetiedolle (työpaikkailmoitukset). Toteutuksesta vastanneen yrityksen tekoälykoneen avulla nämä eri tietolähteet tehtiin yhteensopiviksi ilman järjestelmäintegraatioita. Ratkaisu tuo oppilaitoksille työvälineen tehokkaampaan osaamisen hyväksi lukemiseen ja nuorille osaamisen sanoittamiseen työnhakua varten.

8.3 Satakunnan alueellinen ennakoinnin tietopalveluiden ja yhteistyöryhmän kehittämishanke

Taustaa

TEM:n ja OKM:n yhteisessä selvityksessä jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palveluorganisaatiosta (30.6.2020) todetaan ennakoinnin tehtävästä mm. seuraavaa:

- Ennakointitiedon tuottamiselle tulee luoda pysyvät rakenteet (ml. aluemalli) ja turvata riittävät resurssit.
- Ennakointitiedon analysointi on tarpeen toteuttaa tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.
- Valtakunnallisesti tulee laatia digitaalinen ennakointialusta.
- Ennakoinnilla on oltava yhteinen rajapinta erilaisiin ura- ja koulutuspalveluihin.
- Tavoitteena on pysyvä yhteistyörakenne ennakointitiedon analysoinnille ja johtopäätösten tekemiselle.

Hankkeen tavoite

Tavoitteena on kehittää laaja-alainen ja käyttäjälähtöinen alueellinen ennakointi- ja tietopalvelu. Hankkeessa hyödynnetään olemassa olevia toimintamalleja, muun muassa Satakuntaliiton vetämän alue-ennakoinnin johtoryhmän ja Satamittariin liittyvien tietojen osalta. Alueellisessa ennakointi- ja tietopalvelussa integroidaan yhteen laadullista, määrällistä, hiljaista sekä näkyvää tietoa.

Hankkeen sisältö

Alueellisen ennakoinnin osalta kehitetään alue-ennakoinnin johtoryhmän työtä tai vaihtoehtoisesti perustetaan uusi yhteistyöryhmä ennakointitiedon yhteistä käsittelyä ja johtopäätösten tekemistä varten. Tarkoituksena on saada ryhmän kautta käyttöön kokoava näkemys alueen elinkeinoelämän, koulutus- ja

kehittäjäorganisaatioiden, kuntien, ELY-keskuksen, maakuntaliiton ja muiden alueellisten toimijoiden tarpeista. Ryhmän lisäksi ja tueksi on tarkoitus kehittää alueellista tietopalvelua, josta löytyisi helposti maakunnan kannalta keskeiset tiedot. Palvelun tarkoituksena on tuottaa alueen toimijoille lisätietoa päätöksenteon tueksi.

Alueelliset tarpeet liittyvät pääosin työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeisiin. Ryhmä koordinoi alueellista ennakoitintyötä ja määrittelee ajankohtaisia tai teemakohtaisia tiedon tuottamiseen liittyviä tarpeita ja järjestää tilaisuuksia. Kokootumiset ovat säännöllisiä ja niitä voidaan teemoittaa esimerkiksi toimialakohtaisesti. Tärkeätä on saada yritysten ja niitä edustavien tahojen, kuten esimerkiksi Kauppakamarien, yrittäjä- ja työnantajajärjestöjen, sekä koulutuspalvelujen tuottajien edustus ennakoitintiedon analysointiin.

Alueellisen tietopalvelun kehittämisen osalta tavoitteena on jatkaa Satamittarin kehitystyötä ja luoda Varsinais-Suomen maakunnan Lounaistieto palvelun kaltainen alueellinen tietopalvelu myös Satakuntaan. Katso enemmän <https://www.lounaistieto.fi/>.

Tietopalveluun kerätään Satakunnan alueen kannalta keskeiset tilastot teemoittain sekä muuta relevanttia tietoa alueen kehitykseen liittyen esimerkiksi kartat, kaavat, ohjelmat, avoin data ja muut tietopalvelut. Tietopalvelun tavoitteena on tarjota laaja-alaisesti alueellista tietoa eri näkökulmista. Tietopalvelusta tehdään valmiiksi koottu, käyttäjälähtöinen, ajantasainen, visualisoitu ja automatisoitu tietopaketti, josta alueen toimijat saavat datavisualisointiin perustuen tilastotietoa helposti ymmärrettävissä ja hyödynnettävissä olevassa muodossa.

Tietopalvelun tavoitteena on edistää tiedon avointa saatavuutta päätöksenteon ja tiedolla johtamisen vahvistamiseksi. Tietopalvelun luominen edellyttää maksullisten aineistojen hankkimista alueen käyttöön sekä 2-3 osaajan, joista vähintään yhden tilastoasiantuntija ja yhden paikkatietoasiantuntija työpanos on oltava jatkuvasti käytettävissä.

Hankkeen kesto noin 2 vuotta, jonka kuluessa luodaan alueellinen tietopalvelu ja ennakoinnin pysyvä alueellinen yhteistyörakenne.

Koulutus- palvelut	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu- taho	Seuraava askel
1. Koulutuksen ohjaustoiminta:							
Ohjaus-, tuki- ja neuvonta-palveluiden kehittäminen.	Vahvistetaan digiohjausta	Vähentää hiilijalanjälkeä	heti	-	koulutuksen jälkeinen työllistyminen	ELY & koulutuksen järjestäjät	
2. Koulutus- tuotteet:							

Koulutus- palvelut	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aika- taulu	Kustannus- arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu- taho	Seuraava askel
Olemassa olevien koulutus- tuotteiden priorisointi.			heti /tarpeen mukaan		oikealla koulutuksella työllistyy		
3. Kohdennetut koulutus- palvelut:			heti /tarpeen mukaan				
Käyttä- mättömän kapasiteetin hyödyntäminen.			heti /tarpeen mukaan				?
Viestinnän ja markkinoinnin tehostaminen.			heti /tarpeen mukaan			ELY & koulutuksen järjestäjät	?
4. Ennakoiva toiminta:							
Jatkuva oppiminen.	Koulutus- tuotteiden vastaavuus työelämän tarpeisiin.	Koulutus- tuotteiden vastaavuus työelämän tarpeisiin.	jatkuvaa				?
Tulevaisuuden osaamis- tarpeiden tunnistaminen.	Yhteistyö toimijoiden kesken, työelämän uusien tarpeiden tunnistaminen. Alueellisen ennakoinnin pilotti kärkihankkeena tekoälyä hyödyntäen.	Alueellisen ennakoinnin pilotti kärkihankkeena tekoälyä hyödyntäen.	jatkuvaa			ELY & Sata- kuntaliitto & koulutuksen järjestäjät	?

9. Vaikuttaminen

Vaikuttamisen toimintamallit ovat Satakunnassa edenneet muutaman viime vuoden aikana varsin hyvälle tasolle ja korona-aikainen toiminta on entisestään syventänyt maakunnan hyvää yhteistyötä.

Vaikuttamisen ryhmä on työskentelyssään keskustellut tulevan talven agendasta sekä etsinyt niitä ajankohtaisia ja aktiivisia teemoja, joihin vaikuttamistyön tavoitteita tulee peilata. Korona muutti monella tapaa ajatuksia. Tämän vuoksi on tärkeää etsiä vaikuttamisen kokonaisuudet uudelleen ja selkiyttää ajattelua. Odotettavissa on, että tuleviin tilanteisiin ja mahdollisuuksiin tulee tarttua nopeasti.

Kuva: Vaikuttamisen työryhmän koonti talven 2021 teemoista

Vaikuttamistyön osalta Satakuntaliitossa ei ole omaa pysyvää koordinaatioryhmää. Vaikuttamistyöhön sidoksissa olevat toimijat ovat kuitenkin osallistuneet koronatilanteen vaikutuksia seuraavan ryhmään ja kokeneet ryhmän toimintamallin hyväksi. Työhön ovat osallistuneet erittäin aktiivisesti kansanedustajat, kuntien edustajat, sairaanhoitopiiri, työvoimaviranomaiset sekä elinkeinoelämää edustavat tahot. Ryhmän tehtäviin ei kuulu vaikuttamistyön tekeminen, vaan sen toiminnan tarkoituksena on saattaa oleellimmat asiat sujuvasti keskeisten tahojen tietoon. Vaikuttamistyötä ja sen koordinoitua varten on tavoitteena koota oma ryhmä, joka ottaisi mallia koronaryhmän hyväksi havaituista toimintamalleista.

Kasvun mahdollisuus -työn vaikuttamisen pienryhmässä keskeisimmäksi panostettavaksi uudeksi asiaksi havaittiin oman alueen ulkopuolella tehtävän työn vahvistaminen. Varsinkin kansainvälinen ulottuvuus on Satakunnan osalta merkityksellinen, koska alueella ollaan erittäin voimakkaasti mukana useissa globaaleissa klustereissa.

Lisäksi on keskusteltu vaikuttamisen sisältöjen kiinnostavuudesta. Perustyövälineiden ja listausten lisäksi tarvitaan erilaisia vaikkapa erilaisiin tapahtumiin soveltuvia räätälöityjä viestejä/konsepteja. Korona-aika on muuttanut myös vaikuttamisen tapoja ja siksi huomion saaminen tulee rakentaa entistä huolellisemmin.

Välillä on vaikea saada mediassa tai suunnitelluissa kohderyhmissä näkyvyyttä vaikuttamistyötä varten tehdyille sisällöille ja analyyseille ja hyvätkin sisällöt jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti.

Ydinvaikuttamistyössä korostuvat hyvä tilannejohtaminen ja viestien vahvistaminen yhteistyönä. Työryhmän keskusteluissa alleviivataan edelleen maakuntaliiton keskeistä isoa roolia vaikuttamistyön koordinaatitahona ja sitä halutaan vahvistaa.

Nopean vaikuttamistyön lisäksi työtä tehdään normaaleilla keskipitkän aikavälin strategisilla tavoitteilla. Tällöin yhteisistä kohteista keskustelu nousee tärkeään rooliin. Vaikuttamistyötä halutaan rakentaa ennen kaikkea vahvuuksien kautta, sillä menestyminen vetää puoleensa menestymistä.

Myös yleiseen mielipiteeseen vaikuttamista suuren yleisön kautta pitää miettiä. Tuolloin vaikuttajapersoonat ja tapahtumat nousevat kiinnostuksen keskiöön.

Vaikuttamisen kvartaalikelloon tarvitaan siis elementtejä, joissa akuuttia, nopeaa tietoa jaetaan, keskipitkän vaikuttamisen suunnitelmallisia yhteisiä toimia (seminaarit, yhteistyöfoorumit muiden alueiden kanssa, mediasisällöt ja tavoitellut tapaamiset/yhteydenotot) sekä suuren yleisön viestit (sisältöjen yhteinen tuottaminen ja jakaminen, tapahtumanäkyvyys ja mediayhteistyö).

Vuosikellomainen suunnitelma elää jatkuvasti ja seuraavan kvartaalin tiedot päivittyvät täsmällisemmin. Vaikuttamisen suunnitelman koordinointi kuuluu luontevasti Satakuntaliiton ohjaukseen.

9.1. Vaikuttamisryhmän nostot

VAIKUTTAMINEN	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu, kustannusarvio ja vastuutaho	Työllisyysvaikutus	Seuraava askel
<p>1.Kansainvälinen vaikuttaminen Erityistä huomiota haluamme kiinnittää kansainväliseen ja EU-tason vaikuttamiseen, koska menestymisemme on kiinni Euroopan menestymisestä ja haluamme nostaa profiiliamme. Kohderyhmänä MEPit, suurlähetystöt sekä WFEO yhteistyö</p>	Rakennetaan siltä EU:n ohjelmiin digitalisaation saralla	Tuodaan esiin Suomen vahvat kestävän kasvun klusterit sekä toiminnan edelläkävijyyden vihreiden arvojen osalta	jatkuvaa, osana vuosisuunnittelu, kustannukset tapauskohtaisesti Satakuntaliitto	Välillisesti luotu uutta työtä Suomeen	MEP-tapaaminen WFEO-tapaamiset
<p>2.Laadukas vaikuttajamedia Sähköiset sisällöt haluamme helpommin löydettäväksi, ajankohtaisiksi ja yhdessä jaetuiksi. Toimenpide: Laadukas vaikuttajamedia, jota ammattilaiset voivat hyödyntää työssään – sisältö: keskeiset selvitykset, tilannekuva ja kunkin kokonaisuuden koordinaatiohenkilöiden yhteystiedot, valmiita materiaaleja hyödynnettäväksi</p>	Sähköinen media-ikkuna ja digisisältöjen laaja hyödyntäminen luovat uuden toiminta-kulttuurin vaikuttamisen kanaviin	Vihreän kasvun tavoitteet nousevat keskiöön ja tulevat näkyvämmiksi drivereiksi muutokseen	valmis 3/2021, 40 000 €/ vuosi (verkkoviestinnän alusta, sisältöjen tuottaminen ja julkaiseminen) Satakuntaliitto	Luo edellytyksiä elvytyksen investoinneille ja innovaatioille	Sähköinen sivusto Satakuntaliiton sivujen osaksi, jossa löydettävissä teemoitettuna vaikuttamisen aineistot, analyysit ja selvitykset helposti jaettavassa muodossa

Kohderymänä valtio, ministerit esikuntineen ja virkamiehet					
3. Yhteiset tekemiset Vaikuttamisen kvartaalisuunnittelu – kvartaalikello Elementit: Tilannekuvapalaverit, mediatapaamiset, sisäiset kaupunkien johdon ja kansanedustajien tapaamiset sekä kohderyhmille järjestettävät tapahtumat. Aikataulutetaan hyvissä ajoin ja valmistellaan huolellisesti.	Sähköiset sisällöt saadaan suunnitelmalliseen mukaan aikataulutukseen, jolloin ne muodostavat oleellisen osan vaikuttamisessa (some, digi etc.)	Vihreän kasvun tavoitteet nousevat keskiöön ja tulevat näkyvämmiksi drivereiksi muutokseen	jatkuva, kustannukset tapauskohtaisesti Satakuntaliitto	Luo edellytyksiä elvytyksen investoinneille ja innovaatioille	Yhteisesti jaettava suunnitelma tulevan kvartaalin toimista ja karkeasti tulevan vuoden toimista

Liitteet

Liite 1

Ohjausryhmän jäsenet:

Puheenjohtaja Asko Aro-Heinilä

Varapuheenjohtaja: Marja Karvonen

Jäsenet: Eklund Ari, Helander Katja, Holmlund Anne, Huhtala Johanna, Huhtanen Tapio, Isokallio Matti, Jaakkola Anna-Kaisa, Kalli Eeva, Kalliokorpi Sari, Kallioniemi Marja, Kirkkala Teija, Kivinen Markku, Kujanpää Katri, Lahti Antti, Lehmusvaara Jari, Lipping Tarmo, Luoma Marika, Marttinen Matias, Multisilta Jari, Myllykoski Jari, Nore Minna, Pajukoski Jari, Piispa Riikka, Salonen Kristiina, Schultz Lasse, Siivonen Juha, Sundell Juhani, Suvanto Tomi, Vesiluoma Timo, Vihavainen Tiina.

Liite 2

Valmisteluryhmien jäsenet:

Matti Isokallio Sataedu, Jari Multisilta SAMK, Maija Saari Satakunnan ELY-keskus, Anu Arola SAMK, Anna-Kaisa Jaakkola MTK, Kirsi Liikamaa Turun yliopisto, Tarmo Lipping Porin yliopistokeskus, Cimmo Nurmi SAMK, Katja Laitinen Satakuntaliitto, Markku Jokela Business Finland, Ari Eklund Prizztech, Teija Kirkkala Pyhäjärvi-instituutti, Katja Helander DIAK, Riikka Piispa Rauman kauppakamari, Marika Luoma Satakuntaliitto, Mikko Sundell Ruosniemen linja-auto OY, Markus Nissinen MTK, Esa Perttula Satakuntaliitto, Juha Siivonen Suomen ilmailuopisto, Hannu Asumalahti Rauman satama, Juha Mäki Varsinais-Suomen ELY-L, Vesa Mäkilä Porin satama, Minna Rautalin Suomen Metsäkeskus, Petri Lähteenmäki Suomen Metsäkeskus, Lauri Kilku Pori, Anne Jortikka Satakunnan ELY-keskus, Markku Kivinen Satakunnan yrittäjät, Katri Kujanpää Sataedu, Heikki Nurmi Rauma, Jari-Pekka Niemi Prizztech, Juhani Sundell TE-toimisto, Marko Rajamäki Kankaanpää, Marja Karvonen Satakunnan ELY-keskus, Timo Vesiluoma Satakuntaliitto, Kirsi-Marjo Halonen Sataedu, Jukka Hurrila Satakunnan Yrittäjät, Minna Nore Satakunnan kauppakamari, Sanna Oksa Satakuntaliitto, Elina Liinaharja MTK, Tomi Lähdeniemi Satakunnan Kansa, Pirjo Hakala DIAK, Johanna Luukkonen Rauma, Oskari Elo Satakuntaliitto, sekä Satakunnan kansanedustajat.

RAIDEINFRA TÄYSIMÄÄRÄISEEN KÄYTTÖÖN - RAUMA-KOKEMÄKI-HENKILÖJUNALIIKENNE KÄYNTIIN 2022 LÄHTIEN

MATKUSTAJAPOTENTIAALI ON 150 000-200 000 MATKAA VUODESSA

Rauman seudulla on runsaasti kansainvälisiä ja kasvavia yrityksiä, joiden henkilöstö liikkuu pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin. Kansainvälinen liiketoiminta ja teollisuuden huoltoseisokit tuovat paikkakunnalle vuosittain tuhansia vieraita – tällä hetkellä lähinnä autoilla.

Rauma on myös 2500 opiskelijan kaupunki – täällä sijaitsevat vetovoimaiset Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Satakunnan ammattikorkeakoulu, ammatillinen oppilaitos WinNova ja Rauman lukio.

Rauma on kotimaisen ja kansainvälisen matkailun nousevia helmiä. Raumalla käy vuosittain lähes 500 000 matkailijaa, jossa tavoitellaan + 10 % vuosikasvua. Kotimaan matkailun nousubuumissa junaliikenne toisi seudulle runsaasti uutta, ympäristötietoista matkailijavirtaa ja tämä mahdollistaisi kasvua koko matkailutoimialalle tapahtumat ja kaupan alan mukaan lukien.

HYVÄT VALMIUDET RAIDEINFRAAN KANNALTA

- Pori/Rauma-Tampere raideyhteys on yksi Suomen pääradan haara.
- Rata on nykyaikainen ja sähköistetty.
- Rata tulee olemaan Digirata-hankkeen kaupallinen pilottirata, mikä lisää tulevaisuuden käyttökapasiteettia.

HENKILÖLIIKENNE MAHTUU RAITEILLE

Yhteysväliille saadaan mahdutettua tarvittavat henkilöliikennejunavuorot vailla ristiriitaa radalla kulkevan tavaraliikenteen kanssa.

TIETOPOHJA KUNNOSSA: Rauman kaupunki on teettänyt Rauma-Kokemäki-henkilöjunaliikenteestä liikenneselvityksen, jossa on kartoitettu junavuorojen aikatauluja ja yhteensovitus radalla kulkevan tavaraliikenteen kanssa. Väylävirasto laatii Rauman kaupungin kanssa rata-suunnitelmaa uudesta henkilöjunaliikenteen seisakkeesta (lainvoimainen vuoden 2020 aikana).

MIKSI HENKILÖLIIKENNE ON SAATAVA KÄYNTIIN?

Rauman seudun ja koko Satakunnan vetovoiman ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseksi henkilöjunayhteys:

- Nopeuttaa ja parantaa merkittävästi julkisen liikenteen palvelutasoa Tampereen ja Helsingin suuntiin verrattuna linja-autoliikenteeseen
- Siirtää liikennettä tieverkolta rautateille vähentäen hiilidioksidipäästöjä
- Toimimalla syöttöliikenteenä Pori-Tampere junayhteyksille tukee koko Pori-Tampere -välisen henkilöjunaliikenteen kasvua
- Tulevaisuudessa myös Eurajoen ja Euran kohdilla sijaitsevat seisakkeet tuovat liikenteelle kasvumahdollisuuksia.

MITÄ TARVITAAN LIIKENTEEN KÄYNNISTÄMISEKSI?

- Raumalle rakennettava matkustajaliikenteen seisake, kustannusarvio noin **0,8 M€**.
- Henkilöjunaliikenteen liikennöintikustannukset noin **1,7 M€/vuosi**.

Liite 4

Satakunnan yksityistiet ja tulevaisuus - Digi, ilmasto ja kiertotalous

Suomen teistä lähes 75 % on yksityisteitä. Satakunnassa on tiekuntien hoitamia yksityisteitä korkea määrä, noin 2 800 kappaletta ja yhteensä noin 6 600 kilometriä. Yksityisteiden keskipituus on noin 2 kilometriä.

Teiden palvelutaso on päässyt viime vuosikymmeninä romahtamaan. Käynnissä oleva ilmastonmuutos tulee vaatimaan jatkuvaa kunnossapitoa, laajempaa tiekuntien yhteistyötä ja uusien teknologioiden hyödyntämistä.

Yksityisteiden kunnolla on merkitystä niin elinkeinoelämän kilpailukyvyyn, turvallisuuden kuin huoltovarmuudenkin näkökulmista. Yksityisteitä käyttävät muun muassa bio- ja kiertotalouden ja matkailualan yritykset, vakituiset ja loma-asukkaat ja pelastustoimi sekä riistanhoitoa tekevät metsästysseurat. Työn monipaikkaisuus lisää maaseutumaisen asumisen suosiota, jolloin yksityisteiden merkitys myös kasvaa. Datakaapeleiden asennuksesta yksityisteiden varrelle puuttuvat selkeät ohjeet. Bio- ja kiertotalouden parissa puuterminaalien rakentamiselle on suuri tarve – ilmasto ei enää takaa teiden riittävää kantokykyä.

Tiekunnille tulisi kehittää jokin kevyempi vaihtoehto raskaalle perusparannukselle. Aina ei ole tarvetta tehdä kaikkea uusiksi. Kevyemmillä toimenpiteillä saataisiin samalla rahalla enemmän kunnostettuja yksityisteitä. Valtio on tukenut yksityisteiden kunnossapitoa vuoteen 1992 asti. Tämän jälkeen kunnossapitoa on avustaneet ainoastaan kunnat, oman taloutensa mukaan. Tiekunnat tekevät paljon vapaaehtoistyötä pitääkseen tiensä kunnossa. Uudella kannustinjärjestelmällä saataisiin tiekunnat aktivoitua parempaan tien kunnossapitoon.

Haettavalla pilottihankkeella kartoitetaan Satakunnan yksityisteiden nykytilaa ja korjaustarpeita uusia kartoitusmenetelmiä hyödyntäen. Yhteydenpitoa ja tietopohjan kartuttamista tiekuntien kanssa pyritään lisäämään sekä kehittämään yhteistyössä kevyempi vaihtoehto raskaille perusparannuksille. Hankkeessa tutkitaan lisäksi kierrätysmateriaalien hyödyntämistä tienrakennuksessa.

Hankkeella on vahva kytkös juuri valmistuvaan Lounais-Suomen metsäohjelmaan vuosille 2021-2025 sekä Liikenne 12-ohjelmaan. Toteutuessaan hanke tuo uusia toimintamalleja myös valtakunnalliseen yksityisteiden kunnossapitoon.

Toteutus

1. Laaditaan selvitys yksityisteiden, siltojen ja terminaalien nykytilasta ja yksityisteiden liikenneturvallisuudesta Satakunnassa
2. Otetaan käyttöön uusia kartoitusmenetelmiä: paikkatieto, metsävaratieto, uudet teknologiat (esim. dronit)
3. Tutkitaan ja selvitetään erilaisten kierrätysmateriaalien käyttöä tienrakennuksessa (esim. tuhka)
4. Lisätään yhteistyötä ja viestintää tiekuntien kanssa
  - Rahoitusmuodot
  - Tienhoito.fi ja Digiroad –palveluiden hyödyntäminen
  - Ohjeistuksen laatiminen kaapelasennuksiin yksityisteillä (puuttuu valtakunnallisesti)
  - Uusien kannustinjärjestelmien kehittäminen yksityisteiden kunnossapitoon

Kustannusarvio 600 000 eur.

Hankkeen yhteistyötahot: Koordinaatio Suomen Metsäkeskus, yhteistyössä kunnat, metsäteollisuuden yritykset, koneurakoitsijat, Porin yliopistokeskus, SAMK ja Prizztech

Liite 5

Pilottihanke Satakunnassa: Kutsuohjattu kaukoliikenne kaupunkikeskuksiin.

Liikenne ja liikkuminen ovat suuressa muutoksessa digitaalisuuden tuomien mahdollisuuksien ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien muutosten vuoksi. Satakunnassa julkiset kuljetuspalvelut ovat heikentyneet merkittävästi ja tarjonta kaupunkikeskusten välillä Satakunnassa ja Satakunnasta muualle Suomeen on riittämätöntä. Julkisten palvelujen puute lisää yksityisautoilua ja liikenteen päästöjä. Tarvitaan kuljetusten alueellista ja suunnitelmallista kokonaistarkastelua, uudenlaisia malleja toimia sekä vähähiilisiä ratkaisuja.

Hankkeen päätavoitteena on muodostaa moderni, asiakaslähtöinen, ympäristöystävällinen ja kansantaloudellisesti kannattava liikkumisen malli kaukoliikenteelle kaupunkikeskusten välille Satakunnassa, Satakunnasta ja Satakuntaan.

Tavoite saavutetaan yhdistämällä ja optimoimalla kaukoliikenteen kuljetuksia yhtenä kokonaisuutena. Näin vähennetään huomattavasti liikenteen hiilidioksidipäästöjä, säästetään resursseja, lisätään ympäristönäkökohtia huomioivaa henkilökuljetusten hankinta- ja suunnitteluosaamista sekä avataan uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Valtakunnallisesti kutsuohjatusta lähiliikenteestä on useita kokemuksia, mutta kaukoliikenteen osalta vastaavia pilotteja ei ole ollut.

Lisäksi hankkeen tuloksena asukkaille pystytään tarjoamaan hyvä ja kilpailukykyinen vaihtoehto oman auton käytölle.

Toteutus

1. Julkisen liikenteen nykytilanteen kartoitus ja tulevaisuuden tavoitekuvan luominen

- Selvitetään maakunnan tasolla nykyisiä ja tulevia julkisen liikenteen palvelutasotarpeita eri kohderyhmien näkökulmista laajalla yhteistyöryhmällä. Muodostetaan yhteinen tavoitekuva saavutettavuudesta julkisen liikenteen osalta tuleville 5-10 vuodelle.

2. Ohjelmistoratkaisut

- Selvitetään henkilökuljetusten välittämiseen, suunnitteluun ja optimointiin tarjolla olevat ohjelmistot ja vertaillaan niitä tarpeisiin
- Selvitetään ajoneuvokohtaiseen kyytien välittämiseen ja yhdistämiseen (ns. automaattinen kutsuohjattu liikenne) tarjolla olevat digitaaliset ratkaisut
- Valitaan soveltuvimmat ratkaisut pilotointia varten.

3. Käyttönoton pilotointi ja ympäristövaikutuslaskenta

- Suunnitellaan kyydit ja optimoidaan reittejä valituilla kaukoliikennereiteillä valittujen ohjelmistojen avulla

- Laaditaan markkinavuoropuhelumenettelyllä yhteistyössä liikennöitsijöiden kanssa kutsuohjatun kaukoliikenteen kuljetushankintoihin ympäristönäkökulmat huomioivat tarjouspyyntöasiakirjat, joita kunnat voivat halutessaan käyttää
- Selvitetään uuden toiminnan päästöt ja verrataan tuloksia lähtötilanteeseen

4. Jatkuvuus

- Viestitään kutsuohjatun kaukoliikenteen käynnistämisestä laajasti. Jatkossa kootaan yhteen julkisen liikenteen koko palveluntarjonta yhdelle, yhteiselle alustalle.
- Osallistujakuntien asiantuntijoista muodostettavan hanketyöryhmän tehtävänä on varmistaa, että alueen tarpeet säilyvät hankkeen toiminnan keskiössä (selvitykset ja ratkaisuehdotukset) ja että hankkeessa kerrytetty osaaminen siirtyy alueen organisaatioihin laajasti ja on käytettävissä hankkeen päätyttyä.

Hankkeen kustannusarvio: selvitysvaihe 350 000 eur, pilotointi 500 000 eur

Yhteistyötahot: Prizztech, SAMK, kunnat, maakuntaliitto, ELY-keskus, yksityiset palveluntarjoajat

Liite 6

Lentoliikenne

Kilpailukyky

- Lentoyhteydet ovat edellytys alueen teollisuuden kilpailukyvyille ja logistiselle toimitusvarmuudelle.

Työllisyys

- Lentokentän ylläpidon, lennonvarmistuksen ja lentokentällä operoivien toimijoiden (mm. Suomen Ilmailuopisto) työllisyysvaikutus suoraan on lähes sata henkilöä.

Uusien energiamuotojen käyttöönotto

- tulevaisuudessa lentokoneiden voimanlähteet perustuvat kierrätyspolttoaineisiin (Sustainable aviation fuel) isommilla matkustajakoneilla ja sähkömoottoreihin pienillä koneilla, mahdollisesti jo vuosikymmenen lopulla Suomen maakuntalennoille sopivilla noin 20-paikkaisilla koneilla.

Digitalisaatio

- Digitalisaatio tulee vaikuttamaan ilmailun kehitykseen.
- Tavarankuljetus miehittämättömällä ilma-aluksilla, etälennonjohtopalvelut jne.

Maakuntakenttien lentoyhteydet tulevat ratkaistaviksi valtakunnan tasolla jo vuonna.

- Kokkola, Joensuu, Kajaani, Jyväskylä, Kemi (Porin kaupungin palvelusopimus kattaa vielä vuoden 2022).
- yhteistyö muiden maakuntien kanssa, esim. välilaskulennot Kokkola-Pori-Helsinki.
- Satakunnan maakunnan intressi.

Liite 7

Ilmailupuisto

- Ilmailu-, turvallisuus- ja logistiikka-alan koulutuskeskittymä
- Alueen kehittämishanke osana Satakuntaliiton koordinoimaa Porin lentokenttäalueen kehittämistä
- Yhteistyötahot alueella toimivat koulutuksen järjestäjät Länsirannikon Koulutus Oy WinNova, Suomen Ilmailuopisto ja Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalueesäätiö sekä Porin Aikuiskoulutussäätiö.
  - WinNovan lentokone-, turvallisuus- ja logistiikka-alojen koulutus
  - Suomen Ilmailuopiston lentäjäkoulutus
  - Pelastusharjoitusalueella tapahtuvat pelastus-, palo- ja turvallisuusalan koulutukset
- DIGITAALISET OPPIMISYMPÄRISTÖT
  - virtuaalinen luokkahuonekoulutus
  - simulaattorikoulutus (simulaattorin kustannusarvio noin €100 000)
- UUSIEN ENERGIAMUOTOJEN KÄYTTÖÖNOTTO
  - toteutuessaan hanke antaa mahdollisuuden maa- tai kaukolämpöratkaisuun

(kustannusarvio noin €1 milj.), joka korvaisi mm. nykyiset Suomen Ilmailuopiston öljylämmitysratkaisut

Koko hankkeen kustannusarvio, alustava arvio lokakuussa 2020 ja tarkempi arvio vuoden 2020 lopulla, jolloin mahdollinen päätös hankkeen toteuttamisesta.

Liite 8

Taulukossa lisätietoja ja lisää hankkeita infrastruktuuri-valmisteluryhmän taulukossa esitettyyn kohtaan 'Luontomatkailu'.

Luontomatkailu	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
Luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön liittyvä luontokohteiden tuotteistaminen, palveluverkoston kehittäminen, infrarakenteiden kunnostaminen ja lisärakentaminen Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geoparkin alueella ja Satakunnan kansallispuistoissa (Selkämeri, Puurijärvi-Isosuo ja Kauhaneva-Pohjankangas ja esim. Säpin laiturihanke Selkämeren kansallispuistossa)			2020-2026	kustannus-arviot hankkeittain, yhteensä n. 1,9 meur (Säpin laituria 1 meur ja muut n. 880 000 euroa)			
Geopark Destinaatio-ohjelma. Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geopark/ Kestävän matkailun destinaatio-ohjelman laadinta, toteuttamisen, edistäminen ja kilpailukyvyyn lisääminen.	Digiloikan hyödyntäminen ja verkostoituminen on tärkeää alueen palveluverkoston tuotteistamisessa ja näkyvyyden lisäämisessä.	Luontomatkailun kestävyys, taloudelliset vaikutukset paikallistasolla.	2021	200 000 euroa	Taloudellisten vaikutusten kasvattaminen paikallaistasolla.	Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry, Metsähallitus, kunnat, yritykset. Hanke linkittyy koko Geopark-alueeseen ja tässä yhteydessä erityisesti Satakunnan puolella	UNESCO:n Geopark-status kesällä 2020. Uutena matkailun kärkikohteena alueella on tarve aktiiviseen kehittämistoimintaan ja kilpailukyvyyn lisäämiseen. Tavoitteena on kasvattaa taloudellisia hyötyjä paikallistasolla ja lisätä yritysten elin-

Luontomatkailu	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
<p>Sustainable Travel Finland-sertifiointi ja yritysten sitoutuminen.</p> <p>Tuotteistaminen ja palvelujen näkyvyyden lisääminen.</p> <p>Luontomatkailun taloudellisen vaikuttavuuden kasvattaminen paikallistasolla.</p>						sijaitseviin kohteisiin.	voimaisuutta kestävän matkailuteeman alla.
<p>Geopark pyörämatkailuhanke.</p> <p>Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geopark/ Pyörämatkailuhanke, suunnittelu käynnissä.</p> <p>Tavoitteena kehittää yhdysreitit lähimpiin kaupunkeihin</p> <p>Toteutus: reitin toteutus ja merkintä, pyörien huolto- ja latauspalveluverkosto.</p>		Luontomatkailun kestävyys, taloudelliset vaikutukset paikallistasolla.	Suunnitteluhanke käynnissä/ toteutus 2021-2022.	150 000 euroa		Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry, Metsähallitus, kunnat, yritykset.	Hanke linkittyy koko Geopark-alue ja tässä yhteydessä erityisesti Satakunnan puolella sijaitsevat kohteet.
<p>Geopark ympäristökasvatus/ koulutushanke</p> <p>Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geopark/ Ympäristökasvatus, oppimisnäyttelyn ja</p>		Luontomatkailun kestävyys, taloudelliset vaikutukset paikallistasolla.	Valmistellaan suunnittelun käynnistämistä ja toteuttamista 2021	50 000 euroa		Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry, Metsähallitus, kunnat, yritykset	

Luontomatkailu	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
toiminnallisen ympäristön toteuttaminen kouluympäristöön.							
Geopark kehittämisohjelma. Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geopark/ Hämeen kangas, kehittämis-toimenpiteiden jatkaminen (mm. viitoitus)		Luonto-matkailun kestävyys, taloudelliset vaikutukset paikallis-tasolla.	Toteutustoimet kesken / 2020-2021	30 000 euroa		Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry, Metsähallitus, kunnat, yritykset.	
Satakunnan kansallispuistojen infrarakenteiden kunnostaminen ja lisärakentaminen. Satakunnan kansallispuistojen infrarakenteiden kunnostaminen ja lisärakentaminen (Selkämeri, Puurijärvi-Isosuo, Kauhaneva-Pohjankangas). Merellisenä kohteena rannikon suuntaisen Selkämeren kansallispuiston infran perusrakenteiden kehittäminen ja kunnostaminen. Haasteellista ja vaatii mm. rahallisia lisäpanostuksia.		Luonto-matkailun kestävyys, taloudelliset vaikutukset paikallis-tasolla.	2021-2022, Selkämeren kansallispuiston hoito- ja käyttö-suunnitelma laadittu, lisäksi kansallispuiston kehittämisen käsikirjassa on esitetty kohdekohtaiset toimenpiteet (Selkämeren helmet - Selkämeren kansallispuiston kehittämisen käsikirja 2015-2025).	200 000 euroa	Selkämeren kansallispuisto ja siihen läheisesti kytkeytyvät kohteet muodostavat yhdessä käyntikohteiden verkoston, jonka palveluita ja opastusta parantamalla voidaan luoda edellytyksiä kestävä luontomatkailun kehittymiselle alueella.	Metsähallitus, ELY, kunnat, matkailu-yritykset.	Selkämeren helmet - Selkämeren kehittämisen käsikirjassa 2015-2025 on esitetty tarpeelliset kehittämis-toimenpiteet Selkämeren rannikon neljälletoista kärki-kohteelle. Kakissa kansallispuistoissa hoito- ja käyttö-suunnitelmat, joissa esitetty tavoiteltuja toimia.

Luontomatkailu	Digitalisaatio	Vihreä kasvu	Aikataulu	Kustannus-arvio	Työllisyys vaikutus	Vastuu-taho	Seuraava askel
Selkämeren kansallispuisto Säpin laiturihanke		Säpin luonto- ja kulttuuri-perintöarvot on turvattu tasokkaalla hoidolla. Saaren majakka-matkailua ja retkeilyä tukevat laadukkaat palvelut ohjaavat kävijöitä tutustumaan nähtävyyksiin kestäväällä tavalla.	2020-2021. Etelä-Suomen AVIn lupa keväällä 2016 (ESAVI/4592/2015. päätös 24.5.2016) vesialueen ruoppamiseen sekä aallon-murtajan ja retkisataman rakentamiseen Säpin saaren Kruununmöljän lahdelle. Toteuttamiseen saatu jatkoaikaa: hankkeen aloittamiselle 23.6.2022 saakka ja toteuttamiselle 23.6.2025 saakka.”	1 meur	Säppi on merellisen matkailun veto-voimatekijä koko maakunnalle. Saarella toimivat yritykset, yhdistykset ja julkiset toimijat tekevät tuottavaa ja hedelmällistä yhteistyötä. Toiminta luo työpaikkoja.	Metsähallitus.	
Selkämeren kansallispuisto Säpin rakennukset ja Iso-Enskerin ja Seliskerin laiturit			2022 - 2026	Yhteensä 100.000 euroa. Säpin rakennusten lisäksi Ahlaisten saariston palvelut: Iso-Enskerin ja Seliskerin laiturien kunnostus. Laiturit yht. 80.000 euroa, rakennusten kunnostus-suunnitelma 5 kpl Säpin rakennuksia arvio 20.000€.			
Luontomatkailun kärkekohteiden saavutettavuuden kehittäminen, kutsutaksimallin suunnittelu ja pilotointi.		Luontomatkailun kestävyden lisääminen, vähähiilisyys-tavoitteen edistäminen.	2021	150 000 euroa		ELY, Metsähallitus, Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry, kunnat, yritykset.	Satakunta, pilottialueen valinta (esim. Geopark-alue).